

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W SZCZECINIE**

**PLAN URZĄDZENIA LASU
DLA NADLEŚNICTWA SULECIN**

na okres od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2034 r.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

Program opracowano

w Biurze Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gorzowie Wlkp.

Program wykonał:

Radosław Parkoła

Sprawdził:

Adam Bajon

sekretariat@gorzow.buligl.pl

www.gorzow.buligl.pl

Akceptuje:

Paweł Guzikowski

Gorzów Wielkopolski 2024

Spis treści

1.	WPROWADZENIE.....	5
2.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA SULĘCIN.....	6
2.1	Historia regionu	6
2.2	Historia Nadleśnictwa.....	11
2.3	Położenie.	15
2.4	Regionalizacja przyrodniczo – leśna.	16
2.5	Regionalizacja geobotaniczna.	17
2.6	Regionalizacja fizyczno – geograficzna.	17
2.7	Regionalizacja klimatyczna.	17
2.8	Miejsce i rola Nadleśnictwa Sulęcina w gospodarce przestrzennej regionu.	19
2.9	Porównanie wybranych cech drzewostanów różnych jednostek leśnych.....	21
2.10	Grupy funkcji lasów Nadleśnictwa Sulęcina.....	22
2.11	Charakterystyka kompleksów leśnych.	22
3.	FORMY OCHRONY PRZYRODY – ISTNIEJĄCE, PROJEKTOWANE I PROPONOWANE.....	24
3.1	Ustawa o ochronie przyrody.....	24
3.2	Istniejące, projektowane i proponowane formy prawnej ochrony przyrody w Nadleśnictwie Sulęcina.	25
3.3	Rezerваты przyrody – proponowane	25
3.4	Parki krajobrazowe.	26
3.5	Obszary chronionego krajobrazu.....	28
3.6	Obszary Natura 2000.	30
3.7	Pomniki przyrody istniejące	37
3.8	Stanowiska dokumentacyjne istniejące.	44
3.9	Użytki ekologiczne istniejące.	47
3.10	Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe istniejące.	53
3.11	Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe proponowane.....	57
3.12	Ochrona gatunkowa.....	58
3.13	Ustawa o lasach.	64
3.14	Gospodarstwo specjalne.	65
3.15	Lasy ochronne.....	65
3.16	Inne formy ochrony przyrody.....	66
3.17	Obszary węzłowe i korytarze ekologiczne.	66
4.	WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE.....	68
4.1	Rzeźba terenu.	68
4.2	Budowa geologiczna.....	68
4.3	Typy gleb.....	69
4.4	Wody.	69
4.5	Roślinność.	70
4.6	Świat zwierzęcy.....	72
4.7	Typy siedliskowe lasu.	72
4.8	Drzewostany.	73
4.9	Ekologiczna ocena stanu lasu.	77
4.10	Inne cenne obiekty przyrodnicze na terenie Nadleśnictwa Sulęcina.....	82
4.11	Cenne obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie Nadleśnictwa Sulęcina	101
4.12	Obiekty przyrodnicze objęte ochroną prawną, zlokalizowane w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sulęcina, inne niż te położone na gruntach nadleśnictwa.....	108

4.13 Obiekty kultury materialnej i inne przyrodnicze w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sulęcina	109
5. ZAGROŻENIA.....	115
5.1 Czynniki biotyczne.....	115
5.2 Czynniki abiotyczne.....	116
5.3 Czynniki antropogeniczne	117
6. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO ORAZ WYKONYWANIA PRAC W NADLEŚNICTWIE.....	121
6.1 Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego.....	121
6.2 Wytyczne w sprawie wykonywania prac leśnych.....	122
7. PLAN DZIAŁAŃ – ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY.....	123
7.1 Obligatoryjne zadania z zakresu ochrony przyrody.....	123
7.2 Fakultatywne wskazania ochronne	123
7.2.1 Ochrona różnorodności biologicznej.....	123
7.2.2 Działania dotyczące prawnych form ochrony przyrody.....	124
7.2.3 Zalecenia w zakresie ochrony cennych gatunków roślin naczyniowych	125
7.2.4 Zalecenia w zakresie ochrony cennych roślin zarodnikowych	125
7.2.5 Zalecenia w zakresie ochrony starych i cennych drzew.....	125
7.2.6 Zalecenia z zakresu ochrony fauny kręgowców.....	126
7.2.7 Zalecenia w zakresie ochrony fauny bezkręgowców	126
7.2.8 Zalecenia w zakresie ochrony pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach	126
7.2.9 Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogeniczych w lasach	127
7.2.10 Kształtowanie strefy ekotonowej	127
7.2.11 Zalesienia porolne	127
7.2.12 Promocja i edukacja ekologiczna.....	128
PIŚMIENNICTWO.....	130
ZAŁĄCZNIKI.....	135

1. WPROWADZENIE

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Sulęcín jest integralną częścią planu urządzenia lasu na okres od 1.01.2025 r. do 31.12.2034 r. Opracowany został według stanu na dzień 1 stycznia 2025 r.

Aktualnie opracowanie uwzględnia zapisy zawarte w poprzednim Programie Ochrony Przyrody oraz ustalenia Komisji Założeń Planu.

Celem programu jest:

- inwentaryzacja i zobrazowanie bogactwa przyrodniczego lasów;
- wskazanie obiektów do objęcia ochroną;
- przedstawienie istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- doskonalenie gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych;
- ulepszanie metod sprawowania i rozwijania ochrony przyrody;
- umożliwienie w przyszłości porównań i analiz zmian środowiska przyrodniczego;
- ochrona zabytków kultury materialnej w lasach.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Sulęcín opracowano zgodnie z zapisami § 110 Instrukcji Urządzania Lasu z (CILP, Warszawa 2012 r.), z wykorzystaniem zapisów z „Instrukcji sporządzenia programu ochrony przyrody” (MOŚZNiL Departament Leśnictwa, Warszawa 1996r.) orazw oparciu o ustawę z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 530 ze zm), ustawę z dnia16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r., poz. 1336 ze zm.), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 1302) w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu.

Wykonawcą programu jest BULiGL Oddz. w Gorzowie Wlkp.

Program został wykonany na podstawie:

- danych zebranych w trakcie prac urządzeniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2023/2024);
- informacji dostarczonych przez Nadleśnictwo Sulęcín;
- informacji otrzymanych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim;
- innych informacji zebranych na potrzeby programu.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA SULECIN

2.1 Historia regionu

Ziemia Lubuska nosi swą nazwę od grodu Lubusza, położonego na lewym brzegu Odry, niedaleko ujścia Warty do Odry. Lubusz był największym grodem plemienia, zapisanego w źródłach niemieckich pod łacińską nazwą *Leubuzzi* czyli Lubuszanie. Siedziby Lubuszan rozpościerały się po obu stronach Odry, ale ośrodek plemienia znajdował się po lewej stronie Odry. Na wschodzie Lubuszanie graniczyli z plemieniem Polan. Ok. 967 r. po zwycięstwie władcy Polan (Polski) Mieszka nad pomorskim plemieniem Wolinian, Ziemia Lubuska znalazła również się w granicach nowego państwa - Polski. W ten sposób Ziemia Lubuska przyczyniła się do nawiązania pierwszych stosunków politycznych między Polską i Niemcami. To właśnie niedaleko Szprotawy w 1000 r. spotkał się Bolesław Chrobry z cesarzem Ottonem III przed Zjazdem Gnieźnieńskim. Późniejsze konflikty polityczne spowodowały wieloletnią wojnę Chrobrego z Henrykiem II - cesarzem niemieckim gdzie Ziemia Lubuska dwukrotnie stawała się terenem walk. Po śmierci Chrobrego nastąpiło zredukowanie Ziemi Lubuskiej do roli stancji pogranicznej. Dopiero za czasów Bolesława Krzywoustego i jego ekspansji na północ i na zachód Odry, Ziemia Lubuska przeżyła czas świetności, a śmierć Krzywoustego był zarazem jej kresem. W okresie rozbitcia dzielnicowego punktem centralnym łączącym trzy regiony (Pomorze Zachodnie, Wielkopolska i Śląsk) odpowiedzialne za utrzymanie dawnych granic państwa piastowskiego była Ziemia Lubuska, traktowana przez nie jako uzupełnienie systemu obronnego swoich zachodnich granic. Na zachodzie Odry w XII i XIII w. rosła w siłę marchia brandenburska. Ziemia Lubuska znajdowała się wówczas pod władzą książąt śląskich. Jednak śmierć wrocławskiego księcia Henryka Pobożnego na polach Legnicy w czasie najazdu tatarskiego w 1241 r. zachwiała potęgą dzielnicę śląską, która miała być spoiwem odrodzonego królestwa polskiego. Wynikająca z tego słabość polityczna spowodowała, że w 1249 Ziemia Lubuska mocą decyzji książąt śląskich przeszła pod panowanie Brandenburgii. Opanowanie przez margrabiów brandenburskich Ziemi Lubuskiej spowodowało przesunięcia terytorialne na granicy wschodniej i północno-wschodniej. W 1250-1300 rozszerzeniu uległa Nowa Marchia ciągnąca się północnym brzegiem Warty i Noteci o ziemię torzyńską. Ziemia Lubuska właściwa, położona na zachodnim brzegu Odry została wcielona do Marchii Środkowej. Politycznie wszystkie te terytoria stanowiły jedną całość, rządzone sprawną ręką margrabiów brandenburskich, najpierw Askańczyków, a później Hohenzollernów. Ostatni margrabia brandenburski z rodu Askańczyków, Waldemar do roku 1319 przyłączył do Marchii Brandenburskiej Zbąszyń, Międzyrzecz, Krosno nad Odrą, Lubrzą, Świebodzin, Sulechów. Władysław Łokietek po śmierci Waldemara zajął i włączył do Wielkopolski Międzyrzecz, Zbąszyń i Babimost. W latach 1365-1368 Kazimierz Wielki, król Polski odłączył powiat wschowski od Śląska i przyłączył do Wielkopolski, wcześniej do niej przyłączył Santok i Drezdenko. Pod koniec XIV wieku nasiliła się ekspansja Brandenburgii na tereny na wschód od Odry, która zaowocowała

wchłonięciem powiatów krośnieńskiego i sulechowskiego w 1538 r. w skład Brandenburgii Hohenzollernów.

Przez Ziemię Lubuską przebiegały trakty handlowe z zachodu na wschód oraz z południa na północ. Był to istotny czynnik rozwoju gospodarczego miast ówczesnej Ziemi Lubuskiej. Wojna trzydziestoletnia (1618-1648) zrujnowała miasta lubuskie. Miasta i wsie były wyludnione i zniszczone. Ratunkiem były dostawy żywności z Prus Książęcych przez Wielkiego Elektora Fryderyka Wilhelma.

Wydarzeniem, który spowodował szybki rozwój Ziemi Lubuskiej było przejęcie Śląska przez Fryderyka II od Habsburgów w wyniku wojen śląskich w 1741 r. Po drugim rozbiórce Polski w 1793 Prusy opanowały pas graniczny od Wschowy poprzez Kargowę (opór oddziałów polskich dowodzonych przez kpt. Więckowskiego) Babimost, Międzyrzecz i Skwierzynę. Rozwój gospodarczy Ziemi Lubuskiej uległ zahamowaniu w skutek rozwoju komunikacji kolejowej. Straciła ona swoje znaczenie jako punkt wymiany handlowej pomiędzy Wschodem i Zachodem i zeszła do roli prowincji pruskiej. Znaczenia tego nie odzyskała również po 1918 r, gdy punkt ciężkości gospodarczej przesunął się na Śląsk.

Druga wojna światowa zmieniła przynależność państwową Ziemi Lubuskiej, przywracając ją ponownie do państwa polskiego. Zniszczenia związane z walkami m.in. zniszczone miasta Gubin, Kostrzyn, spotęgowane zostały dewastacją i grabieżą wojsk sowieckich, traktujące te tereny jako zdobycz wojenną. Nowi osadnicy z centralnej i wschodniej Polski oraz repatrianci zza Bugu, rozpoczęli nową historię Ziemi Lubuskiej.

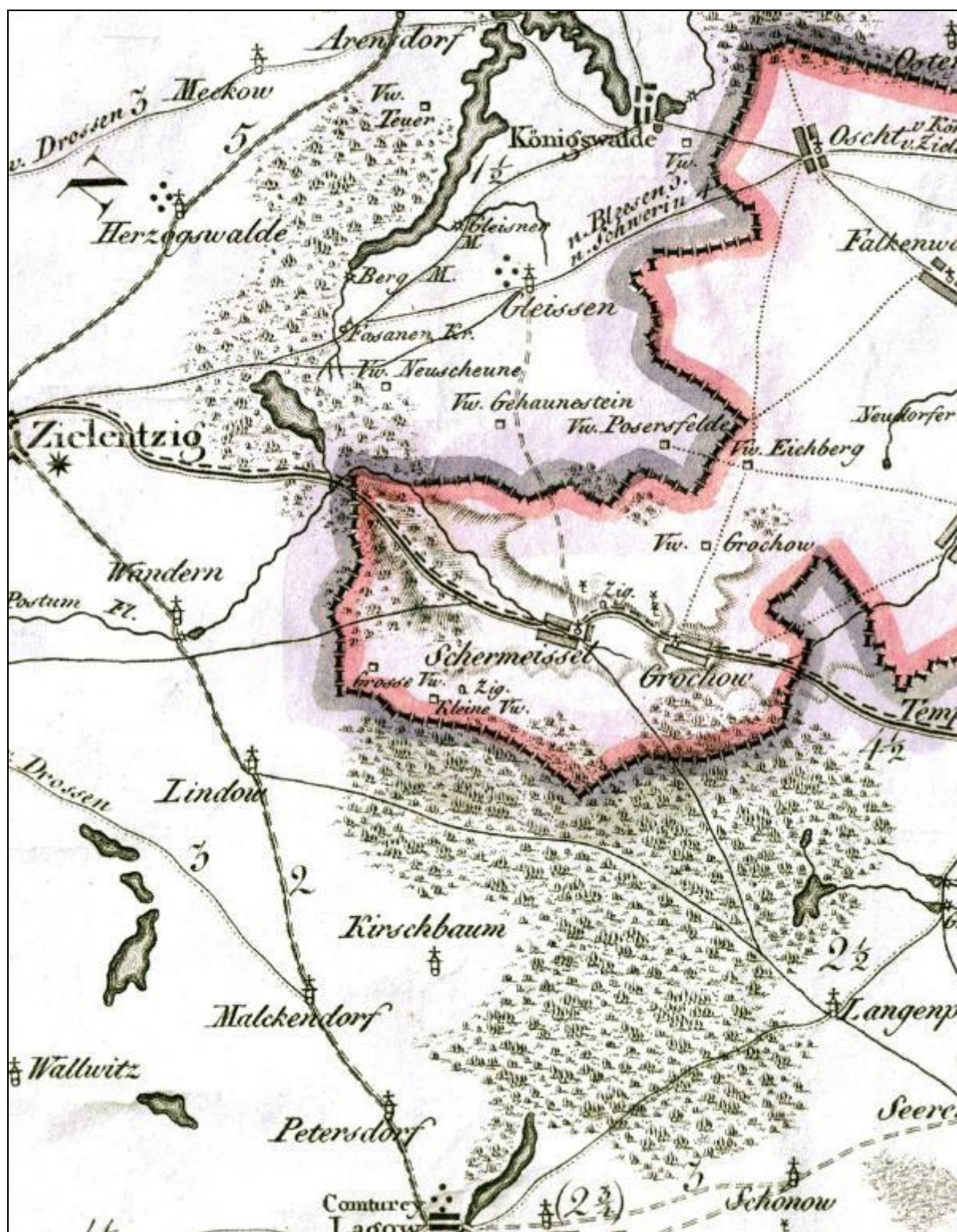
Sulęcín rozwinął się ze starej osady słowiańskiej przy szlaku handlowym wiodącym z Poznania do Lubusza. Po rozbiciu dzielnicowym Polski w 1138 r., wraz z całą Ziemią Lubuską, pozostawał we władaniu książąt Śląskich. Najstarszy zachowany dokument dotyczący Sulęcína pochodzi z 1241 r. W innym z 1244 r. Sulęcín nazwany jest już miastem, a sam dokument dotyczy podarowania Sulęcína (z przyległościami) zakonowi Templariuszy przez wielmożę Mrocza z Pogorzeli. W 1249 r. książę Śląski Bolesław Rogatka sprzedał Ziemię Lubuską wraz z Sulęcínem margrabiom brandenburskim. Przejawszy nabytki stworzyli oni Nową Marchię. W 1269 r. miasto i gród, z którego Brandenburczycy prowadzili antypolskie działania zniszczył książę wielkopolski Bolesław Pobożny. Posiadłości templariuszy, po ich kasacie w 1314 r., przeszły w ręce brandenburskie, a następnie zostały przekazane joannitom. Miasto pozostawało w rękach joannitów do ich kasaty w 1810 r. Sulęcín gościł wiele wybitnych postaci. W 1574 r. magnaci i duchowieństwo wielkopolskie witało tutaj uroczystie Henryka Walezego, króla Rzeczypospolitej. W czasie potopu szwedzkiego dotarła tu wyprawa duńska Stefana Czarnieckiego, a w latach 1806 - 1814 stacjonowały wojska napoleońskie. W połowie XIX w. w okolicy Sulęcína wydobywano torf i węgiel brunatny, zaś w mieście powstała fabryka brykietów.

Pod koniec XIX w. miasto Sulęcín uzyskało połączenie kolejowe. W 1945 r. zabudowa miasta była zniszczona w połowie. Z zabytków zachował się: spalony i odbudowany gotycki kościół św. Mikołaja z XIV w. wybudowany na cokole granitowym z XIII w., fragmenty murów obronnych z XIV w., neogotycki kościół parafialny św. Henryka z XIX w., kamienice w okolicy rynku z XVIII - XIX w. (na jednym z budynków znajduje się płyta pamiątkowa poświęcona mieszkającemu tu wielokrotnemu mistrzowi świata i Europy w zapasach - Leonowi Pineckiemu). Do dziś jednak zachowały się nieliczne obiekty historyczne kultury sakralnej i świeckiej. Niektóre z nich należą do obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków / opis zabytków i podstawa prawna uznania za zabytek. Przed II wojną światową Sulęcín rozwijał się dzięki przemysłowi drzewnemu. Liczył wówczas 6,5 tys. mieszkańców. 2 lutego 1945 r. Sulęcín został zajęty przez Armię Czerwoną i stał się miastem polskim /umownie/. W latach 1945 - 1975, podobnie jak przed wojną zlokalizowano tu siedzibę władz gminnych i powiatowych. Warto wspomnieć, iż na terenie gminy Sulęcín znajduje się Ośrodek Szkoleń Poligonowych Wojsk Lądowych – poligon WĘDRZYN na pow. ok. 10959,60ha, powstały w miejscu byłego pruskiego kompleksu wojskowego, a później radzieckiego (rejon Buszno był użytkowany przez jednostkę specjalną zajmującą się bronią rakietową).

Rysunek 1 Sulęcín dawniej¹

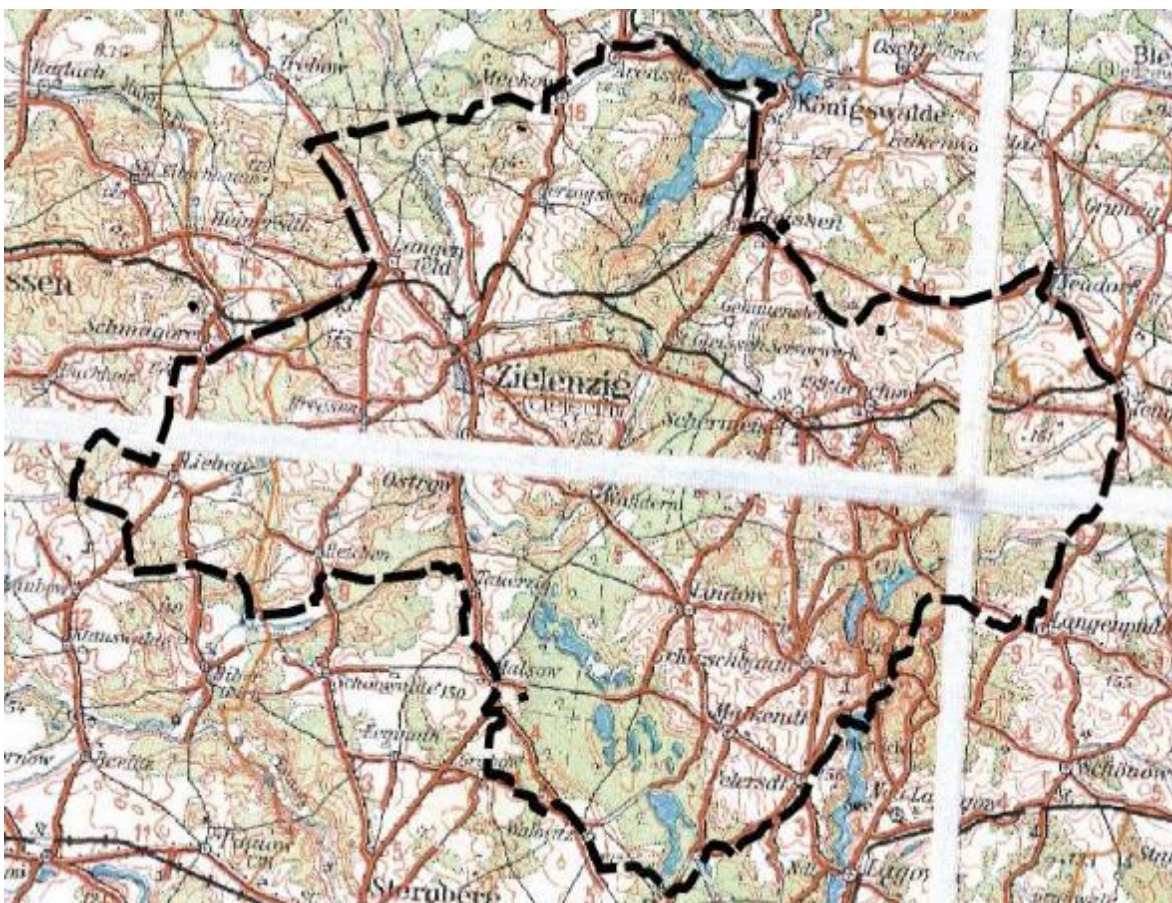
¹ „Dwie historie” Stefan Wiernowolski. Sulęcín 2013

Rysunek 2 Okolice Sulęcina (Zielentzig) Gilly_Spezialkarte_von_Suedpreussen_150k_BCUL_02_A1 (1803r)

Rysunek 3 Okolice Wędrzyna (Wandern) w zasięgu obecnego poligonu wojskowego. Messtichblatter (1870-1945).

Rysunek 4 Okolice Sulęcina (Zielentzig) 52_ZBASZYN-FRANKFURT_1935r

2.2 Historia Nadleśnictwa

Gospodarkę leśną II poł. XVIII w., i I poł. XIX wieku lasów okolic Sulęcina i Łagowa regulowało miejscowe prawo, ustanowione przez lokalne władze. Stałym jego składnikiem był przywilej wypasu w lasach inwentarza domowego. Bydło i świnie z reguły wypędzano do Puszczy Łagowskiej. Rolnikom sulęcińskim i łagowskim dopiero w latach 1863-1874 odebrano prawo wypasu bydła w lasach /podobnie było w większości lasów Nowej Marchii/. Zakaz ten nie dotyczył wypasu świń, jako że w dokumentach historycznych możemy odnaleźć zapis, że jeszcze ok. 1882 roku wypas świń w lasach Nowej Marchii i okolic był nagminny. Wypasu świń w okolicznych lasach Sulęcina zaniechano wcześniej niż Łagowa, jako że zwierzęta wracały głodne z lasu z „wielkim kwikiem”.

Do najbardziej rabunkowych czynników wyniszczania zasobów leśnych lasów Nowej Marchii zaliczyć należy produkcję węgla drzewnego. Jednym z czołowych odbiorców węgla drzewnego i popiołu były huty szkła. W Nowej Marchii udokumentowaną decyzję o budowie pierwszej huty szkła podjęto w roku 1607. Wkrótce w Bierzwniku (*Marienwalde*), powstaje huta szkła i rozpoczyna produkcję szkła okiennego i luster, które dostarczano m.in. na potrzeby zamku elektorskiego w Berlinie. Nie zostały potwierdzone informacje w trakcie przygotowywania materiałów do historii lasów Sulęcina i Łagowa, jako by budowano huty szkła w tych lasach, ale sądząc z ogólnie przyjętej tendencji do pozyskiwania surowca opałowego do wyrobu szkła hutniczego preceder ten, nie ominął lasów Sulęcina i Łagowa. Warto wspomnieć, iż pierwsza huta szkła najbliżej położona lasów Sulęcina powstała w 1707 roku na terenie Puszczy Mosińskiej i zbudował ją *Georg Zimmermann*.

W XIX wieku gospodarka leśna uległa zasadniczej zmianie. Wcześniej, w wyniku reformy, która całkowicie zakazała wypasu żywego inwentarza w lasach. Później, piętno pozyskania drewna metodą „przerzedzeniową” zastąpiono planowanymi wyrębami i uprawami leśnymi. Nowy plan, jaki opracowano na początku XX wieku wyłączał najwartościowsze przyrodniczo i widokowo obszary z systemu eksploatacji. Wynika z tego, że już wtedy zaczęto myśleć o ochronie cennego pod względem przyrodniczym i krajobrazowym drzewostanu. Przykładem na taki sposób gospodarowania jest rezerwat leśny „*Buchwald*” powołany 6 października 1937 roku na powierzchni 2246 ha w okolicach jeziora Trześniowskiego, Buszenko i Buszno (dzisiejsze buczyny wokół tych jezior).

Współczesna historia Nadleśnictwa Sulęcina rozpoczęła się po 1945 r. Po zakończeniu II wojny światowej na mocy dekretu PKWN z dnia 12.12.1944 r. administracja Lasów Państwowych na tym terenie przejęła lasy przedwojennego państwowego Nadleśnictwa Sulęcina /część/, Łagów/część/ Świebodzin /część/ i Skwierzyna /część/, lasy własności miejskiej oraz lasy drobnej własności prywatnej (głównie polskiej). Formalne przejęcie nastąpiło w 1946 r. W 1945 roku na obszarze obecnego Nadleśnictwa Sulęcina utworzono cztery małe Nadleśnictwa Państwowe Sulęcina, Łagów, Torzym, Międzyrzecz. Od roku 1946 gospodarowano tu na podstawie przybliżonej tabeli klas wieku. Pierwszy po wojnie prowizoryczny plan urządzania lasu, na którego podstawie prowadzono gospodarkę planową, wykonano dla Nadleśnictw Sulęcina, Sieniawa, Torzym, Międzyrzecz w 1952. Plany definitywnego urządzania lasu obowiązywały dla Nadleśnictwa Sieniawa i innych do końca

1973 r. W 1974 roku w ramach reorganizacji teren dzisiejszego Nadleśnictwa Sulęcina przyłączono do kilku ościennych nadleśnictw. Nadleśnictwo Sulęcina w kształcie – dwuobróbowym - powstało 1 stycznia 1993 roku na mocy Zarządzenia Nr 64 MOŚZNiL z dn. 31 grudnia 1992 r. z siedzibą Nadleśnictwa znajdującą się w Sulęcinie przy ul. Lipowej 20. W Obrębach Sulęcina i Sieniawa, które stanowiły przez ponad 20 lat część różnych nadleśnictw- /wynik reorganizacji LP/ gospodarkę leśną prowadzono na podstawie I i II rewizji urządzenia lasu. Od VI rewizji Nadleśnictwo jest jednoobróbowe i nie zamieszcza się danych dla obrębów.

Rysunek 5 Stara „dawna” siedziba Nadleśnictwa przy ulicy Lipowej 20 w Sulęcinie. (Fot . Radosław Parkoła)

Siedziba Nadleśnictwa Sulęcina mieszcząca się w poniemieckiej kamienicy, nie spełniała obecnych wymogów bezpieczeństwa pożarowego oraz nie zapewniała właściwych warunków pracy kadry biurowej Nadleśnictwa. Zapadła decyzja o budowie nowego budynku, który zapewni odpowiednie warunki pracy. Projekt został wykonany przez Agencję Budowlaną „KALDO” z Leszna. Zaprojektowano budynek biurowy, budynek garażowo-magazynowy oraz zagospodarowanie terenu. Pozwolenie na budowę Starosta Sulęciński wydał w marcu 2018 roku, jednak nie był to sprzyjający rok na wyłonienie wykonawcy. Procedury przetargowe nie doprowadziły do podpisania umowy na realizację inwestycji. Dopiero rok 2019 przyniósł oczekiwane rezultaty i w lipcu tegoż roku podpisano umowę na prace budowlane z firmą PHU RANK Rafał Polechoński ze Słubic. Nadzór inwestorski nad realizacją zadania pełniło Zachodnie Centrum Konsultingowe „EURO-INVEST” z Gorzowa Wielkopolskiego.

Rysunek 6 Początek prac budowlanych nowej siedziby Nadleśnictwa w Sulęcinie przy ulicy Ignacego Daszyńskiego 56. (Fot. *Archiwum Nadleśnictwa*)

Budowę rozpoczęto w lipcu 2019 roku przy ulicy Ignacego Daszyńskiego 56 w Sulęcinie, a zakończono we wrześniu 2021 roku. Budynek jest dwukondygnacyjny, energooszczędny, posiada instalację fotowoltaiczną oraz szereg technologii zapewniających bezpieczeństwo m.in. monitoring wewnętrzny połączony z instalacją alarmową, system kontroli dostępu oraz system wykrywania pożarów. Wnętrze jest klimatyzowane oraz posiada dwie centrale wymuszonej wentylacji. Całość oświetlenia została wykonana w technologii LED. Ciekawym rozwiązaniem jest brak stanowiskowych koszy

na śmieci – na każdej z 2 kondygnacji umieszczono zbiorcze stacje do segregacji odpadów. Sala narad przygotowana na przeprowadzenie spotkań w trybie roboczym dla 46 osób, natomiast po odpowiedniej aranżacji pomieści nawet około 100 osób. Do siedziby Nadleśnictwa przynależy budynek garażowo magazynowy oraz parking dla pracowników oraz interesantów. Bezpośrednie otoczenie budynku stanowi las sosnowy oraz sad założony z przedwojennych odmian drzew owocowych, co również wpływa pozytywnie na komfort pracy.

Rysunek 7 Obecna siedziba Nadleśnictwa przy ulicy Daszyńskiego 56 w Sulęcinku. (Fot. Radosław Parkoła)

2.3 Położenie.

Rysunek 8 Umiejscowienie Nadleśnictwa Sulęcín na tle Nadleśnictw z RDLP Szczecin²

Nadleśnictwo Sulęcín jest nadleśnictwem jednoobróbowym, podzielonym na 12 leśnictw:

1. Jeziora
2. Glisno
3. Żubrów
4. Brzeżno
5. Lubień
6. Grochów
7. Długoszynek
8. Lipa
9. Sulęcín
10. Jemiołów
11. Walewice

² Podkład mapy: mapa podkładowa BDOO i BDOT 10k

12. Trzemeszno

Nadleśnictwo Sulęcín - 20 171,66 ha

Nadleśnictwo Sulęcín położone jest w południowej części RDLP Szczecin. Zgodnie z zasięgami terytorialnymi graniczy: od północy z N-ctwami Lubniewice, Skwierzyna, od wschodu z N-ctwem Międzyrzecz, od południa z N-ctwem Świebodzin (RDLP Zielona Góra) i N-ctwem Torzym (RDLP Zielona Góra), od zachodu z N-ctwem Ośno Lubuskie.

Terytorialny zasięg działania Nadleśnictwa Sulęcín obejmuje:

Województwo lubuskie:

Powiat Sulęciński

Gmina: Sulęcín, Lubniewice, Torzym;

Powiat Słubice

Gmina Ośno Lubuskie

Powiat Międzyrzecz

Gmina Bledzew

Powiat Świebodzin

Gmina Łagów

Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa w imieniu Starosty Sulęcińskiego, Słubickiego oraz Starosty Międzyrzeckiego sprawuje Nadleśniczy na podstawie porozumień zawartych między zainteresowanymi stronami.

2.4 Regionalizacja przyrodniczo – leśna.

Zgodnie z podziałem Polski na regiony przyrodniczo – leśne³ Nadleśnictwo położone jest w:

Krainie III: Wielkopolsko-Pomorskiej

Mezoregionie: Pojezierza Łagowskiego (III-21)

Mezoregion Pojezierza Łagowskiego⁴

Część Pojezierza Lubuskiego położona między Kotliną Gorzowską (na północy) i Pradolina Warciańsko-Odrzańską (na południu) a Lubuskim Przełomem Odry i Równiną Torzymską na zachodzie i Bruzdą Zbąszyńską na wschodzie.

Liczne wzgórza morenowe. Wzniesienia przekraczają wysokość 200 m. Najwyższe – Bukowiec (225,4 m n.p.m.) i Gorajec (209,2 m n.p.m.). Podłoże stanowią sfałdowane warstwy trzeciorzędowe. Na terenie pojezierza występują liczne pokłady węgla brunatnego. W miejscowości Sieniawa wybudowano, jedną z nielicznych, głębinową kopalnię węgla brunatnego.

Na pojezierzu znajdują się liczne, niewielkie jeziora rynnowe. Do największych jezior należą: Niesłysz, Ciecz (Jezioro Trześniowskie), Jez. Łagowskie i Paklicko Wielkie. Na północy występują dość duże obszary lasów bukowych.

³ Zielony R., Kliczkowska A. 2012. *Regionalizacja przyrodniczo – leśna Polski 2010*. CILP. Warszawa

⁴ <http://pl.wikipedia.org/>

2.5 Regionalizacja geobotaniczna.

Położenie Nadleśnictwa Sulęcina zgodnie z regionalizacją geobotaniczną⁵, wykorzystywaną przy określeniu zróżnicowania zespołów roślinnych:

Obszar: Europejskie Lasy Liściaste i Mieszane,

Prowincja: Środkowoeuropejska,

Podprowincja: Środkowoeuropejska Właściwa,

Dział: Brandenbursko-Wielkopolski (B),

Kraina: Notecko-Lubuska (B.1),

Okręg: Pojezierza Lubuskie (B.1.8),

Dział Brandenbursko – Wielkopolski odznacza się ciepłymi i najkrótszymi zimami, najcieplejszymi wiosnami, dość ciepłymi latami i najcieplejszymi jesieniami oraz niską roczną amplitudą temperatur. Roślinność potencjalną w zasięgu Nadleśnictwa przedstawia w dalszej części Programu (dział C.4) Mapa Przeglądowa Potencjalnej Roślinności Naturalnej Polski.

2.6 Regionalizacja fizyczno – geograficzna.

Według „Geografii fizycznej Polski”⁶ Nadleśnictwo Sulęcina położone jest w:

Podobszarze: Pozaalpejskiej Europy Zachodniej (3),

Prowincji: Niziu Środkowoeuropejskiego (31),

Podprowincji: Pojezierza Południowobałtyckiego (314-316),

Makroregionie: Pojezierze Lubuskie (315.4),

Mezoregionie: Pojezierze Łagowskie (315.42),

Pojezierze Łagowskie (315.42) położone jest w północno-wschodniej części Pojezierza Lubuskiego. Występują tu zaburzone pod naciskiem osady czwartorzędowe i trzeciorzędowe (te ostatnie zawierają pokłady węgla brunatnego), tworzące wysokie cokoły. Powierzchnia tego mezoregionu wynosi ok. 1989 km².

2.7 Regionalizacja klimatyczna.

Według regionalizacji klimatycznej „Regiony Klimatyczne Polski”⁷ tereny Nadleśnictwa Sulęcina leżą w **regionie XIV –Lubuskim**.

⁵ J.M. Matuszkiewicz. 1994. *Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2500000, 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony botaniczne (42.5)* (w:) *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*. Główny Geodeta Kraju. IGiPZ PAN. Warszawa.

⁶ J. Kondracki. 1988. *Geografia fizyczna Polski*. PWN. Warszawa.

⁷ A. Woś. 1999. *Klimat Polski*. PWN. Warszawa.

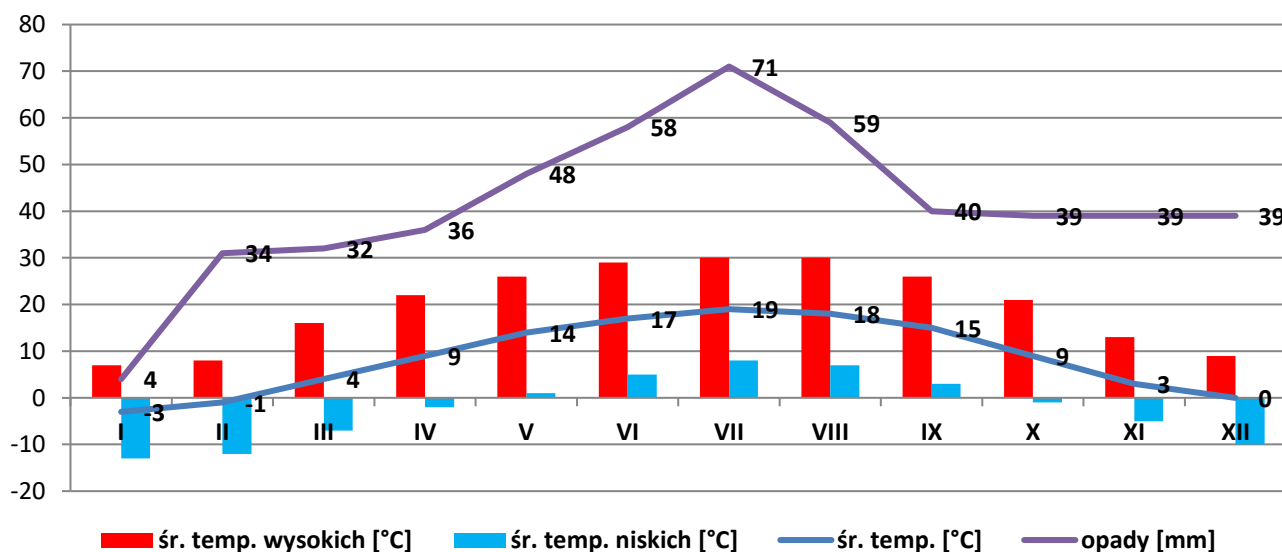
⁶ www.weatherbase.com

Region Lubuski jest obszarem, na którym stosunkowo często pojawiają się dni z pogodą gorącą. Średnio w roku występuje tutaj co najmniej jeden dzień z temperatura średnią dobową przekraczającą 25°C i częściej cechuje go pogoda słoneczna bez opadu. Do stosunkowo licznych, w porównaniu z innymi regionami kraju, należą dni bardzo ciepłe, z dużym zachmurzeniem bez opadu. Mniejszą częstotliwość wykazują dni z typami pogody przymrozkowej bardzo chłodnej bez opadu (18 dni).

Poniżej przedstawia się wybrane dane klimatyczne średniookresowe z najbliższej stacji meteorologicznej mieszczącej się w Gorzowie Wlkp. (dane z ostatnich 38 lat).⁶

Tabela 1 Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Gorzowie Wlkp.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	śr. roczna
śr. temp. [°C]	-3	-1	4	9	14	17	19	18	15	9	3	---	8
śr. temp. wysokich [°C]	7	8	16	22	26	29	30	30	26	21	13	9	19
śr. temp. niskich [°C]	-13	-12	-7	-2	1	5	8	7	3	-1	-5	-10	-2
opady [mm]	34	31	32	36	48	58	71	59	40	39	39	39	526

Rysunek 9 Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Gorzowie Wlkp.

Dla porównania przedstawia się analogiczne dane dla stacji meteorologicznej w Rzepinie (dane z ostatnich 5 lat).

Tabela 2 Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Rzepinie.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	śr. roczna
śr. temp. [°C]	-1	-4	2	7	12	16	17	16	13	9	3	1	7
śr. temp. wysokich [°C]	1	---	6	12	18	22	22	22	19	13	6	3	12
śr. temp. niskich [°C]	-3	-9	-2	2	6	10	12	12	11	8	5	--	3
opady [mm]	20	20	20	40	30	50	100	60	40	40	30	40	490

2.8 Miejsce i rola Nadleśnictwa Sulęcina w gospodarce przestrzennej regionu.

Uchwałą Nr XXVIII/397/21 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 15 lutego 2021 r. przyjęto „Strategię rozwoju województwa lubuskiego do roku 2030”⁸. Dokument ten „*jest opracowaniem wyznaczającym kierunki, ale też kreślącym przestrzeń do działania. Jest dokumentem samorządu województwa, jednakże podmiotem programowania strategicznego jest regionalna wspólnota samorządowa, którą tworzą wszyscy mieszkańcy województwa*”.

Celem głównym jest: inteligentne gospodarowanie potencjałami regionu dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, spójności społecznej i przestrzennej oraz wysokiej jakości życia mieszkańców.

Cel główny zostanie osiągnięty w wyniku realizacji celów strategicznych. W SRWL 2030 sformułowano cztery cele strategiczne, które stanowią zmodyfikowaną i zweryfikowaną kontynuację celów strategicznych ze strategii przyjętej w 2012 r.

Cele strategiczne:

- inteligentna, zielona gospodarka regionalna;
- region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi;
- integracja przestrzenna regionu;
- region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.

Województwo lubuskie posiada „Program ochrony środowiska województwa lubuskiego (do roku 2027)” przyjęty Uchwałą Nr XLIX/703/22 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska dla województwa lubuskiego. Dla dokumentu opracowano „Prognozę oddziaływania na środowisko Programu ochrony środowiska województwa lubuskiego 2030”.

W rozdziale dotyczącym analizy stanu środowiska na terenie województwa lubuskiego w odniesieniu do stanu zdrowotnego lasów zapisano: „Deficyt wody dostępnej dla drzew pozostawał w ostatnich latach głównym czynnikiem kształtującym stan zdrowotny lasów w Polsce. Zmiana

⁸ Praca zbiorowa. „Strategia rozwoju województwa lubuskiego do roku 2030”. Zielona Góra 2021r.

stosunków wodnych przyczynia się do osłabienia kondycji drzew szczególnie starszych, o mniejszych zdolnościach przystosowawczych, które stają się podatne na ataki szkodników wtórnych oraz grzybów patogenicznych.

W województwie lubuskim w 2020 r. występowały w okresie wegetacyjnym niedobory wilgoci. Ogółem lasy województwa lubuskiego charakteryzowały się podwyższonym poziomem średniej defoliacji koron drzew. Do przyczyn uszkodzeń drzewostanów w województwie w 2020 r. należały głównie: zwierzyzna, grzyby i bakterie, a także wiatr, owady. Niepokojącym zjawiskiem są również anomalie pogodowe powodujące wzrost huraganowych wiatrów i gradobicia.”

Celem nadrzędnym programu jest „poprawa jakości środowiska i zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego”, a jego realizacja jest zgodna z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2030.

W ramach Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego wyznaczono następujące cele w zależności od obszaru interwencji:

- Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.
- Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego.
- Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
- Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią.
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej.
- Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu.
- Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa.
- Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.
- Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.
- Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.
- Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.

Uchwałą Nr IV/66/24 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 28 października 2024 r. przyjęto Audyt krajobrazowy województwa lubuskiego. W części opisowej i tabelarycznej dokumentu zawarto:

- informacje ogólne o położeniu obszaru województwa lubuskiego,
- zestawienie zidentyfikowanych krajobrazów oraz ich klasyfikację,
- charakterystykę zidentyfikowanych krajobrazów,
- ocenę zidentyfikowanych krajobrazów,
- wykaz krajobrazów priorytetowych,
- wykaz obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ,
- zestawienie zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych oraz wartości krajobrazów w obrębie obszarów i obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 3 lit. a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- wykaz rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 3 lit.b ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- katalog lokalnych form architektonicznych zabudowy dla krajobrazów priorytetowych,
- zestawienia tabelaryczne (zestawienie zidentyfikowanych krajobrazów oraz ich klasyfikacja, charakterystyka i ocena zidentyfikowanych krajobrazów, wykaz krajobrazów priorytetowych, wykaz obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust.3 pkt 2 ustawy o planowaniu przestrzennym, zestawienie zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych oraz wartości krajobrazów w obrębie obszarów i obiektów, o których mowa w art. 38a ust.3 pkt 3 lit. a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wykaz rekomendacji w zakresie Form Ochrony Zabytków, wykaz rekomendacji w zakresie Form Ochrony Przyrody).

Na terenie województwa lubuskiego zidentyfikowano 1740 jednostek krajobrazowych należących do 36 typów krajobrazów, wśród których 157 jednostek krajobrazowych wskazano jako priorytetowe (9% wszystkich krajobrazów) o łącznej powierzchni obejmującej 28,5% obszaru województwa lubuskiego.

2.9 Porównanie wybranych cech drzewostanów różnych jednostek leśnych.

Wybrane cechy taksacyjne drzewostanów Nadleśnictwa Sulęcín na tle jednostek leśnych:

Tabela 3 Porównanie wybranych cech drzewostanów Nadleśnictwa Sulęcín

Jednostka	Średni wiek	Przeciętna zasobność [m ³ /ha]	Udział siedlisk borowych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Nadleśnictwo Sulęcín stan na 01.01.2025	61	276	47,5	69,1
RDLP Szczecin* stan na 1.01.2023 r.	60	278	51,2	71,9
Lasy Państwowe* stan na 01.01. 2023 r.	63	269	48,5	69,9
Województwo Lubuskie* stan na 01.01.2023 r.	57	265	69,8	81,4

* źródło: www.bdl.lasy.gov.pl

Tab. 4 Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasu (Wzór 1b.)

Obiekt, nazwa: rezerwatu, obrębu, nadleśnictwa	Grupa funkcji	Przeciętny wiek [lat]	Przeciętny zapas [m3/ha]	Średni przyrost [m3/ha]	Udział gatunków liściastych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Nadleśnictwo SULĘCIN	lasy ochronne	65	281	6	31,5	68,5
	ogółem N-ctwo	61	273	7	28,3	71,7

2.10 Grupy funkcji lasów Nadleśnictwa Sulęcina.

Zestawienie grup funkcji lasów Nadleśnictwa Sulęcina przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 5. Funkcje lasu – zestawienie powierzchni (pow. leśna zalesiona i niezalesiona)

Funkcja lasu	Nadleśnictwo Sulęcina
	Powierzchnia [ha]
lasy gospodarcze	6 952,25
lasy ochronne	12 416,41
rezerwat	0,00
Razem	19 368,66

Tabela 6. Kategorie ochronności – zestawienie powierzchni

Kategorie ochronności	Nadleśnictwo Sulęcina
	Powierzchnia [ha]
glebochronne	1 065,45
ostoje zwierząt	95,50
wodochronne	110,69
w miastach i wokół miast	56,52
nasienne	5,26
cenne fragm. przyrody	735,92
obronne	7 181,78
glebochronne, w miastach i wokół miast	7,75
glebochronne, nasienne	3,41
glebochronne, ostoje zwierząt	34,11
cenne fragm. przyrody, ostoje zwierząt	72,82
wodochronne, cenne fragm. przyrody	68,96
cenne fragm. przyrody, obronne	1 915,14
wodochronne, obronne	49,34
wodochronne, cenne fragm. przyrody, ostoje zwierząt	3,09
wodochronne, cenne fragm. przyrody, obronne	1 010,76
Razem	3047,29

2.11 Charakterystyka kompleksów leśnych.

Terytorialny zasięg działania Nadleśnictwa Sulęcina (zasięg terytorialny) określa Zarządzenie Nr 86 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 29 grudnia 2014 r. (Znak: OR-0151-16/14).

Kompleksy leśne Nadleśnictwa przecinają drogi publiczne i linie kolejowe. Poniżej przedstawiono ilość i wielkość kompleksów w Nadleśnictwie Sulęcín.

Tab.7 Liczba i wielkość kompleksów leśnych (wyłącznie powierzchnia własności Skarbu Państwa)

Nadleśnictwo	Wielkość kompleksu [ha]	Liczba kompleksów	Łączna powierzchnia [ha]
1	2	3	4
Sulęcín	do 1,00	26	13,14
	1,01 - 5,00	49	117,09
	5,01 - 20,00	10	68,33
	20,01 - 100,00	3	140,37
	100,01 - 500,00	3	1619,60
	500,01 - 2000,00	1	950, 49
	powyżej 2000,00	2	17 223,26
	OGÓŁEM	94	20 171, 66

3. FORMY OCHRONY PRZYRODY – ISTNIEJĄCE, PROJEKTOWANE I PROPONOWANE.

Rysunek 10. Urozmaicona struktura gatunkowa (Fot . Radosław Parkoła)

3.1 Ustawa o ochronie przyrody.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r., poz. 1336 ze zm.), która w rozdziale 2 określa formy ochrony przyrody:

1. Parki narodowe.
2. Rezerваты przyrody.
3. Parki krajobrazowe.
4. Obszary chronionego krajobrazu.
5. Obszary Natura 2000.
6. Pomniki przyrody.
7. Stanowiska dokumentacyjne.
8. Użytki ekologiczne.
9. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.
10. Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

3.2 Istniejące, projektowane i proponowane formy prawnej ochrony przyrody w Nadleśnictwie Sulęcín.

Do istniejących form ochrony przyrody należą:

- Park krajobrazowy (1)
- Obszary chronionego krajobrazu (3)
- Obszary Natura 2000 (1)
- Pomniki przyrody (26)
- Stanowisko dokumentacyjne (1)
- Użytki ekologiczne (16)
- Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe (1)
- Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Ochronę bogactwa przyrodniczego projektuje się i proponuje rozszerzyć o kolejne (tu zaliczono te, które były wcześniej już podawane w różnego typu opracowaniach):

- rezerwat przyrody (1)
- zespół przyrodniczo krajobrazowy (1)

3.3 Rezerwaty przyrody – proponowane

Proponuje się utworzenie rezerwatu o nazwie „Dolina Czerwonego Potoku” na terenie Nadleśnictwa Sulęcín. Proponowany obiekt, poza wskazanymi wyjątkami, znajduje się w granicach istniejącego zespołu przyrodniczo krajobrazowego o nazwie „Uroczysko Lubniewsko”.

Tab.8. Proponowany rezerwat „Dolina Czerwonego Potoku”.

Nazwa proponowanego rezerwatu przyrody	Oddział, pododdział	Pow. [ha] (powierzchnia systemowa)
„Dolina Czerwonego Potoku”	97 p; 98 l; 110 a, f, g, j, k, l, m, n, o, p; 111 a*, f, g, h, i, j, k; 112 h, j, k; 113 i, j, l; 128 a, b, c, d, f; 129 a, b, c, d, f, g, h, i; 130 b, g, i; 131 j**; 152 d, h; 153 a, f, g, h, i, j, k.	114,22

* wydzielenie 111a stanowi istniejące stanowisko dokumentacyjne „Żebra”.

** wydzielienia 131j znajdują się poza granicami istniejącego ZPK „Uroczysko Lubniewsko”.

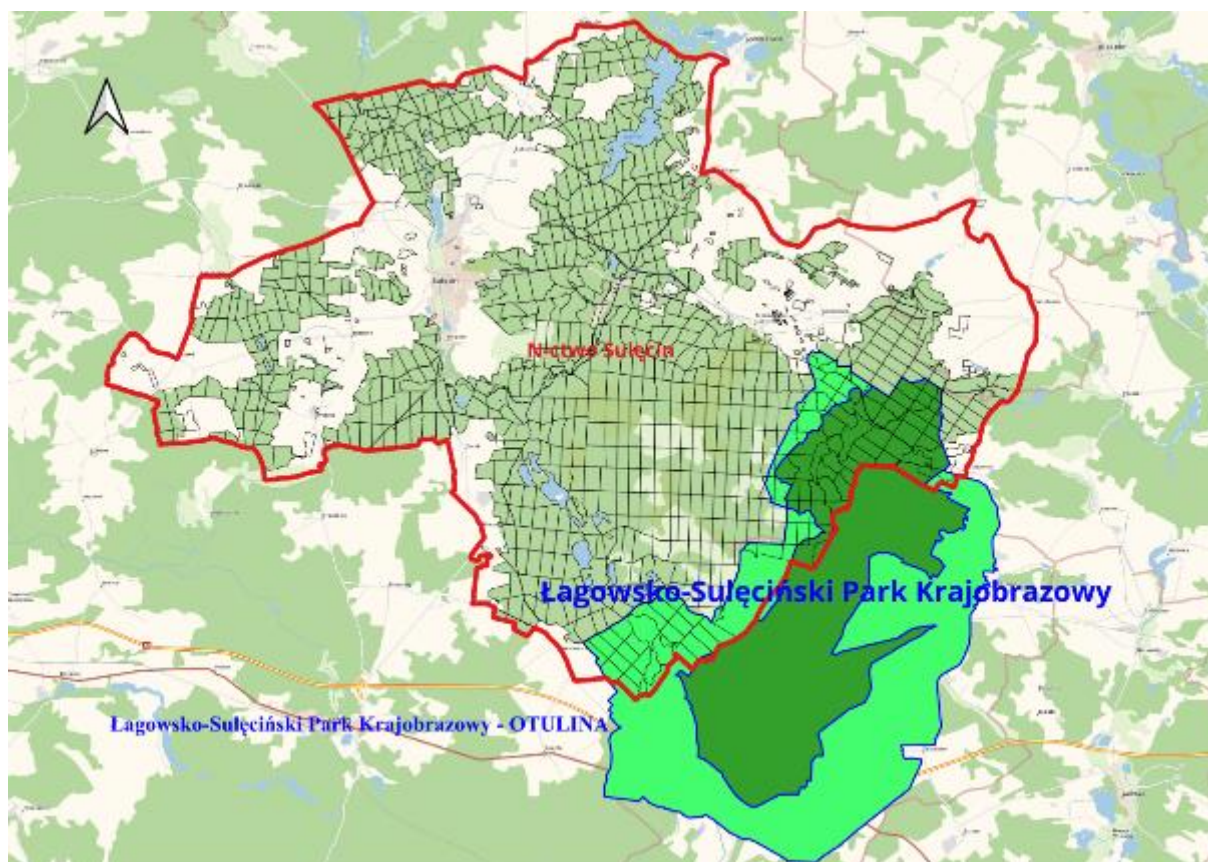
3.4 Parki krajobrazowe

Park krajobrazowy jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe. Celem jego utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnienie tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Grunty rolne, leśne i inne nieruchomości znajdujące się w granicach parku są nadal użytkowane gospodarczo.

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcín znajdują się 1 Park Krajobrazowy:

- **Łagowsko - Sulęciński Park Krajobrazowy**

Łagowsko- Sulęciński Park Krajobrazowy powstał na mocy Uchwały Nr VI/42/85 WRN w Zielonej Górze z dnia 26 kwietnia 1985r. w sprawie utworzenia Łagowskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Zielonogórskiego Nr 6 poz. 159). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr XLIV/677/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 kwietnia 2018 r. w sprawie Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 25.04.2018 r., poz. 1096), zgodnie z którą Park zajmuje obszar o powierzchni 5438,5 ha. Wokół parku wyznaczono otulinę o powierzchni 6554,8 ha.

Rysunek 11 Położenie Łagowsko- Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną⁹

Najciekawszym elementem Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego jest bardzo urozmaicona rzeźba terenu. Łągów nazwano „Perłą Ziemi Lubuskiej” ze względu na niezwykle urozmaicenie krajobrazowe. Do najciekawszych fragmentów Parku należy łagowska rynna polodowcowa o długości 15 km i szerokości 100-750 m., głębokości 20-90 m. i nachyleniu stoków 18-53 st. w niej położone są piękne jeziora. Wysokie i strome krawędzie rynny pocięte są licznymi dolinkami, parowami i wąwozami, porośniętymi lasem bukowo-sosnowym.

W wyniku dotychczasowych badań na terenie Parku zidentyfikowano 554 gatunki roślin zaliczonych do 94 rodzin. Znaczne bogactwo flory wynika ze zróżnicowania siedlisk. Szczególną cechą tego obszaru stanowi spotkanie się tu różnych gatunków geograficznych: atlantyckich, subarktycznych i kserotermicznych. Na terenach bagiennych parku żyje wiele roślin chronionych, jak: rosiczka okrągłolistna, żurawina błotna, bagno zwyczajne, modrzewnica zwyczajna, bobrek trójlistkowy.

W centrum Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego leży zabytkowy Łągów z XIII w.. Na Sokolej Górze zachowały się pozostałości po grodzisku funkcjonującym w XII – XIV wieku. W 1347 roku Łągów przeszedł w władanie zakonu Joanitów, którzy wzniesli zamek na przesmyku między dwoma jeziorami, na sztucznie usypanym wzniesieniu. Obiekt został zachowany do dnia dzisiejszego i wpisany do rejestru zabytków. Łągów ze względu na swe położenie, zabytki i krajobraz ma wybitne walory turystyczne i wypoczynkowe.

Celami ochrony Parku jest zachowanie wartości przyrodniczych, wartości historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych.

Tabela 4 Zestawienie powierzchni Łagowsko- Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego.

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy	Pow. obszaru [ha]	Pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	Pow. Nadleśnictwa[ha]	Pow. leśna [ha]	Pow. nieleśna [ha]	% pow. ogólnej N-ctwa
Powierzchnia Parku	5438,5	1516,01	1326,04	1285,08	40,96	6,6
Powierzchnia otuliny	6554,8	1781,04	1273,94	1718,39	61,40	5,5

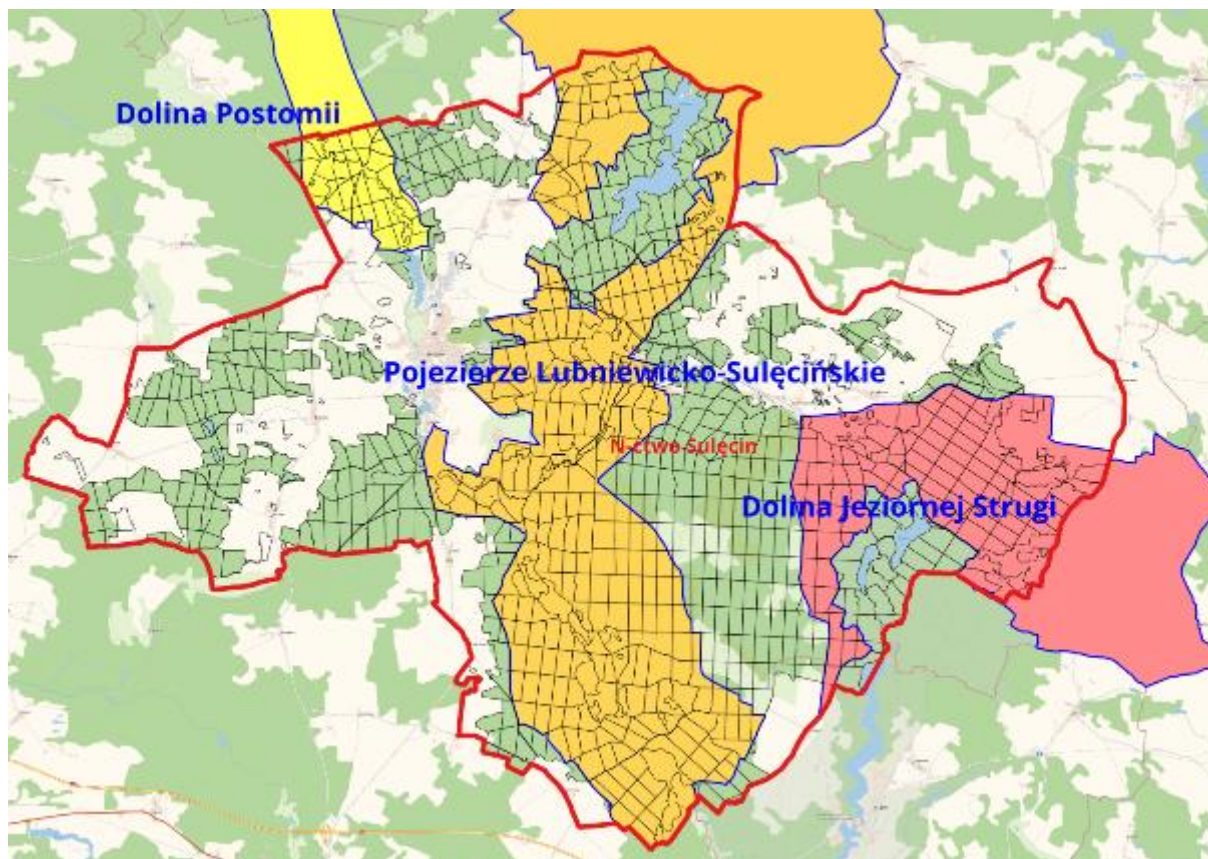
Łagowsko - Sulęciński Park Krajobrazowy posiada obowiązujący plan ochrony zatwierdzony Uchwałą Nr LXIII/983/24 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 25 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 25 kwietnia 2024 r., poz. 983).

⁹ Podkład mapy: mapa podkładowa BDOO i BDOT 10k

3.5 Obszary chronionego krajobrazu.

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcín znajdują się 3 Obszary Chronionego Krajobrazu:

Rysunek 12 Położenie obszarów Chronionego Krajobrazu na terenie Nadleśnictwa Sulęcín¹⁰

- **OChK – „8B – Dolina Jeziornej Strugi”**

Obszar o powierzchni 5 708 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Uchwała Nr XLV/534/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 lutego 2014 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 3 marca 2014r., poz. 564).

¹⁰ Podkład mapy: mapa podkładowa BDOO i BDOT 10k

Tabela 5 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „8B – Dolina Jeziornej Strugi”

„8B – Dolina Jeziornej Strugi”	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	pow. leśna [ha]	pow. nieleśna [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Sulęcín	5 708	3197,73	2520,46	2410,67	109,79	12,5

Celem ochrony tego obszaru jest zachowanie wartości przyrodniczo-rekreacyjno-historycznych malowniczego kompleksu leśnego buczyn Łagowsko-Sulęcińskich. Krajobraz urozmaicają liczne jeziora i torfowiska, rzeźba terenu, w tym głębokie rynny polodowcowe. Do najciekawszych obiektów przyrodniczych na terenie OChK należą użytki ekologiczne, liczne źródła, występujące chronione i rzadkie gatunki roślin (m.in. storczyki, rosiczki) i zwierząt (m.in. bocian czarny, puchacz, bielik). Do cenniejszych obiektów kulturowych należą średniowieczne osady, kamienne kościoły oraz stanowiska archeologiczne.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sulęcín OCHK zajmuje wschodnią część.

- **OChK – „Pojezierze Lubniewicko- Sulęcińskie”**

Obszar o powierzchni 13 579,70 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Uchwała Nr VI/99/19 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 20 maja 2019 r. zmieniająca w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Pojezierze Lubniewicko – Sulęcińskie” (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2019 r., poz. 1516).

Tabela 6 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Lubniewicko- Sulęcińskie”

„9 – Pojezierze Lubniewicko-Sulęcińskie”	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	pow. leśna [ha]	pow. nieleśna [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Sulęcín	14 917	8029,03	6771,60	6703,73	67,87	33,5

Celem ochrony tego obszaru jest zachowanie wartości przyrodniczo-rekreacyjno-historycznych lasów Lubniewicko – Sulęcińskich. Do najciekawszych obiektów przyrodniczych na terenie OCHK należą użytki ekologiczne, liczne źródła, występujące chronione i rzadkie gatunki roślin (m.in. rosiczki, widłaki) i zwierząt (m.in. bielik, bocian czarny). Do cenniejszych obiektów kulturowych należą grodziska, cmentarzyska, średniowieczne osady, kamienne kościoły oraz liczne stanowiska archeologiczne.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sulęcín OCHK zajmuje część środkową.

- **OChK – „10 – Dolina Postomii”**

Obszar o powierzchni 2 457,35 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Uchwała Nr XLV/534/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 lutego 2014 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 3 marca 2014r., poz. 564).

Tabela 7 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „10 – Dolina Postomii”

„10 – Dolina Postomii”	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	pow. leśna [ha]	pow. nieleśna [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Sulęcín	2 457,35	713,25	615,85	608,16	7,69	3,0

Celem ochrony tego obszaru jest zachowanie wartości przyrodniczo-rekreacyjno-historycznych malowniczej doliny Postomii wraz z okalającymi ją lasami. Krajobraz urozmaicają liczne torfowiska, rzeźba terenu, w tym rynny polodowcowe. Do najciekawszych obiektów przyrodniczych na terenie OChK należą liczne źródła, występujące chronione i rzadkie gatunki roślin i zwierząt. Do cenniejszych obiektów kulturowych należą cmentarzyska, średniowieczne osady, kamienne kościoły oraz liczne stanowiska archeologiczne.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sulęcín OChK zajmuje zachodnią część.

3.6 Obszary Natura 2000.

Polska podpisując Traktat Ateński 16 kwietnia 2003 r., stanowiący podstawę prawną przystąpienia kraju do Unii Europejskiej, zobowiązała się do wyznaczenia na swoim terytorium obszarów sieci Natura 2000. Przepisy unijne stanowiące podstawę dla tworzenia sieci Natura 2000 zostały wprowadzone do polskiego prawa wraz z opublikowaniem ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Podstawę do wybrania i ochrony obszarów zaliczanych do systemu Natura 2000 stanowią dwie dyrektywy europejskie: Dyrektywa Ptasia i Dyrektywa Siedliskowa:

- **Dyrektywa Rady 2009/147/WE** (Wild Birds Directive) z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywa Ptasia). W myśl tej dyrektywy powołuje się **Obszary Specjalnej Ochrony (OSO)**.
- **Dyrektywa Rady 92/43/EWG** (Habitat Directive) z dnia 21 maja 1992 r. o ochronie naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Habitatowa bądź Siedliskowa). Dyrektywa ta zobowiązuje kraje Unii Europejskiej do typowania terenów ważnych dla ochrony gatunków oraz siedlisk jako **Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO)**.

W dniu 2 lutego 2024 r. Komisja Europejska zatwierdziła w drodze decyzji siedemnasty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (tzw. OZW – Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty). Od tego momentu

uzyskują one status obszarów Natura 2000. Wyznaczenie obszarów siedliskowych (SOO) nastąpi w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska, które określa nazwę, położenie administracyjne, obszar i mapę obszaru, cel i przedmiot ochrony.

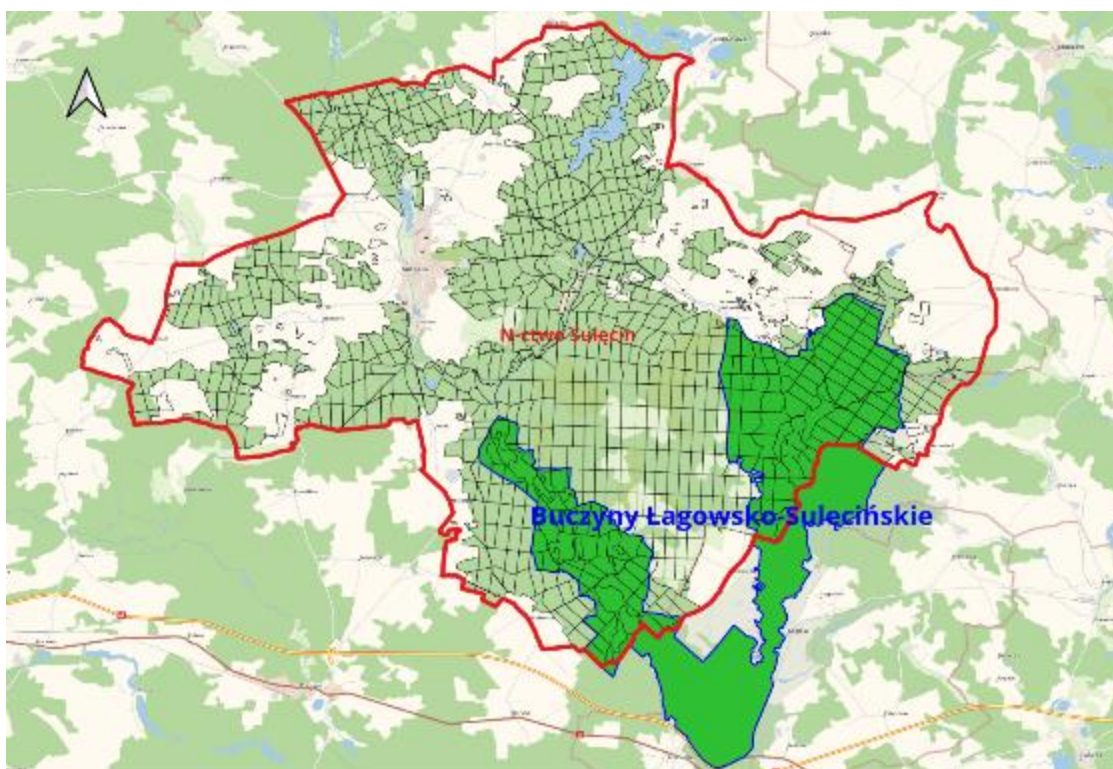
Rozporządzeniami Ministra Środowiska wyznaczono obszary specjalnej ochrony ptaków.

Art. 33. 1. Ustawy o Ochronie Przyrody zabrania podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla ochrony których został wyznaczony obszar Natura 2000.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sulęcín znajduje się specjalny obszar ochrony siedlisk mający znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej OZW (SOO):

- **Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008**

Obszar o powierzchni 6 771,02 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 marca 2017 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008 (Dz. U. z 2017 r. poz. 753). Dla tego typu obszaru można stosować pełną procedurę z art. 6 Dyrektywy Siedliskowej.

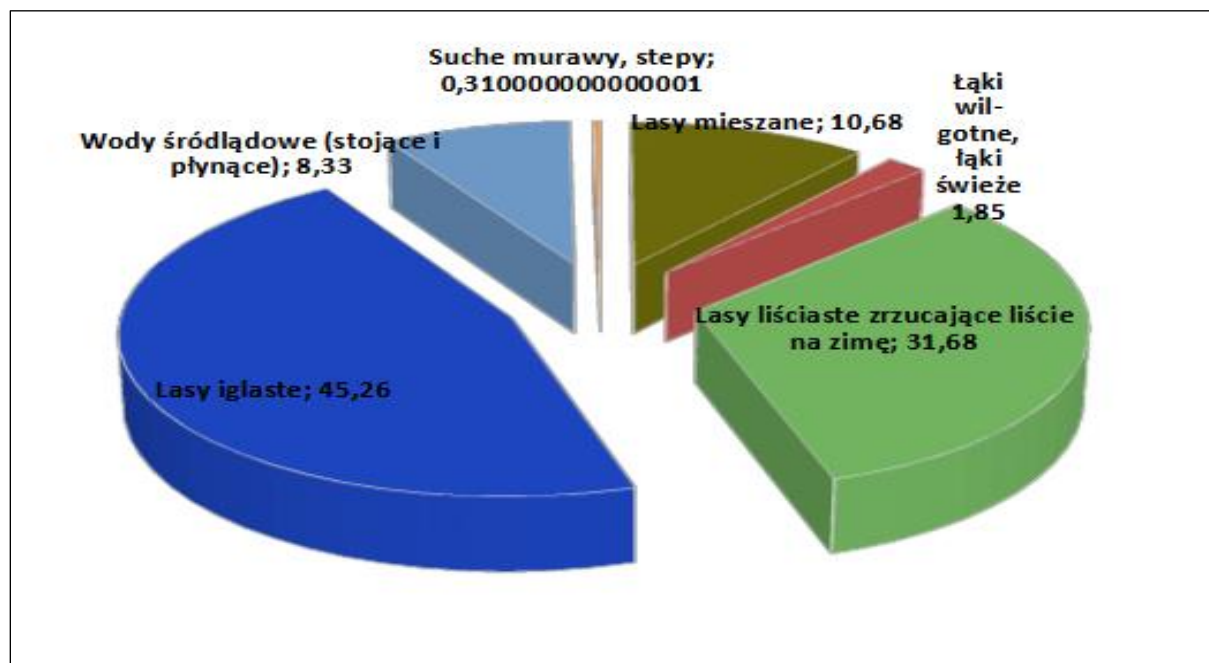

Rysunek 13 Położenie obszaru Buczyny Łagowsko- Sulęcińskie PLH080008¹¹.

¹¹ Podkład mapy: mapa podkładowa BDOO i BDOT 10k

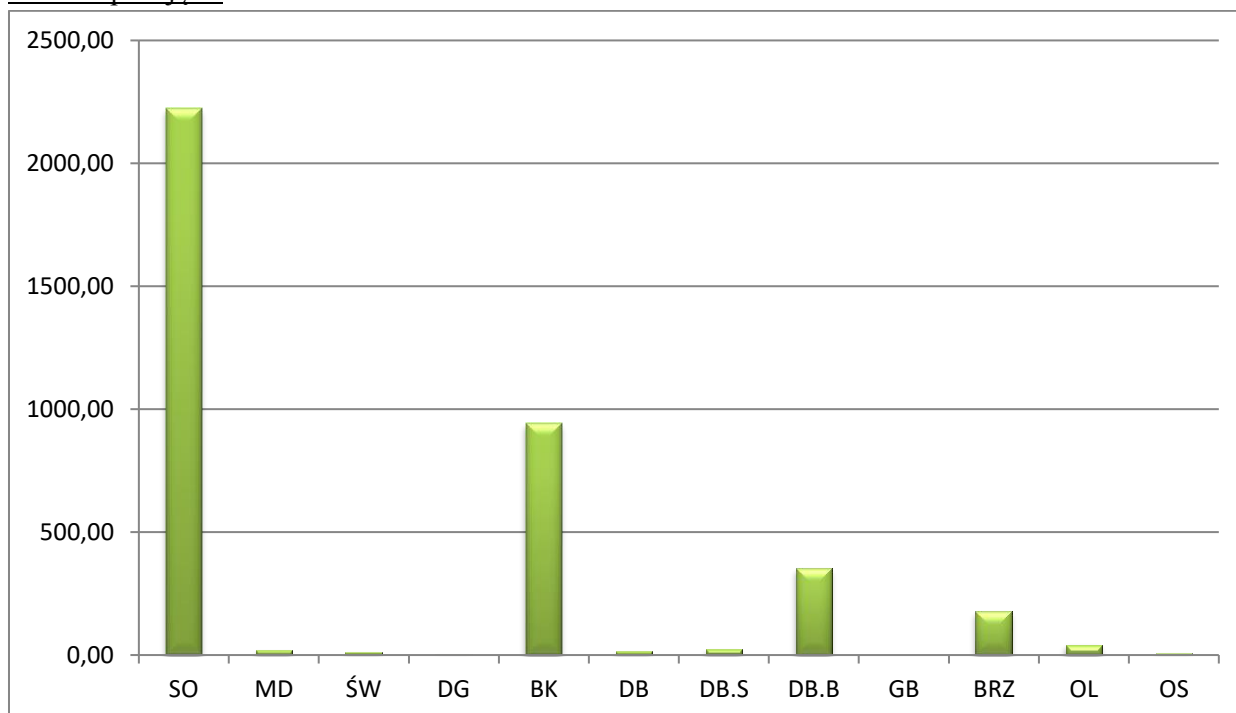
Tabela 8 Zestawienie powierzchni Buczyny Łagowsko- Sulęcińskiej PLH080008.

Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	pow. leśna [ha]	pow. nieleśna [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Sulęcín	6 771,02	4449,92	3993,23	3902,81	90,42	19,8

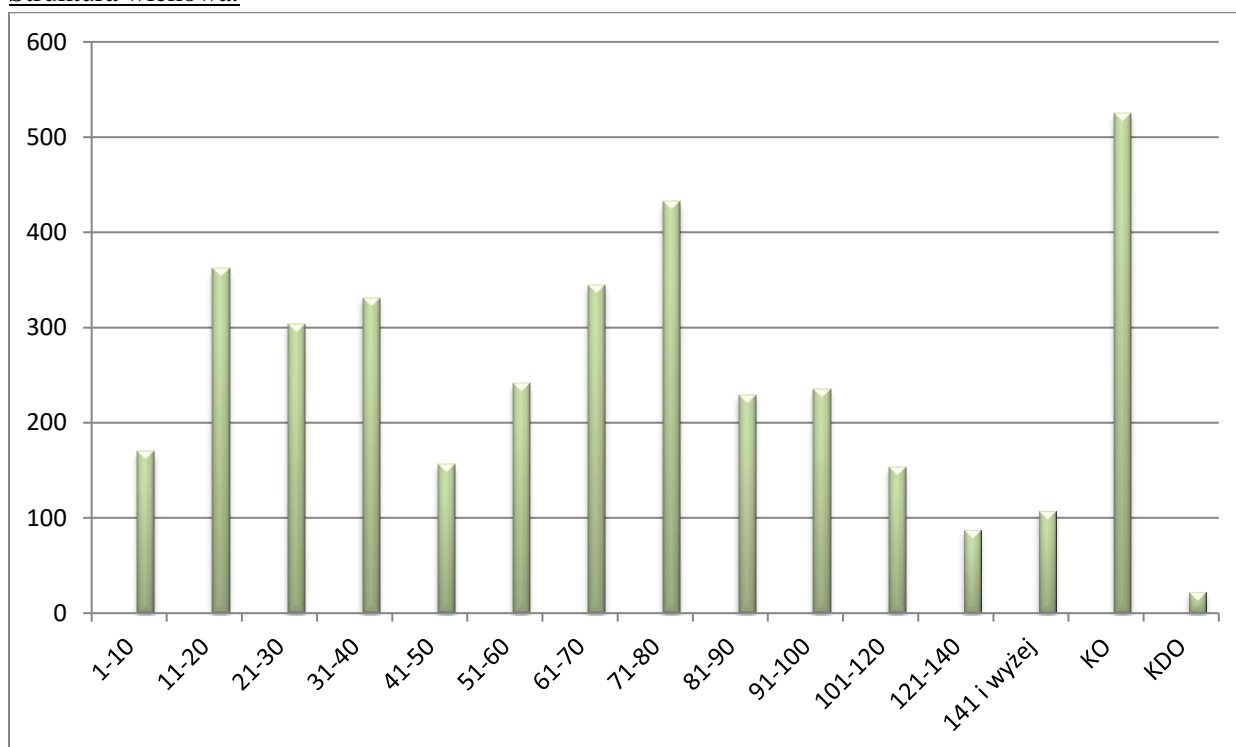
Rysunek 14 Klasy siedlisk przyrodniczych (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskiej PLH080008 (wg SDF).

Gatunki panujące:

Rysunek 15 Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLH080008.

Struktura wiekowa:

Rysunek 16 Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH080008.

Opis obszaru:

Obszar leży w środkowo-zachodniej Polsce, w centralnej części Pojezierza Lubuskiego. Największą i jedyną miejscowością położoną częściowo na terenie ostoi jest zabytkowy Łagów – ośrodek letniskowo-wypoczynkowy, liczący ok. 1700 stałych mieszkańców. Na obrzeżach obszaru i w jego bliskiej odległości rozmieszczone są mniejsze wsie: Łagówek, Jemiołów, Poźrzadło, Gronów i Wielowieś. Lasami, które stanowią 85% powierzchni obszaru, zarządzają w imieniu Skarbu Państwa, Nadleśnictwa Sulęcín i Świebodzin.

Według geobotanicznego podziału Polski, którego wyznacznikami są m. in. warunki klimatyczne oraz zasięgi występowania gatunków roślin i zbiorowisk roślinnych, ostoja w całości należy do Krainy Wielkopolsko-Kujawskiej. Kształt ostoi przypomina literę V i jest wyciągnięty wyraźnie w kierunku północ – południe na odcinku o długości ponad 16 km, a jego wyraźne dwie osie stanowią: w części wschodniej - głęboko wcięta w krajobraz morenowy rynna łagowska oraz ciąg jezior w odnodze zachodniej. Na powierzchni ponad 3100 ha obszar Buczyn Łagowsko-Sulęcińskich pokrywa się z obszarem Łagowskiego Parku Krajobrazowego. Południową granicę obszaru stanowi jedna z głównych arterii komunikacyjnych kraju – droga nr 2 relacji Warszawa - Świecko (i dalej Berlin) oraz autostrada A-2.

Wartość przyrodnicza i znaczenie (wg SDF¹²):

Obszar ważny w szczególności dla ochrony siedlisk lasów bukowych i kwaśnych dąbrów, torfowisk wysokich, przejściowych i trzęsawisk, a także bardzo cennych siedlisk hydrogenicznych o charakterze twardowodnych i mezotroficznych zbiorników wodnych z podwodnymi łąkami ramienic. Łącznie na terenie obszaru stwierdzono 12 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także 12 gatunków zwierząt wymienionych w załączniku II ww. dyrektywy.

Przedmioty ochrony:

Przedmiotem ochrony w obszarze są siedliska oraz gatunki, dla których w Standardowym Formularzu Danych (tzw. SDF) wskazano „ocenę znaczenia ogólnego” A, B lub C.

¹² Standardowy Formularz Danych dla Obszaru Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008

Tabela 9 Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w granicach obszaru Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008 (wg SDF) (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).

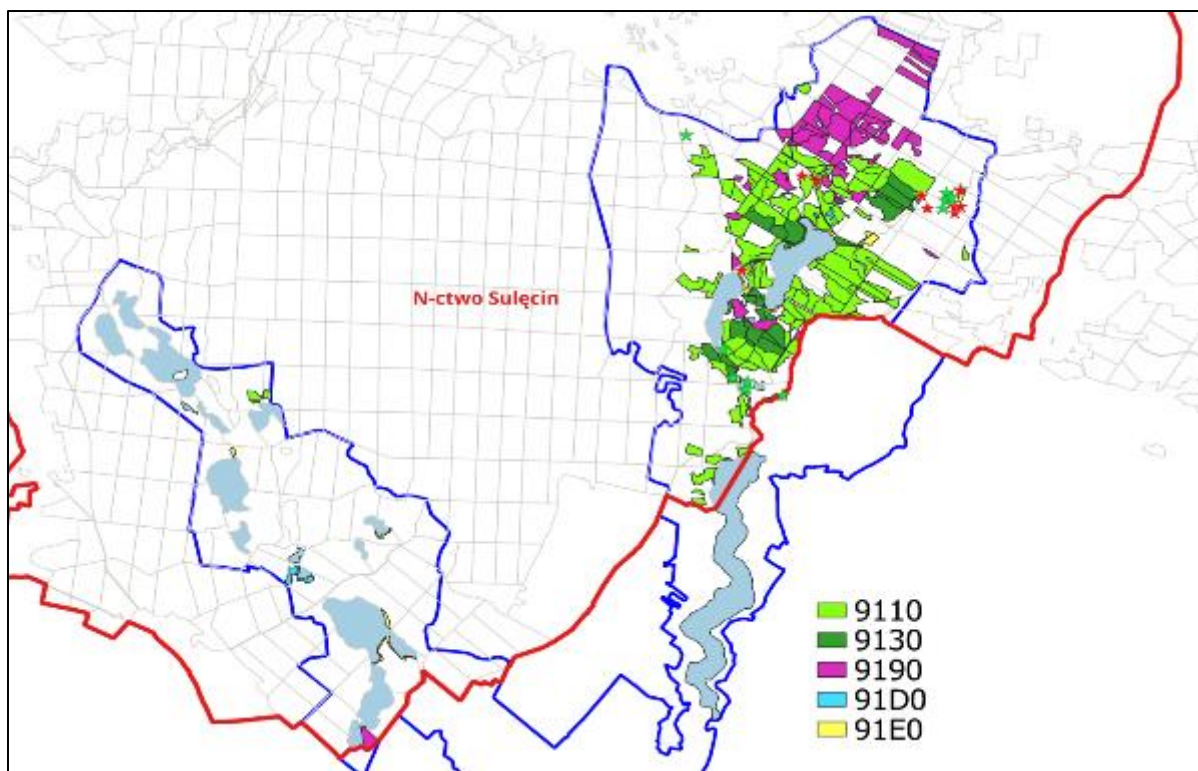
Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba wydzieleni z płatami siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
1	2	3	4	5	6
1.	3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	A	-	-
2.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	C	1	3,51
3.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	C	-	-
4.	6430	Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne	C	-	-
5.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	C	-	-
6.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	A	-	-
7.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	A	18	15,61
8.	9110	Kwaśne buczyny	B	98	455,18
9.	9130	Żyzne buczyny	B	28	118,33
10.	9190	Kwaśne dąbrowy	B	48	203,59
11.	91D0*	Bory i lasy bagienne	C	5	6,14
12.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	C	12	13,40

Tabela 10 Zestawienie gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska w Obszarze natura 2000 na gruntach N-ctwa
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		
5339 Różanka C	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1166 Traszka grzebieniasta A	Jest gatunkiem ziemnowodnym, w okresie godowym spotkać ją można w różnego rodzaju zbiornikach wodnych, jak stawy (także w ogrodach), rowy, starorzecza. Zasiedla też sadzawki, a nawet doły po torfie, żwirze czy glinianki. Często pojawia się w okolicach źródeł. Preferuje wody stojące, rzadziej wybiera te o wolnym nurcie.	Informacja o 8 stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1355 Wydra C	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.

Plan zadań ochronnych:

Obszar Buczyny Łagowsko- Sulęcińskie PLH080008 posiada obowiązujący plan zadań ochronnych zatwierdzony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 7 kwietnia 2014 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008 (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 11 kwietnia 2014 r., poz. 898). Szczegółowe zapisy Planu zadań ochronnych odnośnie zadań związanych z gospodarką leśną znajdują się w dalszej części Programu.

Rysunek 17 Rozmieszczenie przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 PLH080008 na gruntach Nadleśnictwa Sulęcín.

3.7 Pomniki przyrody istniejące

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcín znajdują się 26 uznane pomniki przyrody, są to:

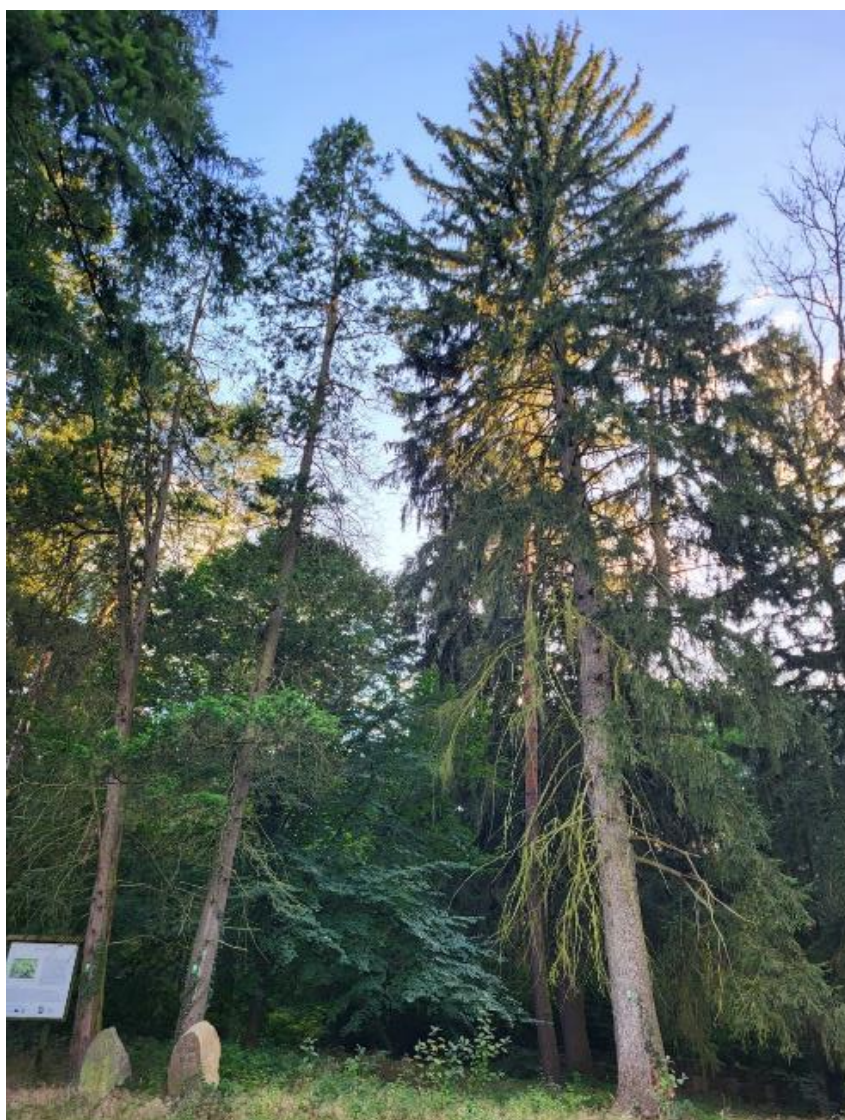
- 16 pojedynczych drzew (w tym omyłkowo jedno drzewo Dbs ustanowiono dwukrotnie);
- 1 aleja drzew;
- 2 grupy drzew;
- 7 głazów narzutowych.

Lp.	Akt prawny	Położenie		Gatunek	Wiek	Obwód [cm]	Wys. [m]	Stan* zdrowotny	Uwagi
		oddz.	gmina leśnictwo						
3.	Uchwała Nr XXXV/245/10 Rady Gminy Łagów z dnia 29.04.2010 r. /Dz. U. Woj..Lub. Nr 58 poz. 798 z dn. 23.06.2010 r./	667h	Łagów Trzemeszno	Lipa szerokolistna <i>Tilia platyphyllos</i>	-	425	25	2	Nazwa „Matka Lipa”
4.	Uchwała Nr XVII/142/04 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 1.04.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 28 poz. 508 z dn. 4.05.2004 r./	327g	Sulęcín Trzemeszno	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	310	505	28	2	-
5.	Uchwała Nr XVII/142/04 Rady Miejskiej w Sulęcín z dnia 1.04.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 28 poz. 508 z dn. 4.05.2004 r./	417f	Sulęcín Długoszynek	Daglezja zielona <i>Pseudotsuga menziesii</i>	110	240-320	29	-	Grupa 10 szt.
6.	Uchwała Nr XVII/142/04 Rady Miejskiej w Sulęcín z dnia 1.04.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 28 poz. 508 z dn. 4.05.2004 r./	417g	Sulęcín Długoszynek	Daglezja zielona <i>Pseudotsuga menziesii</i>	130	340-390	36	-	Grupa 8 szt. - Aleja
7.	Uchwała Nr XVII/142/04 Rady Miejskiej w Sulęcín z dnia 1.04.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 28 poz. 508 z dn. 4.05.2004 r./	412f	Sulęcín Grochów	Głaz narzutowy	-	1050	1,3	-	Uchwała nr XVII/142/04 Rady Miejskiej w Sulęcín z dnia 1.04.2004 r. określiła błędną lokalizację (oddz. 249g) w której brak pomnika oraz innych głazów. Właściwa lokalizacja to dz. ew. nr 4149, oddz. 412f.
8.	Uchwała Nr XLIV/267/10 Rady Miejskiej w Sulęcín z dnia 09.07.2010 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 84 poz. 1152 z dn. 24.08.2010 r./	525k	Sulęcín Trzemeszno	Buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i>	-	500	26	2	-
9.	Uchwała Nr XLIV/267/10 Rady Miejskiej w Sulęcín z dnia 09.07.2010 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 84 poz. 1152 z dn. 24.08.2010 r./	522c	Sulęcín Długoszynek	Sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	210	327	23	3	usechł, obumarł, stoi

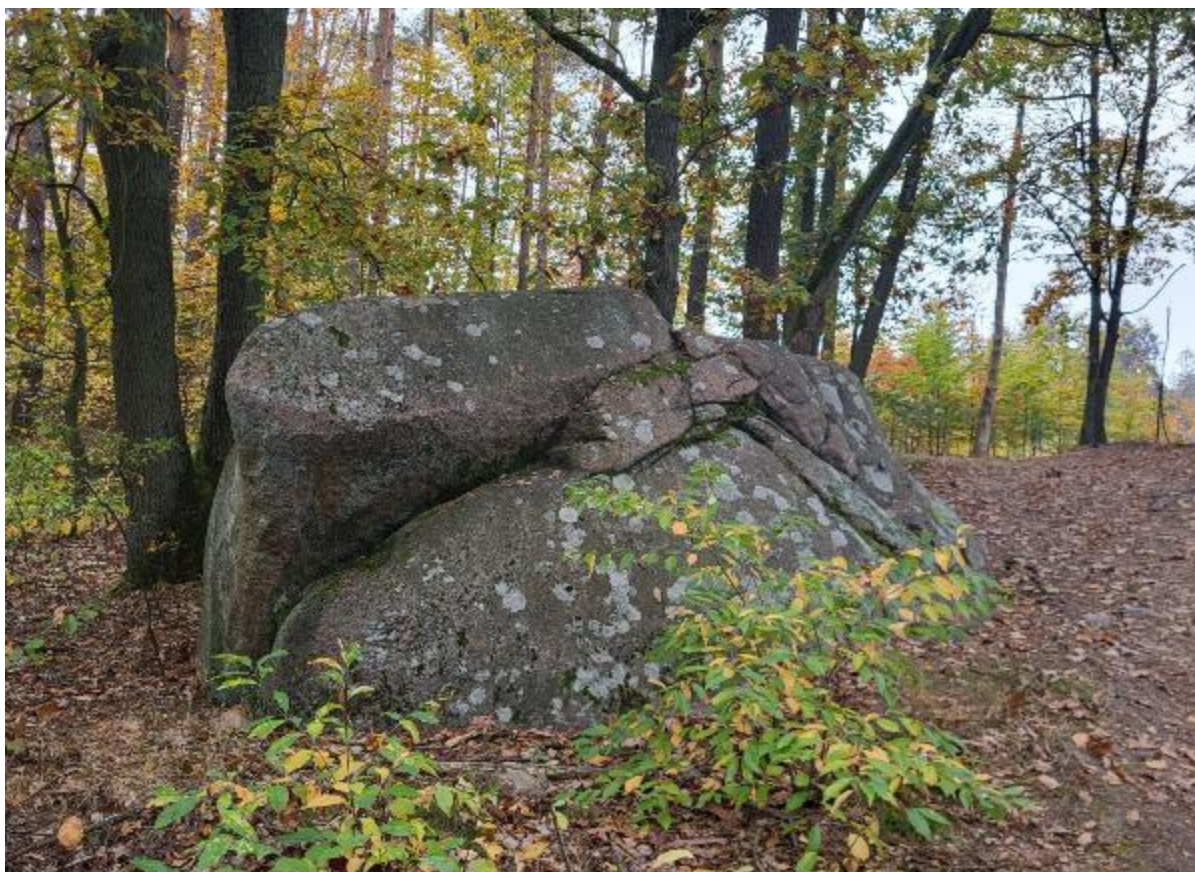
Lp.	Akt prawny	Położenie		Gatunek	Wiek	Obwód [cm]	Wys. [m]	Stan* zdrowotny	Uwagi
		oddz.	gmina leśnictwo						
10.	Uchwała Nr XLIV/267/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 84 poz. 1152 z dn. 24.08.2010 r./	737n	Sulęcín Jemiołów	Głaz narzutowy	-	265	1,1	-	-
11.	Uchwała Nr XXXVIII/306/06 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 23.06.2006 r./Dz. U.Woj. Lub. Nr 82 poz. 1228 z dnia 10.10.2006 r./	981	Sulęcín Jeziora	Głaz narzutowy	-	550	1,8	-	Nazwa: „Głaz przy wylocie” Głaz granitowy w rozcięciu erozyjnym
12.	Uchwała Nr XLIV/267/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 84 poz. 1152 z dn. 24.08.2010 r./	81d	Sulęcín Jeziora	Dąb bezszypułkowy <i>Quercus petraea</i>	-	346	22	2	-
13.	Uchwała Nr XLIV/267/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 84 poz. 1152 z dn. 24.08.2010 r./	61f	Sulęcín Żubrów	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-	360	25	2	-
14.	Uchwała Nr XLIV/267/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 84 poz. 1152 z dn. 24.08.2010 r./	62a	Sulęcín Żubrów	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-	392,424	23,25	2	Grupa-2 szt.
15.	Uchwała Nr XLIV/267/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 84 poz. 1152 z dn. 24.08.2010 r./	493j	Sulęcín Brzeźno	Głaz narzutowy	-	440	0,8	-	Głaz granitowy na wzniesieniu morenowym
16.	Uchwała Nr XLIV/267/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 84 poz. 1152 z dn. 24.08.2010 r./	140a	Sulęcín Brzeźno	Głaz narzutowy	-	640	1,0	-	Głaz granitowy na wzniesieniu morenowym

Lp.	Akt prawny	Położenie		Gatunek	Wiek	Obwód [cm]	Wys. [m]	Stan* zdrowotny	Uwagi
		oddz.	gmina leśnictwo						
17.	Uchwała Nr XLIV/267/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 84 poz. 1152 z dn. 24.08.2010 r./	356c	Sulęcín Brzeźno	Klon srebrzysty <i>Acer saccharinum</i>	-	251	24	2	-
18.	R.W.L Nr 37 z 19 maja 2006r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 837 z dn. 5.06.2006 r./	170m	Sulęcín Żubrów	Głaz narzutowy	-	775	1,7	-	2 szt. ok. 85 m od szosy Sulęcín-Międzyrzecz „Gołębi kamień”
19.	R.W.L Nr 14 z 28 lutego 2006r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 14 poz. 338 z dn. 5.06.2006 r./	168j	Sulęcín Żubrów	Głaz narzutowy	-	1050	1,8	-	Granitowy głaz ok. 200 m od szosy Sulęcín-Międzyrzecz „Kozli kamień”
20.	R.W.L Nr 14 z 28 lutego 2006 r. Dz.U.Woj.Lub. Nr 14 poz. 338 z dn. 7.03.2006r/	75b	Sulęcín Jeziora	Buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i>	220	260	25	3	W 2015 r. pod wpływem silnego wiatru doszło do odłupania konara
21.	Uchwała Nr XVII/142/04 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 1.04.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 28 poz. 508 z dn. 4.05.2004 r./	352a	Sulęcín Brzeźno	Cypryśnik groszkowy	ok. 90	102 106	17 19	2	Grupa-2 szt. Cmentarz ewangelicki
22.	Uchwała Nr XVII/142/04 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 1.04.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 28 poz. 508 z dn. 4.05.2004 r./	352a	Sulęcín Brzeźno	Żywotnik zachodni	ok. 90	140	18	2	Cmentarz ewangelicki
23.	Uchwała Nr XVII/142/04 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 1.04.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 28 poz. 508 z dn. 4.05.2004 r./	352a	Sulęcín Brzeźno	Świerk pospolity	110	238	24	3	Cmentarz ewangelicki
24	Uchwała Nr XVII/102/16 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 24 lutego 2016 r., /Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 04.03.2016 r., poz. 486./	421d	Sulęcín Długoszynek	Lipa szerokolistna <i>Tilia platyphyllos</i>	-	460	25	3	-

Lp.	Akt prawny	Położenie		Gatunek	Wiek	Obwód [cm]	Wys. [m]	Stan* zdrowotny	Uwagi
		oddz.	gmina leśnictwo						
25.	Uchwała Nr XVII/102/16 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 24 lutego 2016 r., /Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 04.03.2016 r., poz. 486./	421d	Sulęcín Długoszynek	Lipa szerokolistna <i>Tilia platyphyllos</i>	-	387	26	3	-
26.	Uchwała Nr XVII/102/16 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 24 lutego 2016 r., /Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 04.03.2016 r., poz. 486./	666g	Sulęcín Długoszynek	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	260	410	21	3	-

Rysunek 19 Pomniki przyrody na cmentarzu ewangelickim –oddz. 352a (Fot. Radosław Parkoła)

Rysunek 20 Pomnik przyrody- głaz narzutowy – oddz. 168j (Fot. Radosław Parkoła)

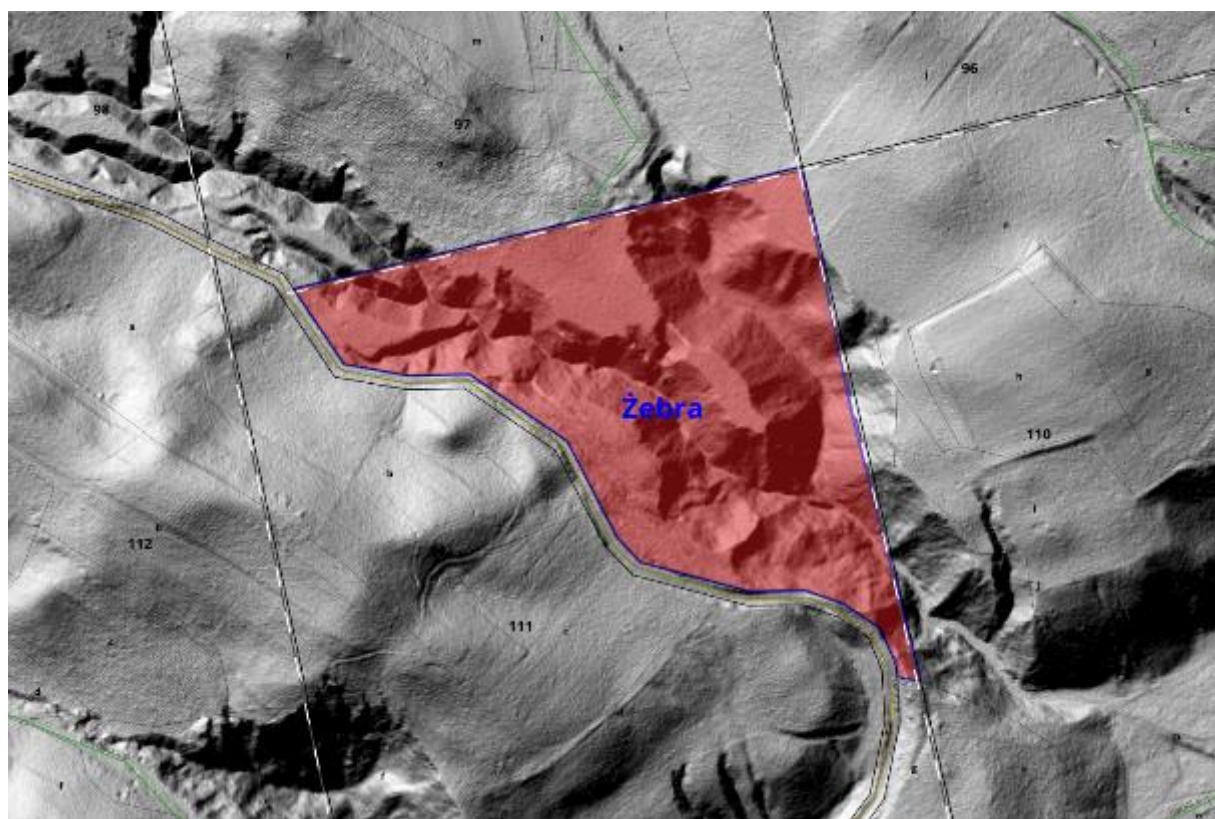
Rysunek 21 Pomnik przyrody- głaz narzutowy „Głaz przy wylocie” (Fot. Radosław Parkoła)

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcín znajduje się wiele cennych drzew, które ze względu na swe położenie (oddalone od dróg, rosnące wewnątrz drzewostanów) nie przedstawia się jako proponowane pomniki przyrody. Wykaz tych drzew zamieszczono w dalszej części Programu.

3.8 Stanowiska dokumentacyjne istniejące.

Stanowiskami dokumentacyjnymi są niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcín znajduje się 1 stanowisko dokumentacyjne zajmujące powierzchnię 4,39 ha.

Rysunek 22 Położenie stanowiska dokumentacyjnego wraz z przedstawieniem ukształtu terenu.¹⁴

¹⁴ Podkład mapy: cieniowanie mapy.geoportal.gov.pl

Tabela 12 Wykaz istniejących stanowisk dokumentacyjnych.

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Polożenie		Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia <i>Cel ochrony</i>	Uwagi
			całk.	w zarząd. N - ctwa	oddz.	gmina, leśnictwo		
1.	Uchwała Nr XXXVIII/306/06 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 23.06. 2006 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 55 poz. 1228 z dnia 29.09.2006 r.	4,2925	4,39	111 a	Sulęcín Jeziora	„Żebra” Skupisko skałek piaszkowych <i>Ochrona przed uszkodzeniem lub zniszczeniem</i>	Powierzchnia różna od wynikającej z uchwały na skutek aktualizacji rozliczenia powierzchni wydzieleń N-ctwa.

Rysunek 23 Fragment stanowiska dokumentacyjnego „Żebra” (Fot. Radosław Parkoła)

Rysunek 24 Fragment stanowiska dokumentacyjnego „Żebra” (Fot. Radosław Parkoła)

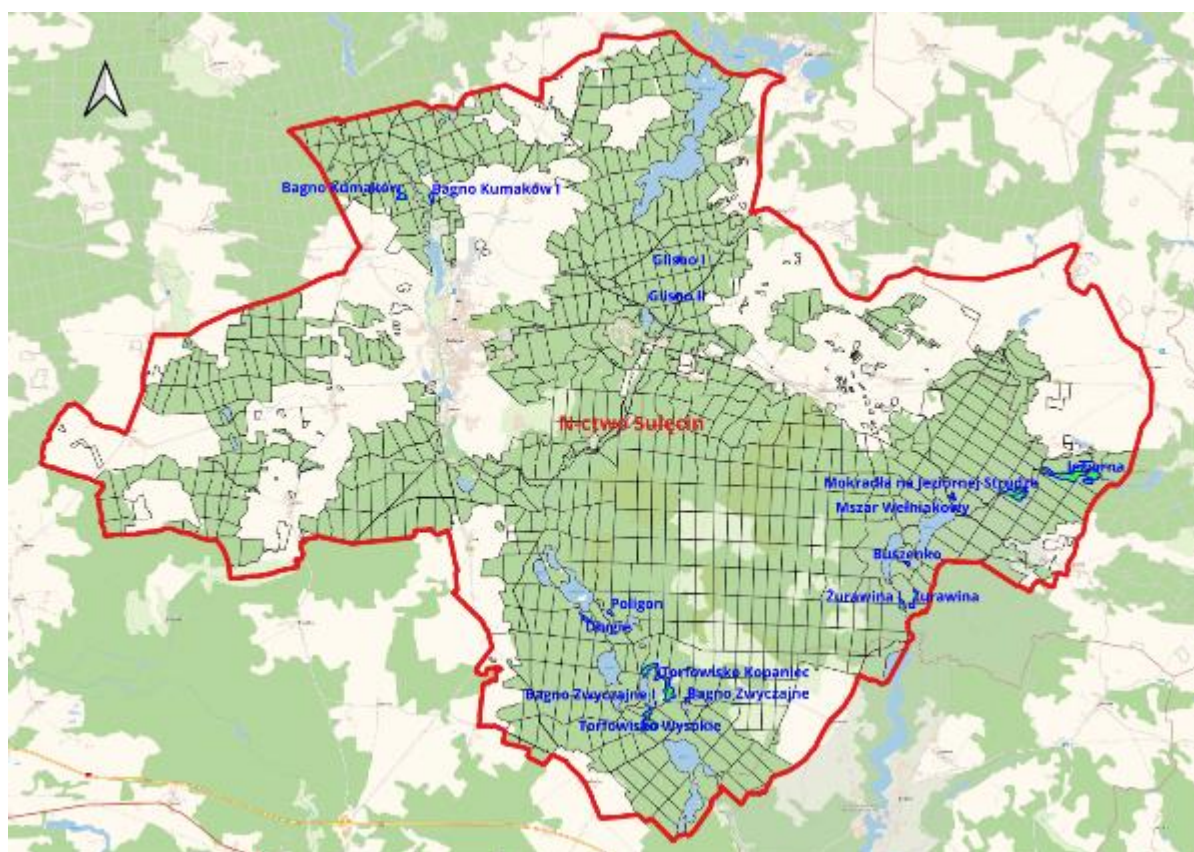

Rysunek 25 Fragment stanowiska dokumentacyjnego „Żebra” (Fot. Radosław Parkoła)

3.9 Użytki ekologiczne istniejące.

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej- naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania¹⁵.

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcina znajduje się 16 użytków ekologicznych zajmujących powierzchnię 98,24 ha.

Rysunek 26 Położenie użytków ekologicznych na terenie Nadleśnictwa Sulęcina¹⁶

¹⁵ Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 ze zmianami .)

¹⁶ Podkład mapy: mapa podkładowa BDOO i BDOT 10k

Tabela 13 Wzór 7a. Wykaz istniejących użytków ekologicznych.

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Polożenie		Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia	Uwagi
			Aktu powoł.	w zarządztwa	oddz.	gmina, leśnictwo		
1.	Rozp. Woj. Lub. Nr 5/02 z dn. 25.03.2002r	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 44, poz. 554	31,44	31,33	624 a, b ,c, d, f; 623 r, ax, bx, cx; 659 c; 660 a, b.	Bledzew <i>Grochów</i>	<p>„Jeziorna” Użytek ekologiczny stanowi mozaikę środowisk obejmujących fr. doliny niewielkiego cieku - rzeki Jeziorna i jej obrzeża. Płynąca dnem doliny rzeczka o szer. od 0,5 do 1 m rgl. do 40 cm zachowała naturalny charakter koryta. Wzdłuż cieku, na dnie doliny zachowały się dobrze wykształcone kompleksy środowisk hydrogenicznych z dominacją różnego typu turzycowisk oraz podmokłych zarośli wierzbowych i olchowych. Środowiska te stanowią dogodny biotop dla wielu gatunków płazów. Nieco wyżej dno doliny porastają zarośla i fragmenty zadrzewień o charakterze łęgowym z dominacją olchy, a na wyniesieniach z udziałem dębu leszczyny i grabu. Występuje łęgowy żuraw. Zasadniczym walorem użytku jest naturalny charakter cieku oraz duże bogactwo środowisk, reprezentowane przez różne stadia sukcesji leśnej i nieleśnej. Obszar ten leży w centrum węzła ekologicznego o nazwie „Pojezierze Łagowsko – Międzyrzeckie”.</p> <p>Cel ochrony: Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.</p>	Konieczne podjęcie starań o zmianę uchwały w związku ze zmianą ewidencji gruntów
2.	Uchwała Nr XLIV/268/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 84 poz. 1153 z 2010 r.	16,92	15,72	553 f; 592f, h, i; 593 d, h.	Sulęcín <i>Grochów</i>	<p>„Mokradła na Jeziornej Strudze” Śródleśne mokradło położone w dolinie rzeki Jeziornej. Na mokradle typowo wykształcone zbiorowisko olsu torfowcowego i źródłiskowego / olcha cz. w wieku 50-70 lat/, tworzące mozaikę ze zbiorowiskami mezotroficznej roślinności bagiennej - m.in. turzycowiska z turzycą dzióbkwatą i turzycą tunikową i szuwarem trzcinowym. Stanowiska roślin chronionych: bobrek trójlistkowy, <i>Sphagnum polustre</i>, <i>Sphagnum squarrosum</i>, zagrożonych i rzadkich: czermień błotna, turzycza tunikowa, turzycza długokłosa. Ptaki – zimorodek, pliszka górska. Miejsce rozrodu płazów i gadów m.in. – kumak nizinny, rzekotka drzewna. Na 30% mokradła krzewy wierzby. Obiekt o wysokich wartościach przyrodniczo-dydaktycznych.</p> <p>Cel ochrony: Ochrona przed uszkodzeniem lub zniszczeniem</p>	Konieczne podjęcie starań o zmianę uchwały w związku ze zmianą ewidencji gruntów

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Polożenie		Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia	Uwagi
			Aktu powoł.	w zarządzt N - ctwa	oddz.	gmina, leśnictwo		
3.	Uchwała Nr XLIV/268/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 84 poz. 1153 z 2010 r.	1,57	1,57	519 h	Sulęcín Grochów	<p>„Mszar Wełniankowy” Śródleśny mszar wełniankowo-torfowiskowy położony w niecce bezodpływowej, w sąsiedztwie drogi Sulęcín - Łagów. Mszar lekko podtopiony, stanowiska chronionych i rzadkich roślin – czermień błotna, torfowce, wełnianka pochwowata, wąskolistna, żurawina błotna. Torfowisko porośnięte brzozą omszoną na 70% pow. Obiekt o lokalnych walorach przyrodniczych. Cel ochrony: Ochrona przed uszkodzeniem lub zniszczeniem</p>	-
4.	Uchwała Nr XLIV/268/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 84 poz. 1153 z 2010 r.	1,06	1,04	522 k	Sulęcín Długoszynek	<p>„Buszenko ” Śródleśny mszar torfowcowy, położony w niecce bezodpływowej. Torfowisko porośnięte So, Brz w wieku 15 lat, na obrzeżach wierzy. Stanowiska chronionych i rzadkich roślin – turzycy bagienna, torfowce, bagno zwyczajne, wełnianka pochwowata. Obiekt o lokalnych walorach przyrodniczych. Cel ochrony: Ochrona przed uszkodzeniem lub zniszczeniem</p>	Konieczne podjęcie starań o zmianę uchwały w związku ze zmianą ewidencji gruntów
5.	Uchwała Nr XLIV/268/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 84 poz. 1153 z 2010 r.	1,57	1,35	562 k; 598 c.	Sulęcín Długoszynek	<p>„Żurawina ” Śródleśny mszar wełniankowo-torfowiskowy położony w niecce bezodpływowej. Mszar porośnięty w samosiewem brzozy omszonej. Stanowiska chronionych i rzadkich roślin – czermień błotna, torfowce, żurawina błotna, wełnianka pochwowata, wąskolistna, widłak jałowcowaty na skarpie w cz. E. Mokradła. Obiekt o lokalnych walorach przyrodniczych. Cel ochrony: Ochrona przed uszkodzeniem lub zniszczeniem</p>	Konieczne podjęcie starań o zmianę uchwały w związku ze zmianą ewidencji gruntów
6.	Uchwała Nr XLIV/268/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 84 poz. 1153 z 2010 r.	2,51	2,34	562 i; 598 d.	Sulęcín Długoszynek	<p>„Żurawina I” Śródleśny mszar wełniankowo-torfowiskowy położony w niecce bezodpływowej. Mszar porośnięty samosiewem brzozy omszonej, na obrzeżach krzewy wierzb. Stanowiska chronionych i rzadkich roślin – czermień błotna, torfowce – <i>Sphagnum fallax</i> <i>Sph. fimbriatum</i>, <i>Sph. cuspidatum</i>, <i>Sph. capillifolium</i>, <i>Sph. squarrosum</i>, wełnianka pochwowata, wąskolistna. Mokradło stanowi bazę lęgową ptaków i gadów m.in. żab zielonych i zaskrońca. Obiekt o lokalnych walorach przyrodniczych. Cel ochrony: Ochrona przed uszkodzeniem lub zniszczeniem</p>	Konieczne podjęcie starań o zmianę uchwały w związku ze zmianą ewidencji gruntów

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Polożenie		Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia	Uwagi
			Aktu powoł.	w zarządztwa	oddz.	gmina, leśnictwo		
7.	Uchwała Nr XLIV/268/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 84 poz. 1153 z 2010 r.	1,35	1,35	618 i	Sulęcín Walewice	<p>„Poligon ”</p> <p>Niewielkie torfowisko mszarne w bezodpływowym, śródleśnym zagłębieniu. Mszar kępowo-dolinkowy, przekształcający się w bór mieszany bagienny z brzozą omszoną. Stanowiska roślin chronionych: rosiczka okrągłolistna, <i>Sphagnum fallax</i>, <i>Sph. magellanicum</i>, zagrożonych i rzadkich: wełnianka pochwowata, żurawina błotna. Na 50% powierzchni brzoza w wieku 80 lat. Na obrzeżach olcha czarna w wieku 80 lat. Krzewy brzozy omszonej, wierzby, olchy czarnej na 80% pow. Obiekt o wysokich lokalnych walorach przyrodniczych.</p> <p>Cel ochrony:</p> <p>Ochrona przed uszkodzeniem lub zniszczeniem</p>	-
8.	Uchwała Nr XLIV/268/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 84 poz. 1153 z 2010 r.	1,88	1,88	652 c; 653 c.	Sulęcín Walewice	<p>„Długie ”</p> <p>Torfowisko wysokie – najlepiej zachowane w skali N-ctwa., położone w niecce terenowej mającej ujście do jez. Długiego. Na torfowisku samosiew sosny 40% pow. , na obrzeżach fragmentami wykształcony ols torfowcowy /w cz. E/. Torfowisko położone w kompleksie starodrzewia sosnowego w wieku 130 lat. Stanowiska roślin chronionych : rosiczka okrągłolistna, torfowce: <i>Sph. magellanicum</i>, zagrożonych i rzadkich: wełnianka pochwowata, żurawina błotna, pięciornik błotny. Krzewy brzozy omszonej. Obiekt o wysokich walorach przyrodniczych.</p> <p>Cel ochrony:</p> <p>Ochrona przed uszkodzeniem lub zniszczeniem</p>	-
9.	Uchwała Nr XLIV/268/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 84 poz. 1153 z 2010 r.	0,95	0,95	695 k.	Sulęcín Jemiołów	<p>„Bagno zwyczajne ”</p> <p>Torfowisko wysokie, położone w bezodpływowej niecce terenowej. Na torfowisku samosiew sosny i brzozy 20 letni na 80% pow. , na obrzeżach Brzoza w wieku 50 lat. Torfowisko otacza d-ślan So 85 lat. Stanowiska roślin chronionych : bagna zwyczajnego, torfowce: <i>Sph. magellanicum</i>, zagrożonych i rzadkich: wełnianka pochwowata, żurawina błotna. Obiekt o wysokich walorach przyrodniczych.</p> <p>Cel ochrony:</p> <p>Ochrona przed uszkodzeniem lub zniszczeniem</p>	-

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Polożenie		Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia	Uwagi
			Aktu powol.	w zarządzt N - ctwa	oddz.	gmina, leśnictwo		
10.	Uchwała Nr XLIV/268/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 84 poz. 1153 z 2010 r.	0,25	0,34	697 j	Sulęcín Jemiołów	<p>„Bagno zwyczajne I ” Torfowisko wysokie, położone w bezodpływowej niecce terenowej. Na torfowisku samosiew sosny i brzozy na 70% pow. Torfowisko otacza d- stan So 86 lat. Stanowiska roślin chronionych: bagno zwyczajne, torfowce, <i>Sph. magellanicum</i>, zagrożonych i rzadkich: wełnianka pochwowata, żurawina błotna. Obiekt o wysokich walorach przyrodniczych. Cel ochrony: Ochrona przed uszkodzeniem lub zniszczeniem</p>	Konieczne podjęcie starań o zmianę uchwały w związku ze zmianą ewidencji gruntów
11.	Uchwała Nr XLIV/268/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 84 poz. 1153 z 2010 r.	20,45	23,34	678 k; 679 j; 696 c, g; 697 a, f.	Sulęcín Jemiołów	<p>„Torfowisko Kopaniec ” Torfowisko pojezierne, położone w płytkim rozległym zagłębieniu terenowym. Torfowisko przesuszone z silnie zaznaczonym procesem degradacji. Torfowisko położone na gytii organicznej grubości ok. 1m. Na torfowisku samosiew sosny w wieku 32-45 lat, na torfowisko silnie wkraczają turzyce kępowe i trzcina, trzcinnik lancetowaty – wynik przesuszenia. Stanowiska roślin chronionych i rzadkich: torfowce – <i>Sph. fallax</i>, <i>squarrosus</i>, siedmiopalecznik błotny, żurawina błot., wąkrota zwyczajna, narecznica grzebieniasta. Obiekt o lokalnych walorach przyrodniczych. Cel ochrony: Ochrona przed uszkodzeniem lub zniszczeniem</p>	Konieczne podjęcie starań o zmianę uchwały w związku ze zmianą ewidencji gruntów
12.	Uchwała Nr XXIV/166/09 Rady Miejskiej w Torzymiu z dnia 26.03.2009 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 50 poz. 713 z 2009 r.	11,05	9,62	712 f; 713 i; 726 a.	Sulęcín Jemiołów	<p>„Torfowisko Wysokie ” Torfowisko wysokie, położone w płytkim rozległym zagłębieniu terenowym. Na torfowisku samosiew sosny w wieku 22-35 lat na 80% pow. Stanowiska roślin chronionych i rzadkich: bagno zwyczajne, rosiczka okrąg., torfowce: <i>Sph. magellanicum</i>, <i>Sph. papilosum</i>, zagrożonych i rzadkich: wełnianka pochwowata, żurawina błotna, modrzewnica zwyczajna, przygielka biała. Obiekt o wysokich walorach przyrodniczych w skali regionalnej. Cel ochrony: Ochrona roślin chronionych i rzadkich jak i zwierząt oraz zachowanie ekosystemów wodno-błotnych wraz z terenami bagiennymi.</p>	Konieczne podjęcie starań o zmianę uchwały w związku ze zmianą ewidencji gruntów

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Polożenie		Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia	Uwagi
			Aktu powoł.	w zarządztwa	oddz.	gmina, leśnictwo		
13.	Rozp. Woj. Lub. Nr 5/02 z dn. 25.03.2002 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 44, poz.554	0,42	0,59	147h	Lubniewice <i>Glisno</i>	<p>„Glisno I” Śródleśna enklawa – łąka, malowniczo położona wśród dużego kompleksu leśnego, silnie uwilgotniona, dająca początek ciekowi wodnemu, który zasila jez. Lubniewsko. Na łące turzycy, w wielogatunkowej, bujnej runi występują turzycy – t. błotna, t. pęcherzykowata, z traw - wiechlina błotna, manna mielec, m. in. trzcinowata i liczne zioła, m. in. krwawnica pospolita, knieć błotna i inne. Ze zwierząt - zaskroniec. Łąka jest miejscem bytowania wielu gat. motyli, chrząszczy, a wśród błonkoskrzydłych - trzmieli. Na obrzeżach kruszyna. Obiekt o wysokich walorach przyrodniczych.</p> <p>Cel ochrony: Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.</p>	Konieczne podjęcie starań o zmianę uchwały w związku z ewidencją gruntów
14.	Rozp. Woj. Lub. Nr 5/02 z dn. 25.03.2002 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 44, poz. 554	1,03	0,90	160i 161f	Lubniewice <i>Glisno</i>	<p>„Glisno II” Śródleśne torfowisko wysokie, o fizjonomii boru bagienno, malowniczo położone w niecce terenowej. Na torfowisku samosiew sosny w wieku 32-35l., na 90 % pow. Stanowiska rzadkich i chronionych roślin: torfowce, rosiczka okrągłolistna, żurawina błotna, wełnianka pochwowata, bagno zwyczajne. Obiekt o wysokich walorach przyrodniczych.</p> <p>Cel ochrony: Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.</p>	Konieczne podjęcie starań o zmianę uchwały w związku z ewidencją gruntów
15.	Uchwała Nr XLIV/268/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 84 poz. 1153 z 2010 r.	3,20	3,20	91 f.	Sulęcín <i>Zubrów</i>	<p>„Bagno Kumaków” Śródleśne mezotroficzne mokradło położone w dolinie rzeki Postomii. Na obrzeżach mokradła typowo wykształcone zbiorowisko olsu torfowcowego tworzące mozaikę ze zbiorowiskami mezotroficznej roślinności bagiennej - m. in. turzycowiska z turzycą dzióbkową i turzycą tunikową. Stanowiska roślin chronionych: bobrek trójlistkowy, (mszaki) <i>Sphagnum polustre</i>, <i>Sphagnum squarrosum</i>, zagrożonych i rzadkich: czermień błotna, turzycza tunikowa, turzycza długokłosa, pałka wodna. Miejsce rozrodu płazów i gadów – żab zielonych, kumaka ziemnego i zaskrońca. Na obrzeżach mokradła Ol cz 55 lat. Krzewy wierzy i olch cz. na 30% pow. Obiekt o lokalnych walorach przyrodniczych.</p> <p>Cel ochrony: Ochrona przed uszkodzeniem lub zniszczeniem</p>	-

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Polożenie		Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia	Uwagi
			Aktu powoł.	w zarządzt N - ctwa	oddz.	gmina, leśnictwo		
16.	Uchwała Nr XLIV/268/10 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 09.07.2010 r.	Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 84 poz. 1153 z. 2010 r.	2,39	2,72	89 g.	Sulęcín Zubrów	„Bagno Kumaków I” Śródlęsne mezotroficzne mokradło położone w dolinie rzeki Postomii. Na obrzeżach mokradła porośnięte wierzbami tworzące mozaikę ze zbiorowiskami mezotroficznej roślinności bagiennej - m.in. turzycowiska z turzycą dzióbkowatą i turzycą bagienną. Stanowiska zwierząt chronionych: kumak nizinny, zaskroniec, żaby zielone i szare. Miejsce bytowania dużych ssaków – jelenia, dzika. Obiekt o lokalnych walorach przyrodniczych. Cel ochrony: Ochrona przed uszkodzeniem lub zniszczeniem	Konieczne podjęcie starań o zmianę uchwały w związku ze zmianą ewidencji gruntów

Rysunek 27 W zagłębieniu fragment użytku ekologicznego „Żurawina” (Fot. Radosław Parkoła)

3.10 Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe istniejące.

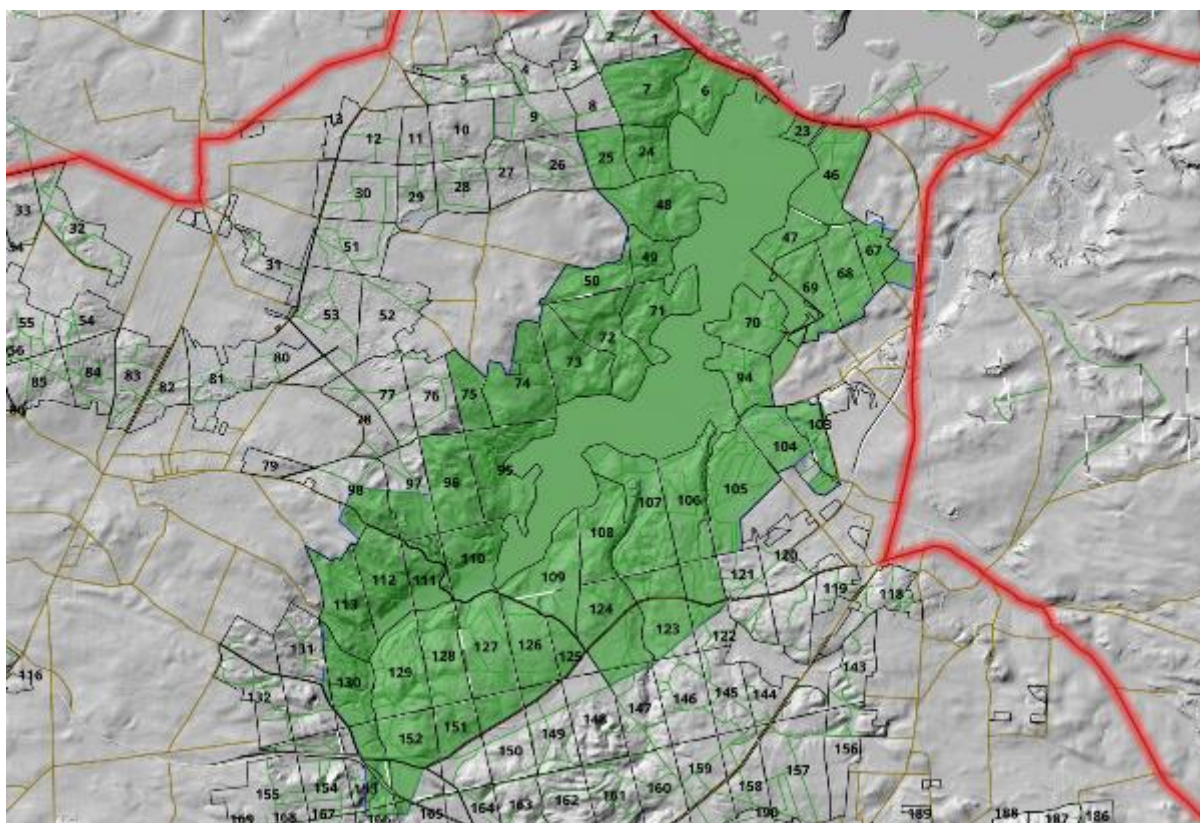
Zespołami przyrodniczo – krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne¹⁷.

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcín ustanowiono 1 Zespół przyrodniczo- krajobrazowy.

¹⁷ Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r, poz. 627 ze zmianami.)

Tabela 14 Wykaz istniejących zespołów przyrodniczo – krajobrazowych.

Lp	Akt prawny	Położenie			Opis obiektu, walory przyrodnicze, zagrożenia.	Uwagi
		oddz.	Pow. [ha]	Gmina Obręb leśny <i>Leśnictwo</i>		
1.	<p>Rozp. Nr 3 Woj. Lub. z dn. 21.luty 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 30, poz. 347 z 2002 r.)</p> <p>Uchwała Nr IX/64/2015 RM w Lubniewicach z dnia 17.09. 2015 r. w sprawie zniesienia zakazów na działce o nr ewid. 308/5 (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 22.09.2015 r., poz. 1606).</p>	<p>6, 7, 23-25, 46-50, 67-75, 94-96, 97g-p, 98h,k,l, 103c -j, 104-113, 122a-i, 123a-m, 124, 125a-c, 127-129, 130a-j, 147a,b, 149a, 150a-d, 151a-g, 152a-h,j,n-p, 153a,b,d-j, 165c, 166a,b.</p>	1157,41	Lubniewice <i>Jeziora Glisno</i>	<p>„Uroczysko Lubniewsko”</p> <p>Rozciąga się pomiędzy Lubniewicami i Sulęcinem. Nazwę „Uroczyska” przyjęto od jeziora Lubniewsko (240,96 ha), które stanowi 17% powierzchni ZPK. Już w okresie międzywojennym w okolicie Sulęcina i Lubniewic przyjeżdżali liczni turyści i dla nich wydano pierwszy przewodnik, w którym opisano trasy wycieczek turystycznych wokół jeziora. Geologicznie obszar uformowany został w wyniku bezpośredniej akumulacji lodowcowej ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. Efektem działalności lodowca jest duża mozaika gleb i niezwykle urozmaicona rzeźba terenu. Na niewielkich powierzchniach różnice wysokości dochodzą do kilkudziesięciu metrów. Liczne jary i wąwozy, które porastają drzewostany bukowe, przypominają swoim wyglądem tereny podgórskie. Duża różnorodność warunków glebowych w połączeniu z mikroklimatem znajduje swoje odzwierciedlenie w zróżnicowaniu zbiorowisk roślinnych. Świat roślin reprezentowany jest przez ok. 300 gatunków, a 15 z nich podlega ochronie ścisłej, jak np.: rosiczka okrągłolistna.</p> <p>Świat zwierzęcy w wodach i na lądzie "Uroczyska" jest również bardzo bogaty. W wodach można spotkać gąbki, wirki, skąposzczety, pijawki, małże, raki i 24 gatunki ryb, a w przybrzeżnych trawach i mokradłach różne płazy i gady oraz piękne motyle. Ptaki lęgowe i prawdopodobnie lęgowe reprezentują co najmniej 90 gatunków. Do najciekawszych można zaliczyć: bielika, bociana czarnego /strefa/, żurawia, zimorodka. Licznie występuje zwierzyzna płowa, dziki, borsuki, lisy, jeże i drobne gryzonie. Wody Jez. Lubniewsko oscylują na pograniczu I i II klasy czystości. Jez. Lubniewsko zasilane jest przez liczne strumienie, w większości mające swoje źródła w obrębie ZPK „Uroczysko Lubniewsko”. Największe dopływy to:</p> <ul style="list-style-type: none"> Potok Glisno - około 4 km długości, Czerwony Potok - około 2,8 km długości, Potok pod Grodziskiem - ponad 2,5 km długości, Struga Stawki - ponad 1,5 km długości, Struga Wierczowska - ponad 1 km długości, Struga Bystra - ponad 0,4 km długości. <p>Poza tym występuje kilka mniejszych cieków, okresowo zanikających, w tym: Strumyk Wschodni, Strumyk Północny, Strumyk Mały, Strumyk Żubrowski. Należy podkreślić, że do Czerwonego Potoku dopływa kilka mniejszych strumyków (7-8), biorących najczęściej początek w przyległych wąwozach. Większość strumieni prowadzi wody I klasy. Natomiast w ciekach mających źródła w obrębie "Uroczyska", wody posiadają parametry wody pitnej.</p> <p>Ponad południowo-wschodnim brzegiem jeziora wznosi się wczesnośredniowieczne grodzisko słowiańskie z VII w.- oddz. 106 i. Z budowli ziemno - drewnianej dobrze zachowała się oryginalna część ziemna. Grodzisko jest dużą atrakcją, stanowi dobre miejsce do wypoczynku na trasie i doskonale miejsce do obserwacji dużej części "Uroczyska". Grodzisko obejmuje majdan, wały i półkoleście zarysowane podgrodzie od strony południowej. Badania archeologiczne prowadzono w okresie międzywojennym oraz w latach 50-tych i 60-tych XX-wieku. W odwiertach (wykopach) odkryto dwa poziomy osadnicze. Poziom pierwszy wczesnośredniowieczny z VII - VIII w., czasy pogańsko - plemienne, drugi - mówiący o ponownym zasiedleniu w wiekach XIV i XV. W wykopach na majdanie znaleziono skorupy ceramiczne typu grodziskowego, przedmioty żelazne, a także kości świń i i jeleni. Okoliczna ludność niemiecka nazywała budowlę „Wendenschanze” co znaczy słowiański gród.</p> <p>Obiekt o wybitnych walorach przyrodniczo- dydaktyczno- krajoobraowych.</p>	w kompleksach lasów glebochronnych

Rysunek 28 Położenie zespołu przyrodniczo- krajobrazowego „Uroczysko Lubniewsko”¹⁸

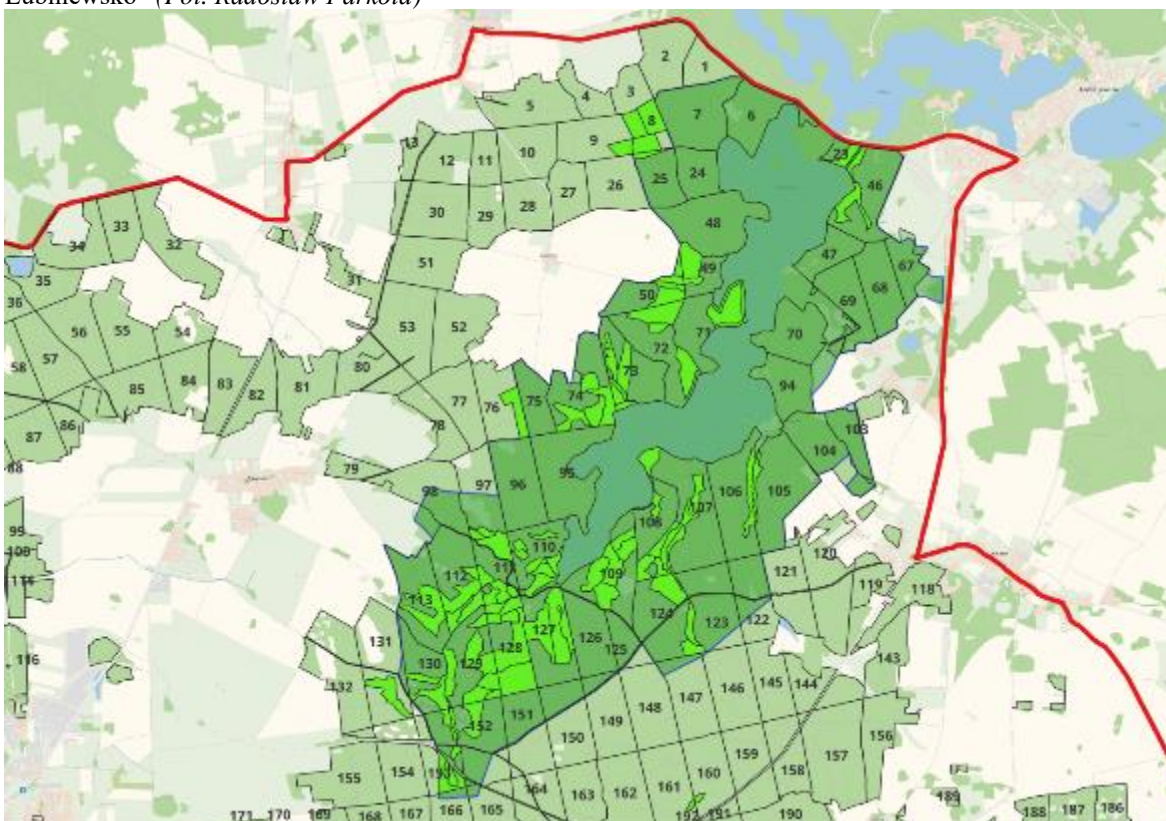

Rysunek 29 Jezioro Lubniewsko stanowiące fragment zespołu przyrodniczo- krajobrazowego „Uroczysko Lubniewsko” (Fot. Radosław Parkoła)

¹⁸ Podkład mapy: cieniowanie mapy.geoportal.gov.pl

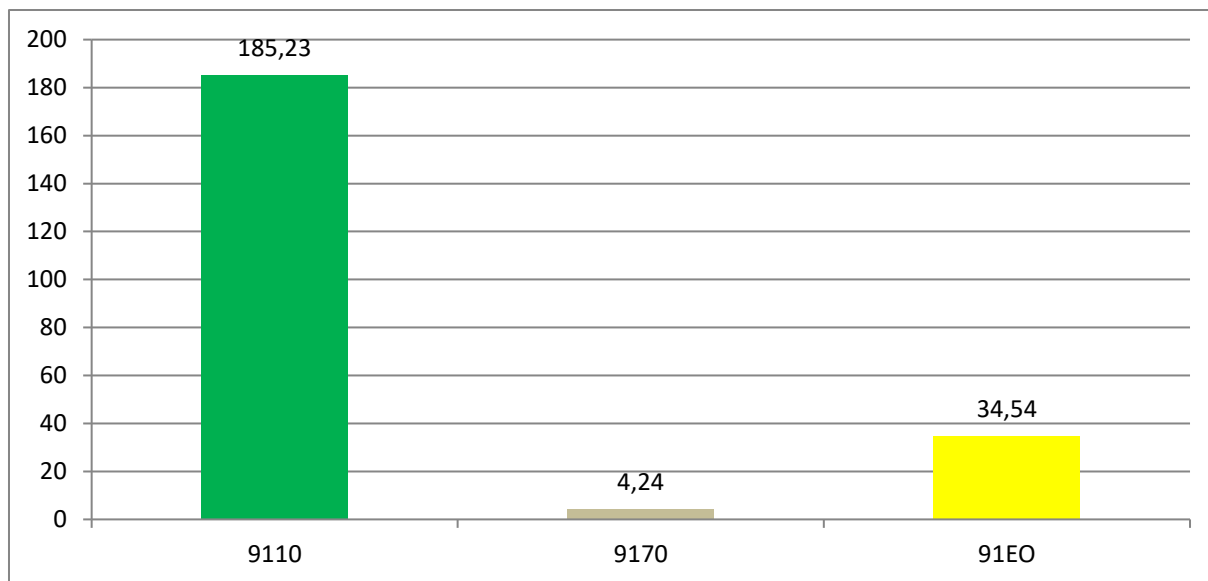

Rysunek 30 Kwaśne buczyny (9110) na terenie zespołu przyrodniczo- krajobrazowego „Uroczysko Lubniewsko” (Fot. Radosław Parkoła)

Rysunek 31 Położenie siedlisk przyrodniczych (jasnozielonu kolor) na terenie zespołu przyrodniczo- krajobrazowego „Uroczysko Lubniewsko”¹⁹

¹⁹ Podkład mapy: mapa podkładowa BDOO i BDOT 10k

Rysunek 32 Zestawienie powierzchni siedlisk przyrodniczych na terenie zespołu przyrodniczo- krajobrazowego „Uroczysko Lubniewsko”

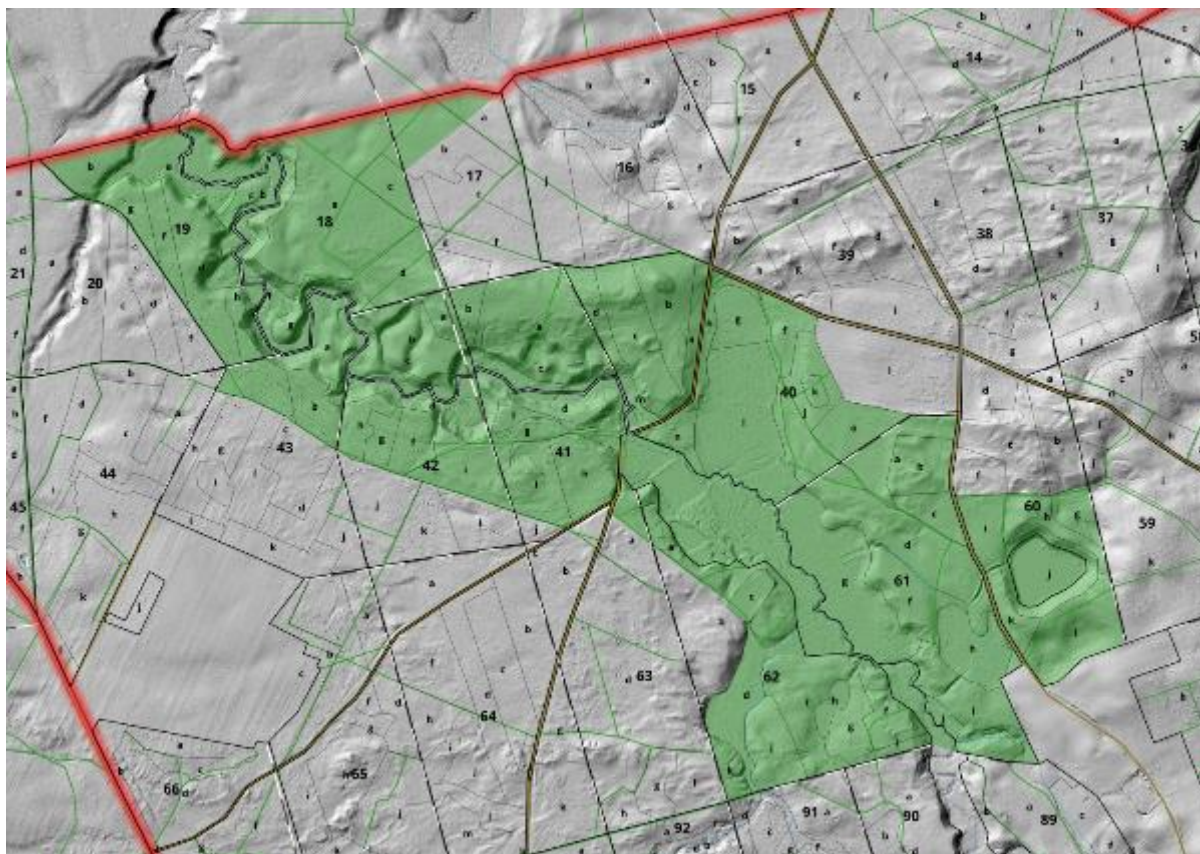
3.11 Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe proponowane.

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcín proponuje się utworzyć 1 zespół przyrodniczo- krajobrazowy. (*Propozycja BULiGL Oddział Gorzów Wlkp. 2014 rok*).

Tabela 15 Wykaz proponowanych zespołów przyrodniczo – krajobrazowych

Lp	Położenie			Opis obiektu, walory przyrodnicze, zagrożenia.	Wskazania	Uwagi
	oddz.	Pow [ha]	Gmina, leśnictwo			
1.	(17a(cz), b(cz)) 17a(cz), b(cz)	3,15	Sulęcín Żubrów	„Dolina Postomii” Ochrona leśno - rzeczno-mało przekształconego krajobrazu doliny rzeki Postomii. Proponowany ZPK obejmuje jedno małe malownicze, mezotroficzne jezioro Głębokie, wraz z leśnym otoczeniem, w którym występują d-stany olchowe na siedliskach olsów i olsów jesionowych - sosnowe na siedliskach borów, borów mieszanych i lasów mieszanych, a także grądy- d-stany cenne przyrodniczo i krajobrazowo. Występuje tu także cmentarzysko – uznany zabytek - pagórek stanowi miejsce pochówku ludności kultury łużyckiej z epoki brązu – nr. Dec. 256/70 - oddz. 40k. ZPK jest miejscem lęgów dzięcioła czarnego i najprawdopodobniej gągoła. Występuje tu licznie zaskroniec, sporadycznie padalec. Obiekt o wysokich walorach krajobrazowych oraz przyrodniczych.	Pozostawić pas ochronny wokół jez. Głębokiego i wzdłuż rzeki Postomii.	-
	(18, 19) 18, 19,	41,36				
	(40a-h,j-o,r) 40a-h,j-o,	32,98				
	(41a-k) 41a-i,	22,44				
	(42a-d,f(cz.), g,h,i,j(cz.))	19,71				
	42a-d, f(cz.), g,h,i,j(cz.),					
	(43a,b,c (cz.)) 43a,b,c(cz.)	7,27				
	(60b (cz.), g-l) 60b(cz.), g-l,	12,95				
	(61) 61,	33,13				
	(62a,c-m) 62a,c-j,	21,28				
	(63a,b (cz.)) 63a,b(cz.)	3,34				
R-m		197,61				

Lokalizacja ujęta w nawias oznacza stary adres, położenie (oddz, pododdz, powierzchnia) według danych PUL stan na 1 stycznia 2015 r. z uwagi na trwającą aktualnie procedurę prawnego ustanowienia proponowanego ZPK w Urzędzie Gminy.

Rysunek 33 Położenie proponowanego zespołu przyrodniczo- krajobrazowego „Dolina Postonii”²⁰

3.12 Ochrona gatunkowa.

Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów. Ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, w których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt, grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowania różnorodności gatunkowej i genetycznej²¹.

Listę gatunków podlegających ochronie zawierają: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz.1409), Rozporządzenie MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408) oraz Rozporządzenie MŚ z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r., poz. 2183).

²⁰ Podkład mapy: cieniowanie mapy.geoportal.gov.pl

²¹ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r., poz. 1336)

- **Ochrona gatunkowa grzybów i porostów.**

Określając listę gatunków grzybów, w tym porostów chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urządzeniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2023/2024), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Sulęcina, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Sulęcina (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2014), waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa, danych z Planu Ochrony obowiązującego dla Łagowsko - Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego.

Tabela 16 Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków grzybów i porostów w Nadleśnictwie Sulęcina.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	SP	KZ
<u>Porosty</u>				
1.	<i>Cladonia arbuscula</i>	Chrobotek leśny	OC	
2.	<i>Cladonia ciliata</i>	Chrobotek smukły	OC	
3.	<i>Usnea florida</i>	Brodaczka nadobna	OC	
4.	<i>Usnea dasypoga</i>	Brodaczka zwyczajna	OC	

Objaśnienia:

SP – status prawny

OS – ochrona ścisła

OC – ochrona częściowa

KZ – Kategoria zagrożenia – „Czerwona lista roślin i grzybów Polski” (Zarzycki K., Mirek Z. 2006):

Ex – wymarłe i zaginione – gatunki, które nie występują już w Polsce na znanych dawniej stanowiskach i nie znaleziono ich nowych stanowisk.

EW – wymarłe i zaginione – gatunki wymarłe na stanowiskach naturalnych, istniejące w uprawie lub na stanowiskach zastępczych.

E – wymierające – krytycznie zagrożone – gatunki mocno zagrożone wymarciem, których przetrwanie jest mało prawdopodobne, jeśli będą się utrzymywać istniejące czynniki zagrożenia. Zaliczono tu gatunki określone jako CR, czyli krytycznie zagrożone.

[E] – wymierające krytycznie zagrożone – gatunki silnie zagrożone wymarciem na izolowanych stanowiskach poza głównym obszarem swojego występowania.

V – narażone- zagrożone wyginięciem – jeżeli nie znikną czynniki ich zagrożenia, to w najbliższej przyszłości gatunki te przesunięte zostaną do kategorii wymierających.

[V] – narażone – zagrożone na izolowanych stanowiskach poza głównym obszarem swojego występowania.

R – rzadki

I – o nieokreślonym znaczeniu.

Szczegółowa lokalizacja zinwentaryzowanych gatunków grzybów zamieszczona jest w wykazie stanowiącym osobny tom.

- **Ochrona gatunkowa roślin.**

Określając listę gatunków roślin chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urządzeniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2023/2024), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Sulęcina, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Sulęcina (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2014), waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa, danych z Planu Ochrony obowiązującego dla Łagowsko- Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego.

Tabela 17 Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków roślin w Nadleśnictwie Sulęcina

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wlkp.	Torf.
Rhodophyta - Krasnorosty								
1.	<i>Hildenbrandia rivularis</i>	Hildenbrandia rzeczna	OS					
Bryopsida - Mchy								
1.	<i>Climacium dendroides</i>	Drabik drzewkowaty	OC					
2.	<i>Dicranum scoparium</i>	Widłóżab miotłowy	OC					
3.	<i>Hylocomium splendens</i>	Gajnik lśniący	OC					
4.	<i>Leucobryum glaucum</i>	Bielistka siwa	OC					
5.	<i>Pleurozium schreberi</i>	Rokietnik pospolity	OC					
6.	<i>Polytrichum commune</i>	Płonnik pospolity	OC					
7.	<i>Ptilium crista castrensis</i>	Piórosz pierzasty	OC					
8.	<i>Sphagnum capillifolium</i>	Torfowiec ostrolistny	OC					
9.	<i>Sphagnum cuspidatum</i>	Torfowiec spiczastolistny	OC					
10.	<i>Sphagnum fallax</i>	Torfowiec kończysty	OC					
11.	<i>Sphagnum fimbriatum</i>	Torfowiec frędzlowaty	OC					
12.	<i>Sphagnum girgensohnii</i>	Torfowiec girgensohna	OC					
13.	<i>Sphagnum magellanicum</i>	Torfowiec magellański	OC					
14.	<i>Sphagnum palustre</i>	Torfowiec błotny						
15.	<i>Sphagnum papillosum</i>	Torfowiec brodawkowaty	OC					
16.	<i>Sphagnum rubellum</i>	Torfowiec czerwonawy	OC					
17.	<i>Sphagnum squarrosum</i>	Torfowiec nastroszony	OC					
18.	<i>Sphagnum flexuosum</i>	Torfowiec pogięty	OC					
19.	<i>Aulacomnium palustre</i>	Próchniczek błotny	OC					
20.	<i>Frullania dilatata</i>	Miedzik płaski	OC					
21.	<i>Polytrichum strictum</i>	Płonnik cienki	OC					
22.	<i>Porella platyphylla</i>	Parzoch szerokolistny	OS					
23.	<i>Sphagnum angustifolium</i>	Torfowiec wąskolistny	OC					
24.	<i>Ulota crispa</i>	Nastroszek kędzierzawy	OC					
Pteridophyta - Paprotniki								
1.	<i>Diplazium complanatum</i>	Widłak spłaszczony	OC			V	V	
2.	<i>Lycopodiella inundata</i>	Widłaczek torfowy	OS		V			
3.	<i>Lycopodium annotinum</i>	Widłak jałowcowaty	OC		NT		R	
4.	<i>Lycopodium clavatum</i>	Widłak goździsty	OC				R	
Spermatophyta – Nasienne								
1.	<i>Aquilegia vulgaris</i>	Orlik pospolity	OC			V	K	
2.	<i>Cephalanthera damasonium</i>	Buławnik wielkokwiatowy	OS		R	E	E	
3.	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Storczyk krwisty	OC				V	R
4.	<i>Dactylorhiza majalis</i>	Storczyk szerokolistny	OC				V	R
5.	<i>Digitalis grandiflora</i>	Naparstnica zwyczajna	OC					
6.	<i>Drosera rotundifolia</i>	Rosiczka okrągłolistna	OS		R	I	V	
7.	<i>Galanthus nivalis</i>	Śnieżyczka przebiśnieg	OC			I	I	

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Włkp.	Torf.
8.	<i>Helichrysum arenarium</i>	Kocanki piaskowe	OC					
9.	<i>Ledum palustre</i>	Bagno zwyczajne	OC				V	
10.	<i>Lonicera periclymenum</i>	Wiciokrzew pomorski	OC				V	
11.	<i>Nymphaea alba</i>	Grzybienie białe	OC					
12.	<i>Pyrola media</i>	Gruszyca średnia	OC		R	V	E	
13.	<i>Taxus baccata</i>	Cis pospolity	OC	VU		R	R	
14.	<i>Chimaphila umbellata</i>	Pomocnik baldaszkowy	OC					
15.	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Bobrek trójlistkowy	OC					
16.	<i>Cephalanthera rubra</i>	Buławnik czerwony	OS	VU	E	E		
17.	<i>Actaea spicata</i>	Czerniec gronkowy				V	V	
18.	<i>Epipactis helleborine</i>	Kruszczyk szerokolistny	OS					

Objaśnienia:

OS – ochrona ścisła (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r.)

OC – ochrona częściowa (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r.)

PCKR – Polska Czerwona Księga Roślin (Zarzycki K., Kaźmierczakowa R., Mirek Z., *Polska Czerwona Księga Roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. Wyd. III. uaktualnione i rozszerzone*. Instytut Ochrony Przyrody PAN, 2014)

Ex – gatunki całkowicie wymarłe w Polsce; Ew – gatunki wymarłe w naturze; CR – krytycznie zagrożone; En – zagrożone; VU – narażone; LR – gatunki niskiego ryzyka; DD – stopień zagrożenia trudny do określenia z braku danych;

PL – Polska Czerwona Lista Paprotników i Roślin Kwiatowych (Kaźmierczakowa R. (red.). *Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych*. Instytut Ochrony Przyrody PAN, 2016)

Ex – takson całkowicie wymarły; EW – takson wymarły w stanie dzikim na swoich naturalnych stanowiskach; RE – takson wymarły na obszarze Polski; REW – takson wymarły w stanie dzikim na swoich naturalnych stanowiskach na obszarze Polski; CR – krytycznie zagrożony; EN – zagrożony; VU – narażony; NT – bliski zagrożenia; DD – takson, którego stopień zagrożenia nie może być określony z powodu braku wystarczających informacji

PZ – Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Pomorza Zachodniego (Żukowski, Jackowiak 1995)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione (prawdopodobnie wymarłe); E – gatunki wymierające (bezpośrednio zagrożone wymarciem); V – gatunki narażone; R – gatunki rzadkie i przez to potencjalnie zagrożone; I – gatunki o nieokreślonym zagrożeniu; K – gatunki o zagrożeniu niedostatecznie poznanych

Włkp. – Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Wielkopolski (Żukowski, Jackowiak 1995)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione (prawdopodobnie wymarłe); E – gatunki wymierające (bezpośrednio zagrożone wymarciem); V – gatunki narażone, R – gatunki rzadkie i przez to potencjalnie zagrożone; I – gatunki o nieokreślonym zagrożeniu; K – gatunki o zagrożeniu niedostatecznie poznanych

Torf – Zagrożone Gatunki Flory Torfowisk (Jasnowska J., Jasnowski M. 1977)

Ex – wymarłe; E – gatunki ginące; V – gatunki silnie zagrożone; R – gatunki zagrożone

Szczegółowa lokalizacja oraz źródło informacji zinwentaryzowanych gatunków grzybów i roślin zamieszczono w wykazie stanowiącym osobny tom.

• Ochrona gatunkowa zwierząt

Określając listę gatunków zwierząt (bezkęgowców i kręgowców) chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urzędzeniowych (BULiGL O/Gorzów Włkp. 2023/2024), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Sulęcina, waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa Sulęcina, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Sulęcina (BULiGL O/Gorzów Włkp. 2014), danych z Planu Ochrony obowiązującego dla Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego.

Tabela 18 Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt (bezkręgowców i kręgowców) w Nadleśnictwie Sulęcín.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz/CLPP	PI	Gat. NAT
Owady							
1.	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Zalotka większa		OS			TAK
2.	<i>Ophiogomphus cecilia</i>	Trzepla zielona		OS			TAK
Plazy							
1.	<i>Bombina bombina</i>	Kumak nizinny		OS			TAK
2.	<i>Hyla arborea</i>	Rzekotka drzewna		OS			
3.	<i>Bufo bufo</i>	Ropucha szara		OC			
4.	<i>Bufo viridis</i>	Ropucha zielona		OS			
5.	<i>Triturus cristatus</i>	Traszka grzebieniasta		OS	NT		TAK
6.	<i>Triturus vulgaris</i>	Traszka zwyczajna		OC			
7.	<i>Rana arvalis</i>	Żaba moczarowa		OS			
8.	<i>Rana esculenta</i>	Żaba wodna		OC			
9.	<i>Rana ridibunda</i>	Żaba śmieszka		OC			
10.	<i>Rana temporaria</i>	Żaba trawna		OS			
Gady							
1.	<i>Lacerta agilis</i>	Jaszczurka zwinka		OC			
2.	<i>Natrix natrix</i>	Zaskroniec zwyczajny		OC			
3.	<i>Vipera berus</i>	Żmija zygzakowata		OC			
4.	<i>Lacerta vivipara</i>	Jaszczurka żyworodna		OS			
Ptaki							
1.	<i>Accipiter gentilis</i>	Jastrząb gołębiarz		OS			
2.	<i>Aegithalos caudatus</i>	Raniuszek		OS			
3.	<i>Anthus campestris</i>	Świergotek polny		OS			
4.	<i>Aquila pomarina</i>	Orlik krzykliwy		OS			TAK
5.	<i>Botaurus stellaris</i>	Bąk		OS			TAK
6.	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Lelek		OS			TAK
7.	<i>Certhia familiaris</i>	Pelzacz leśny		OS			
8.	<i>Ciconia nigra</i>	Bocian czarny		OS			TAK
9.	<i>Columba oenas</i>	Siniak		OS			TAK
10.	<i>Crex crex</i>	Derkacz		OS			TAK
11.	<i>Dendrocopos medius</i>	Dzięcioł średni		OS			TAK
12.	<i>Dryocopus martius</i>	Dzięcioł czarny		OS			TAK
13.	<i>Ficedula parva</i>	Mucholówka mała		OS			TAK
14.	<i>Grus grus</i>	Żuraw		OS			TAK
15.	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Bielik		OS			TAK
16.	<i>Lanius collurio</i>	Gąsiorek		OS			TAK
17.	<i>Locustella naevia</i>	Świerszczak		OS			TAK
18.	<i>Lullula arborea</i>	Lerka		OS			TAK
19.	<i>Milvus migrans</i>	Kania czarna		OS			TAK
20.	<i>Motacilla cinerea</i>	Pliszka górska		OS			
21.	<i>Periparus ater</i>	Sosnówka		OS			
22.	<i>Pernis apivorus</i>	Trzmielojad		OS			TAK
23.	<i>Poecile palustris</i>	Sikora uboga		OS			
24.	<i>Saxicola torquata</i>	Klaskawka zwyczajna		OS			
25.	<i>Sitta europaea</i>	Kowalik		OS			
26.	<i>Strix aluco</i>	Puszczyk		OS			
27.	<i>Tringa ochropus</i>	Samotnik		OS			
28.	<i>Sylvia nisoria</i>	Jarzębatka		OS			TAK
29.	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Strzyżyk		OS			
Ssaki							
1.	<i>Nyctalus noctula</i>	Borowiec wielki		OS			
2.	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Karlik malutki (drobny)		OS			

Objaśnienia:

OS – ochrona ścisła

OC – ochrona częściowa

Kategorie zagrożeń w:

„Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” (Cz) (Red. Głowaciński Z., 2002 r.):

- EX – wymarłe
- CR – krytycznie zagrożone
- EN – silnie zagrożone
- VU – umiarkowanie zagrożone
- NT – bliskie zagrożenia
- LC – najmniejszej troski
- DD – o statusie słabo rozpoznanym

„Czerwona lista ptaków Polski” (CLPP) (Wilk T., Chodkiewicz T., Sikora A., Chylarecki P., Kuczyński L., 2020 r.):

- RE – wymarłe regionalnie
- CR – krytycznie zagrożone
- EN – zagrożone
- VU – narażone
- NT – bliskie zagrożenia

„Polska Czerwona Księga Zwierząt” (PL):

- ExP – gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe
- CR – gatunki skrajnie zagrożone
- EN – gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone
- VU – gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie
- NT – gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia
- LC – gatunki najmniejszej troski

Gat. Nat. – gatunki zwierząt wymagające ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (TAK)

Szczegółowa lokalizacja zinwentaryzowanych gatunków zwierząt zamieszczona jest w wykazie stanowiącym osobny tom.

• **Ochrona strefowa**

W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunków lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.²²

Ostoje, miejsca rozrodu i regularnego przebywania niektórych gatunków zwierząt podlegają ochronie zgodnie z Rozporządzeniem MŚ z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2016 r., poz. 2183).

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcín wyznaczono 5 stref ochrony:

– 1 strefę ochrony bielika; ustanowiona decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 30 września 2013 roku. Znak sprawy: RDOŚ.WPN-I.6444.68.2013.TK

– 1 strefę ochrony orlika krzykliwego; ustanowiona decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 1 października 2014 r. Znak sprawy: RDOŚ.WPN-I.6444.54.2014.KA.

²² Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2023 r., poz. 1336 ze zm)

– 1 strefę ochrony bielika; ustanowiona decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 26 maja 2021 roku. Znak sprawy: RDOŚ.WPN-I.6442.27.2021.JK.

– 1 strefę ochrony kani czarnej; ustanowiona decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 5 października 2021 roku. Znak sprawy: RDOŚ.WPN-I.6442.53.2021.MJ.

– 1 strefę ochrony bielika; ustanowiona decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 3 marca 2023 roku. Znak sprawy: RDOŚ.WPN-I.6442.4.2023.JK

Tabela 19 Powierzchnia stref ochrony zwierząt w Nadleśnictwie Sulęcín

Zestawienie powierzchni stref ochrony w Nadleśnictwie Sulęcín	Strefa całoroczna	56,39 ha	Strefa okresowa	159,30 ha
	Łącznie- 215,69 ha			

Nadleśnictwo Sulęcín podjęło współpracę instytucjonalną z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. w zakresie ochrony czynnej rybołowa *Pandion haliaetus* gatunku narażonego na wyginięcie w skali kraju oraz regionu Ziemi Lubuskiej.

Na terenie Nadleśnictwa planuje się wykonać trzy platformy dla rybołowa. Platformy będą podlegały obserwacjom. W przypadku zasiedlenia zostaną wyznaczone strefy ochronne.

3.13 Ustawa o lasach.

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym prowadzenia gospodarki leśnej jest ustawa z dnia 28 września 1991 roku o lasach (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 530). Zawarte są w niej zamierzenia w zakresie zrównoważonej gospodarki leśnej oraz zobowiązania międzynarodowe Polski, zwłaszcza dotyczące zasad ochrony lasu (konferencje ministerialne poświęcone ochronie lasów w Europie: Strasburg 1990 i Helsinki 1993). Zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się z uwzględnieniem następujących celów:

- zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowie człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych cennych przyrodniczo i krajobrazowo,
- ochrony gleb,
- ochrony wód,
- powiększanie zasobów drzewnych na zasadzie racjonalnej gospodarki oraz ubocznego użytkowania lasu.

W Nadleśnictwie Sulęcín poza ogólnie stosowaną ochroną środowiska przyrodniczego ustanowiono:

1. Gospodarstwo specjalne.
2. Lasy ochronne.

3.14 Gospodarstwo specjalne.

Zgodnie z § 82 Instrukcji Urządzania Lasu i ustaleniami Komisji Założeń Planu, do gospodarstwa specjalnego zaliczono lasy, które pełnią wyjątkowe funkcje pozaprodukcyjne. Są to często drzewostany wyłączone z użytkowania rębego, a wykonywane zabiegi uzależnione są wyłącznie od potrzeb przyrodniczych.

Do gospodarstwa specjalnego zaliczono (zgodnie z IUL i z protokołem z KZP):

- lasy w obrębie poligonu;
- lasy o podwyższonej funkcji społecznej;
- lasy na siedlisku Bb, BMb, LMb, Lł, Ol, OIj;
- powierzchnie wyznaczone jako ekosystemy referencyjne;
- lasy w zasięgu całorocznej strefy ochrony konserwatorskiej zwierząt chronionych;
- otulina szkółki;
- otuliny ośrodków wypoczynkowych;
- drzewostany cenne przyrodniczo;
- lasy glebochronne na stromych stokach;
- drzewostany wyłączone z użytkowania rębego w ramach PZO dla obszaru Natura 2000;
- cmentarze i miejsca pamięci.

Tabela 20 Gospodarstwo specjalne

Powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona	
Nadleśnictwo Sulęcín	
ha	%
10 792,92	55,7

3.15 Lasy ochronne

Ze względu na pełnienie wielu funkcji pozaprodukcyjnych, część lasów Nadleśnictwa Sulęcín zaliczono do lasów ochronnych. Większość lasów ochronnych tworzy gospodarstwo lasów ochronnych, część zaliczono do gospodarstwa specjalnego zgodnie z § 82 Instrukcji urządzania lasu (2012).

Tabela 21 Lasy ochronne

Dominujące funkcje lasu		Powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona	
		ha	%
LASY OCHRONNE, w tym:		12 416,50	64,1
1	glebochronne	1 065,45	5,5
2	ostoje zwierząt	95,50	0,5
3	wodochronne	110,69	0,6
4	w miastach i wokół miast	56,52	0,3
5	nasienne	5,26	0,0

Dominujące funkcje lasu		Powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona	
		ha	%
6	cenne fragm. Przyrody	735,92	3,8
7	obronne	7 181,78	37,0
8	glebochronne, w miastach i wokół miast	7,75	0,0
9	glebochronne, nasienne	3,41	0,0
10	glebochronne, ostoje zwierząt	34,11	0,2
11	cenne fragm. Przyrody, ostoje zwierząt	72,82	0,4
12	wodochronne, cenne fragm. Przyrody	68,96	0,4
13	cenne fragm. Przyrody, obronne	1 915,14	9,9
14	wodochronne, obronne	49,34	0,3
15	wodochronne, cenne fragm. Przyrody, ostoje zwierząt	3,09	0,0
16	wodochronne, cenne fragm. Przyrody, obronne	1 010,76	5,2

3.16 Inne formy ochrony przyrody.

3.16.1 Obszary węzłowe i korytarze ekologiczne.

Składnikiem europejskiej sieci ekologicznej ECONET, opracowanej w ramach europejskiego programu Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody IUCN, jest krajowa sieć ekologiczna ECONET-PL. Sieć tworzona jest w celu zintegrowania obszarów chronionych istniejących w poszczególnych krajach europejskich i obszarów przewidzianych do ochrony, zgodnie z ustanowionymi kryteriami i standardami.

Obszary węzłowe stanowią tereny o złożonej, mozaikowej strukturze krajobrazowej z występującymi obok siebie różnymi ekosystemami. Cechuje je dominacja zbiorowisk naturalnych lub prawie naturalnych, a także obecność ugrupowań związanych z nimi szeregami ekologicznymi bądź sukcesyjnymi. W ich skład wchodzi roślinność z licznymi stanowiskami gatunków prawnie chronionych oraz rzadkich regionalnie. Obiekty te posiadają wysokie walory wizualne, na przykład związane z obecnością wód, panoram i osi widokowych. Wyodrębnione obiekty węzłowe przeważnie są otoczone przestrzenią mocno przeobrażoną – obszarami rolniczymi.

Korytarze ekologiczne to struktury przestrzenne, umożliwiające rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi i przylegającymi do nich terenami.

Rysunek 34 Mapa krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA²³

Tereny Nadleśnictwa Sulęcín stanowią część systemu korytarzy ekologicznych. Są to:

- dolina Postomii;
- dolina Jeziornej Strugi;
- dolina Pliszki;
- dolina Lubniewki;
- ciąg jezior i obniżeń jez. Malcz, Męskie, Męcko Duże, Kopaniec, Długie, Trzcinnio, Ostrowicko, Pierwsze, Sandacznik, Ostrowskie; Trześniowskie, Buszenko, Buszno.

Według prof. Jędrzejowskiego, przez teren nadleśnictwa przechodzą trzy korytarze ekologiczne:

- Zachodnia Puszcza Notecka (GKpn-7C);
- Jeziora Pszczewskie i Dolina Obry (KPn-7D);
- Ziemia Lubuska -północ (GKZ-1).

²³ Liro A. (red.) 1998. *Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA*. Fundacja IUCN. Warszawa

4. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE

Rysunek 35 Widok na jezioro Lubniewsko (Fot. Radosław Parkoła)

4.1 Rzeźba terenu.

Rzeźba terenu Nadleśnictwa ma charakter młodoglacjalny. Główne rysy rzeźby zostały ukształtowane przez lądolód w okresie zlodowacenia północnopolskiego. Pierwotna rzeźba glacialna została zmodyfikowana w późniejszym plejstocenie i wczesnym holocenie.

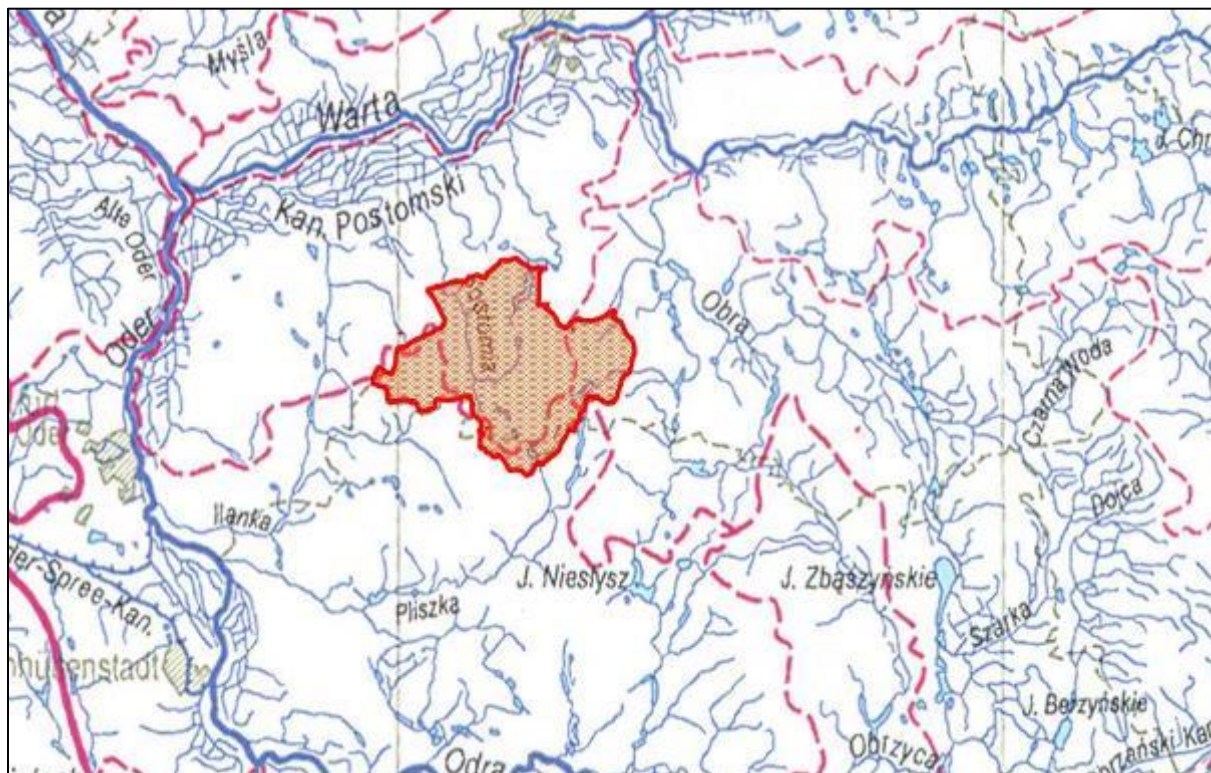
4.2 Budowa geologiczna.

Budowę geologiczną tworzą przede wszystkim utwory czwartorzędowe, głównie plejstoceńskie, zlodowacenia północnopolskiego (bałtyckiego), stadiału pomorskiego i w niewielkim stopniu poznańskiego i leszczyńskiego, a także zlodowacenia środkowopolskiego (*miocieńskie*-najstarsze) wypiętrzone w wyniku procesów glacitektonicznych, w postaci węgla brunatnych, piasków i ilów (najwięcej w okolicach Wielowsi). Znacznie mniejszą powierzchnię zajmują młodsze utwory holocenne. Są to piaski i namułki rzecznych dolin cieków oraz osady organiczne. Na szczególną uwagę z form geologicznych zasługuje kemyw okolicach miejscowości Brzeźno i Sulęcina. Ozy, kemy, moreny powstały w pierwotnej fazie kształtowania się rzeźby terenu.

4.3 Typy gleb.

W Nadleśnictwie dominują gleby rdzawe (RD) – 82,8 %, z pozostałych większy udział mają gleby płowe (P) – 13,0 % i gleby brunatne (BR) – 1,3 %.

4.4 Wody.

Rysunek 36 Fragment mapy hydrograficznej Polski

Ważny element środowiska przyrodniczego na terenie Nadleśnictwa Sulęcina stanowią wody powierzchniowe - rzeki i jeziora, głównie rzeki: Jeziorna, Lubniewka, Postomia, Pliszka i Kanał Postomski wraz z licznymi jeziorami N-ctwa, przedstawionymi poniżej w tabeli. Ważnym uzupełnieniem systemu hydrograficznego są zatorfione obniżenia terenowe z odpływem i bez, liczne źródła, oligotroficzne oczka śródlesne, torfowiska. Wody powierzchniowe zgodnie z Podziałem Hydrograficznym Polski (IMiGW 1983) należą do dorzecza Odry i Warty. Elementarny podział tych wód w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa przedstawiono poniżej: Schemat rzek przepływających przez obszar Nadleśnictwa:

Tabela 22 Elementarny podział wód w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Dorzecze rzeki Odry		
Warta	Obra	Jeziorna
	Kanał Postomski	Lubniewka
Ilanka	Bobrówki	Postomia
Pliszka	Łagowa	-

Tabela 23 Większe jeziora występujące na terenie n-ctwa przedstawiono poniżej /Atlas Jezior Polskich tom I /

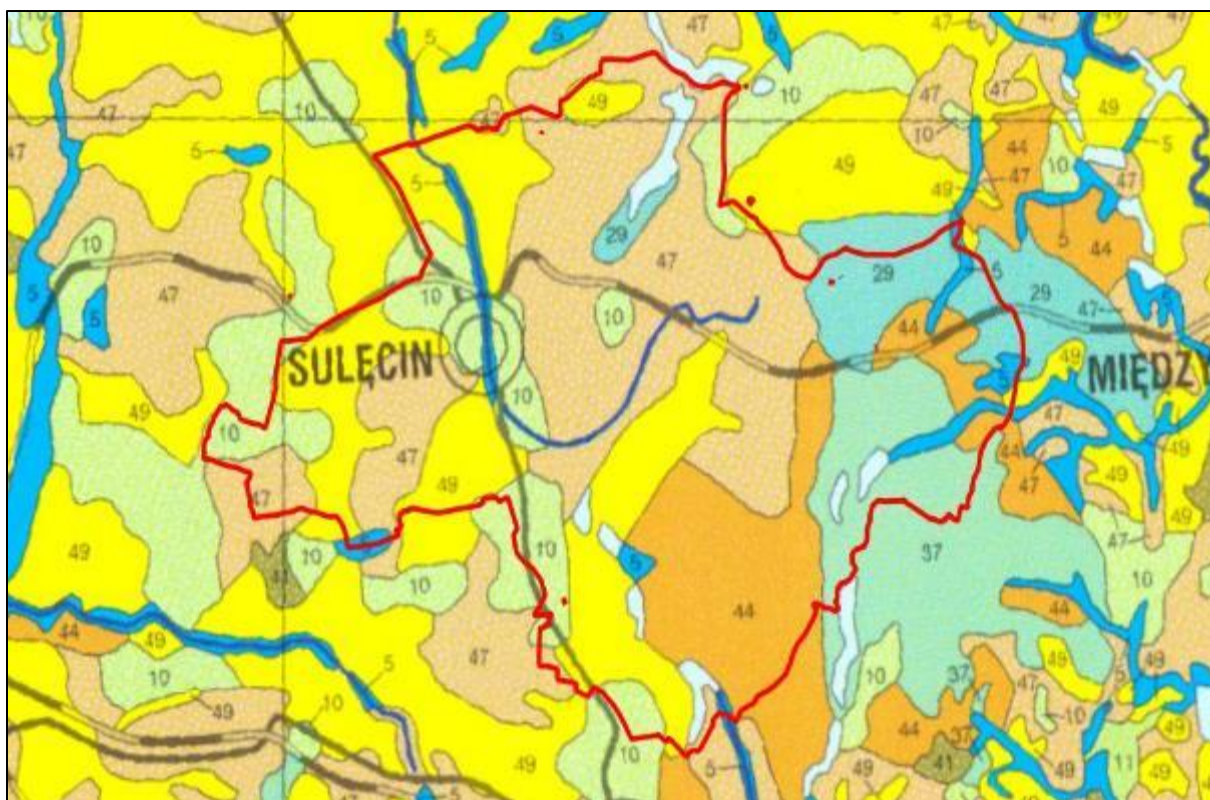
Jezioro	Nr	Powierzchnia w [ha]	Głębokość maksymalna [m]	Średnia głębokość [m]
Lubniewsko (Świerkowskie)	910	240	15,1	5,1
Ciecz (Trześniowskie)	66	186	59,8	19,3
Malcz Północny	64	62,3	13,7	8,3
Buszno	380	51,4	36,0	12,2
Ostrowiecko Duże	920	48,2	12,0	5,2
Męcko Duże	918	40,9	22,7	9,2
Malcz Południowy	65	36,2	3,4	7,3
Buszenko	379	27,9	20,0	7,3
Recze	922	19,3	10,7	4,7
Kopaniec	917	14,6	6,4	3,0
Ostrowiecko	921	13,6	5,7	2,7
Postomsko (Wędrzyn)	915	12,0	5,7	2,7
Ostrowskie	923	10,3	3,8	1,9
Trzcino	919	10,1	8,7	3,9
Męcko Małe	916	9,2	3,9	1,9

Oprócz wymienionych jezior występują małe jeziora i oczka śródlądowe, które obok roli biocenotycznej, spełniają funkcje tzw. małej retencji wody, oraz stabilizują poziom wód gruntowych.

4.5 Roślinność.

W umiarkowanej strefie klimatycznej lasy obok innych typów zbiorowisk stanowią najbardziej zróżnicowany ekosystem o stosunkowo wysokim poziomie organizacyjnym. Cechuje go wiele współzależności między poszczególnymi jego komponentami jakimi są świat roślinny, świat zwierzęcy oraz biotop. Jest to zarazem końcowy efekt sukcesji, gdzie roślinność drzewiasta stanowi główne tło wszelkich procesów w nim zachodzących, warunkuje je, a jednocześnie podlega wywołanym przez nie zmianom.

Roślinność omawianego obszaru jest bardzo bogatym obszarem przyrodniczym, zwłaszcza pod względem flory roślin naczyniowych. Wpłynęła na to szata buczyn Łagowsko-Sulęcińskich i lasów "Uroczyska Lubniewsko", a także duża ilość ekosystemów torfowiskowo – wodnych oraz różnorodność fitocenozy sandrów i moren.

Rysunek 37 Fragment mapy potencjalnej roślinności Polski.

Zespoły roślinne w Nadleśnictwie Sulęcín i odpowiadające (dla zespołów leśnych) im siedliskowe typy lasu (poniżej nazw zespołów występujących w legendzie mapy potencjalnej roślinności podane zostały nazwy naukowe obecnie obowiązujące) opracowano opierając się na Mapie Potencjalnej Roślinności Naturalnej Polski²⁴ (Matuszkiewicz i in. 1995).

***Ribes nigri - Alnetum* (1)** – ols porzeczkowy. Zespół w typie siedliskowym olesu typowego – Ol.

***Sphagno squarrosi - Alnetum* (1)** - ols torfowcowy. Zespół w typie sied. lasu mieszanego bagiennego – LMb.

***Fraxino - Alnetum* (5)** – łęg jesionowo–olszowy. Zespół w typie siedliskowym – OlJ .

***Galio silvatici- Carpinetum* (10)**- grąd środkowoeuropejski. Zespół w typie siedliskowym lasu mieszanego świeżego – LMśw, lasu świeżego – Lśw, lasu mieszanego wilgotnego LMw.

***Luzulo pilosae - Fagetum* (37)** – kwaśna buczyna niżowa. Zespół w typie siedliskowym – LMśw, LMw, Lśw.

***Galio-odorati - Fagetum* (29)** - żyzna buczyna niżowa. Zespół w typie siedliskowym – Lśw.

***Fago - Quercetum petrae* (44)** – pomorski las bukowo – dębowy. Zespół w typie siedliskowym – BMśw.

²⁴ Potencjalna roślinność naturalna jest hipotetycznym stanem roślinności, który został by osiągnięty, gdyby tendencje rozwojowe istniejącej roślinności mogły się realizować natychmiast i bez ograniczeń, nie zakłócanie lub hamowane np. przez człowieka. Roślinność ta byłaby wyrazem potencjału ekologicznego środowiska fizyczno – geograficznego.

***Quercus roboris* - Pinetum** (47) – kontynentalny bór mieszany. Zespół w typie siedliskowym – BMśw i częściowo – BMw.

***Leucobryo*- Pinetum** (49) - suboceaniczny bór świeży. Zespół roślinny w typie boru świeżego– Bśw.

***Vaccinio uliginosi* - Betuletum pubescentis** – brzezina bagienna. Zespół w typie siedliskowym boru mieszanego bagiennego – BMb, związana także z lasem mieszanym bagiennym – LMb.

4.6 Świat zwierzęcy.

Fauna terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa Sulęcín nie jest w pełni rozpoznana. Na podstawie waloryzacji przyrodniczych gmin będących w zasięgu Nadleśnictwa Sulęcín ogółem stwierdzono występowanie następujące ilości gatunków kręgowców:

- Ryby i minogi -około 20 gatunków
- Płazy - 13 gatunków
- Gady - 7 gatunków
- Ptaki - około 150 gatunków
- Ssaki - 35 gatunków

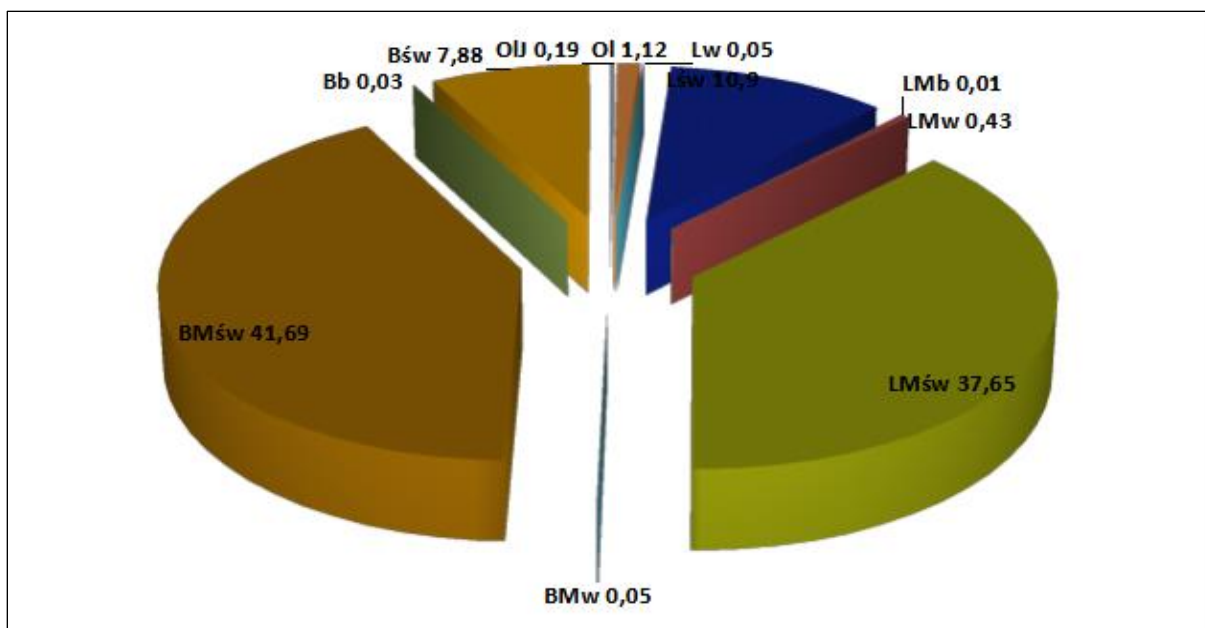
Spośród ssaków na uwagę zasługuje obecność wilka *Canis lupus*.

4.7 Typy siedliskowe lasu.

Szczegółowe zestawienie typów siedliskowych lasu wraz z porównaniem do stanu z V rewizji urządzenia lasu i omówieniem zawiera elaborat VI rewizji urządzania lasu Tom I, dział I. Ogólna Charakterystyka Lasów, rozdział 4. Charakterystyka przyrodniczych warunków produkcji leśnej.

Tabela 24 Zestawienie powierzchni leśnej zalesionej i nie zalesionej wg typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Sulęcín

TSL	Nadleśnictwo Sulęcín	
	Powierzchnia leśna zalesiona i nie zalesiona	
	ha	%
Bśw	1488,04	7,88
Bw	0,00	0,00
Bb	5,82	0,03
BMśw	7874,59	41,69
BMw	9,96	0,05
BMb	0,75	0,00
LMśw	7111,40	37,65
LMw	80,59	0,43
LMb	1,74	0,01
Lśw	2059,33	10,90
Lw	10,04	0,05
OL	211,66	1,12
OLJ	35,09	0,19
Ogółem	18889,01	100,0

Rysunek 38 Udział procentowy typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Sulęcín.

Dominującymi typami siedliskowymi w Nadleśnictwie są: BMśw - 41,7 %, LMśw – 37,6%, Lśw – 10,9 %. Siedliska borowe zajmują łącznie – 49,6 %, lasowe – 49,0 %, olsy – 1,1 % , olsy jesionowe- 0,2% powierzchni leśnej Nadleśnictwa.

4.8 Drzewostany.

Drzewostany stanowią jedno z kluczowych ogniw ekosystemu leśnego, dlatego też w „Programie” przedstawiono je pod kątem:

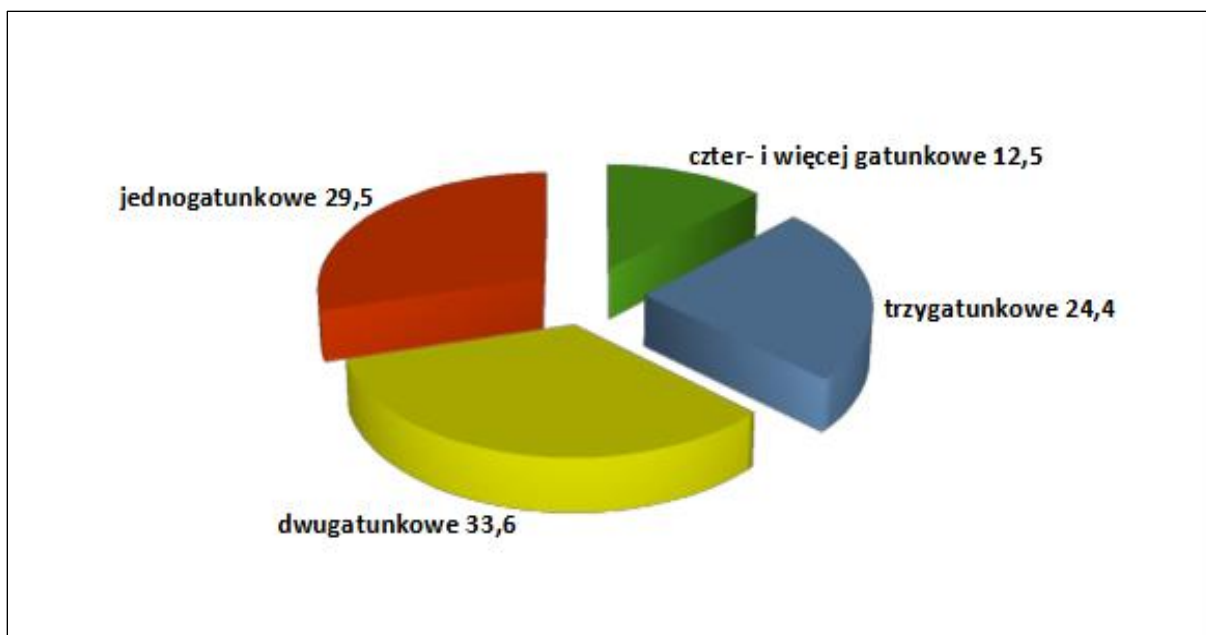
- bogactwa gatunkowego,
- budowy pionowej,
- pochodzenia.

- **Bogactwo gatunkowe.**

Bogactwo gatunkowe analizowano pod względem ilości gatunków w składzie gatunkowym I i II piętra. Gatunków występujących w formie domieszek w tych warstwach nie brano pod uwagę (ich udział powierzchniowy lub ilościowy nie przekracza 5 %).

Tabela 25 Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Sulęcín.

Nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
SULĘCÍN	jednogatunkowe	546,27	2629,98	1773,07	4949,32	29,5
	dwugatunkowe	2309,08	2363,98	953,24	5626,30	33,6
	trzygatunkowe	1716,78	1077,90	1297,96	4092,64	24,4
	czter- i więcej gatunkowe	708,17	888,65	498,05	2094,87	12,5

Rysunek 39 Bogactwo gatunkowe [% z ha] w Nadleśnictwie Sulęcín.

Z powyższego zestawienia wynika, że drzewostany w Nadleśnictwie Sulęcín nie są stosunkowo mocno zróżnicowane pod względem bogactwa gatunkowego. Przeważają drzewostany dwugatunkowe, które stanowią 33,6% powierzchni. Drzewostany jednogatunkowe stanowią 29,5% powierzchni.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- drzewostany jednogatunkowe: spadek o 0,5 % powierzchni,
- drzewostany dwugatunkowe: wzrost o 0,5 % powierzchni,
- drzewostany trzygatunkowe: wzrost o 1,8 % powierzchni,
- drzewostany cztero i więcej gatunkowe: spadek o 1,8 % powierzchni.

Biorąc pod uwagę żyzność i zdolność produkcyjną siedlisk oraz potencjalną roślinność naturalną, dominacja drzewostanów dwugatunkowych jest właściwa. W przyszłości stan drzewostanów pod względem ilości gatunków będzie zapewne jeszcze lepszy od obecnego, a to dzięki stale zwiększającej się liczbie różnych gatunków w odnowieniach i zalesieniach.

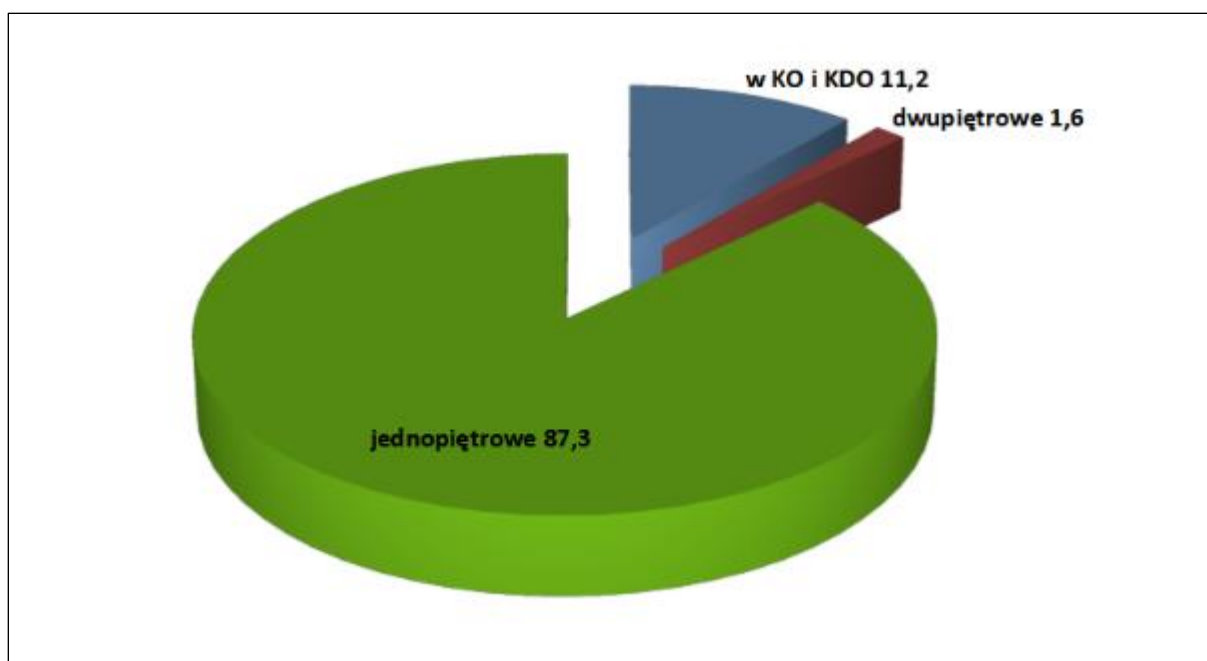
• Budowa pionowa

W drzewostanach jednopiętrowych drzewa tworzą jeden pułap wysokości. W drzewostanach dwupiętrowych warstwa drzew składa się z dwóch wyraźnych pięter różnej wysokości. Do piętra dolnego zalicza się drzewa, których korony nie przenikają do piętra górnego, nie są też zaliczone do warstwy podrostu lub podszytu, a jednocześnie wskaźnik ich zwarcia wynosi, co najmniej 3b (zwarcie przerywane, zagęszczenie przerywane miejscami luźne). W razie wątpliwości dotyczących kwalifikacji drzewa do danego piętra, należy przyjąć, że drzewo piętra górnego nie powinno wykazywać wysokości niższej niż $\frac{2}{3}$ średniej wysokości gatunku panującego w piętrze górnym.

Drzewostany w klasie odnowienia (KO) to drzewostany użytkowane rębiami częściowymi i gniazdowymi, gdzie użytkowanie i odnowienie lasu przebiega równocześnie. Drzewostany w klasie odnowienia (KDO) to drzewostany użytkowane rębiami częściowymi i gniazdowymi, gdzie ilość młodego pokolenia jest niedostateczna, lub go nie ma.

Tabela 26 Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.

Nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
SULĘCIN	jednopiętrowe	5276,89	6603,85	2748,43	14629,17	87,3
	dwupiętrowe	3,41	76,41	184,16	263,98	1,6
	wielopiętrowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
	o budowie przerębowej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
	w KO i KDO	0,00	280,25	1589,73	1869,98	11,2

Rysunek 40 Zestawienie powierzchni [%] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.

W Nadleśnictwie zdecydowanie przeważają drzewostany jednopiętrowe, które zajmują 87,3 % powierzchni. Drzewostany dwupiętrowe stanowią znikomą część (1,6 %). Drzewostany w KO i KDO stanowią 11,2 % powierzchni.

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcín występują 402 wydzielienia na których zinwentaryzowano podrost o charakterze II piętra, zajmujące ogólną powierzchnię 1472,26 ha.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencję:

- drzewostany jednopiętrowe: wzrost o 1,8 % powierzchni,
- drzewostany dwupiętrowe: na zbliżonym poziomie,
- drzewostany w KO i KDO: spadek o 1,8 % powierzchni.

Biorąc pod uwagę sposoby zagospodarowania lasu, wzrost podrostów i podsadzeń należy spodziewać się zwiększenia udziału drzewostanów o złożonej budowie pionowej, co będzie pełniej odpowiadało możliwościom produkcyjnym siedlisk.

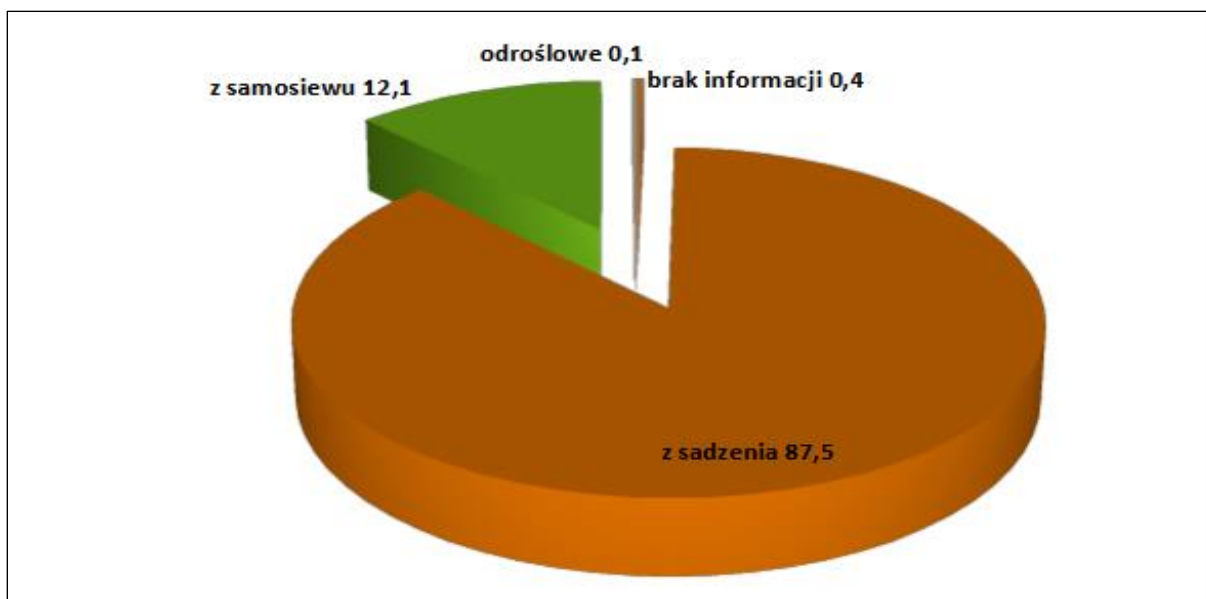
• Pochodzenie

Określając pochodzenie drzewostanów opierano się na informacjach zawartych w operatach urządzenia lasu z poprzednich okresów gospodarczych i ustalając na gruncie. Pochodzenie najmłodszego pokolenia lasu, ustalono na gruncie w czasie prac terenowych oraz wykorzystując informacje otrzymane z Nadleśnictwa Sulęcina (m.in. baza SILP). Określone w czasie taksacji pochodzenie jest w miarę miarodajne dla drzewostanów pochodzących z lat 1946-2023. Natomiast dla drzewostanów z lat wcześniejszych może być obciążone znacznym błędem z uwagi na brak odpowiednich materiałów.

Około 88 % powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa pochodzi z odnowienia sztucznego przez sadzenie lub siew. Uwagę zwraca dość duży odsetek drzewostanów powstałych z samosiewu.

Tabela 27 Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych*.

Nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
SULĘCIN	z panującym gat. obcym	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
	plantacje drzew szybkorosnących	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
	odroślowe	0,59	11,35	0,50	12,44	0,1
	z samosiewu	543,47	1321,40	158,11	2022,98	12,1
	z sadzenia	4678,82	5624,40	4363,71	14666,93	87,5
	brak informacji	57,42	3,36	0,00	60,78	0,4

Rysunek 41 Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych

4.9 Ekologiczna ocena stanu lasu.

Na ekologiczną ocenę stanu lasu składa się:

- ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z typem siedliskowym lasu,
- określenie formy aktualnego stanu siedliska,
- określenie formy degeneracji lasu.

- **Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem**

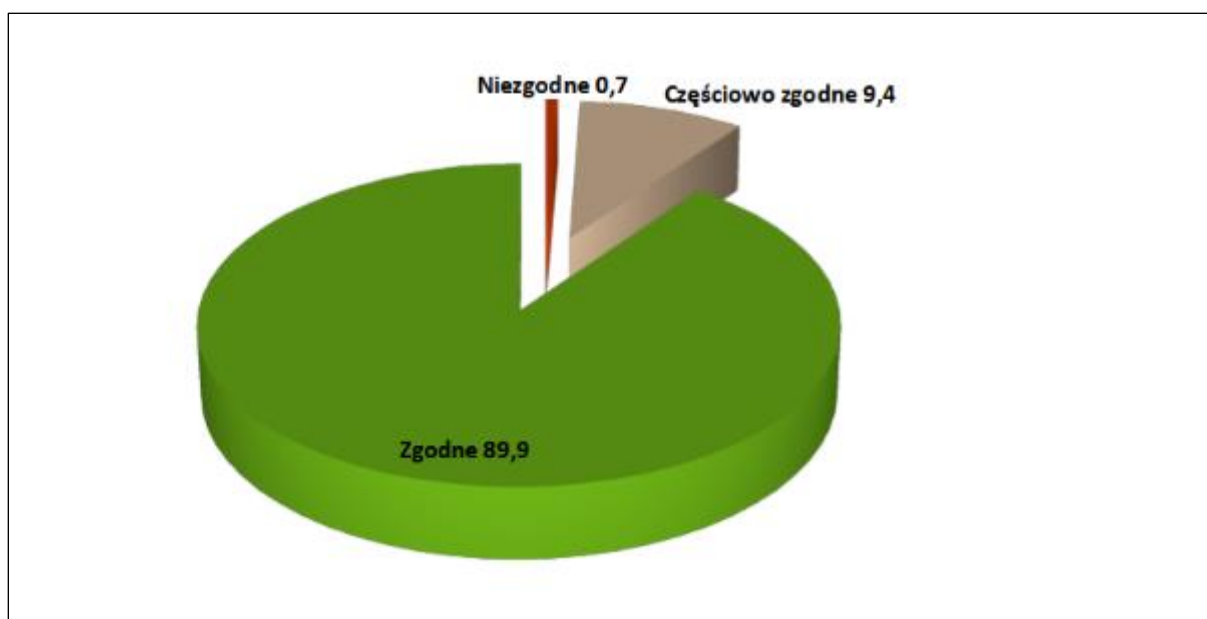
Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskowym typem lasu jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnej siedlisk. Jest to także wskaźnik naturalności ekosystemów leśnych. Ocenę zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem dokonano zgodnie z Instrukcją Urządzania Lasu (2012).

W grupie drzewostanów o składzie niezgodnym wyróżniono dodatkowo za instrukcją sporządzania programu ochrony przyrody (§ 25 ust. 2):

- **niezgodność obojętną**, w przypadku gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez inny gatunek liściasty,
- **niezgodność negatywną**, w przypadku gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez sosnę lub świerk.

Tabela 28 Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.

Tabela 20 Zestawienie powierzchni [ha], wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem:										
Nadleśnictwo	Siedlisko	Stopień zgodności								Suma powierzchni
		Zgodne		Częściowo zgodne		Niezgodne				
						negatywne		obojętne		
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	
SULĘCIN	Bśw	1 404,32	99,8	2,17	0,2					1 406,49
	BMśw	6 805,77	96,9	209,79	3,0	1,68	0,0	3,47	0,0	7 020,71
	BMw	3,04	28,6	7,58	71,4					10,62
	BMb	3,42	52,3	3,12	47,7					6,54
	LMśw	5 004,01	83,6	952,35	15,9	15,92	0,3	12,79	0,2	5 985,07
	LMw	27,29	31,8	45,89	53,4	8,57	10,0	4,11	4,8	85,86
	LMb	1,18	100,0							1,18
	Lśw	1 533,57	78,8	334,70	17,2	61,72	3,2	16,93	0,9	1 946,92
	Lw	8,13	67,5	3,91	32,5					12,04
	Ol	248,71	97,4	6,62	2,6					255,33
OlJ	30,89	95,4	1,48	4,6					32,37	
Razem nadleśnictwo		15 070,33	89,9	1 567,61	9,4	87,89	0,5	37,30	0,2	16 763,13

Rysunek 42 Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.

Największą powierzchnię zajmują w Nadleśnictwie drzewostany zgodne z siedliskiem i stanowią aż 89,9 % powierzchni wszystkich drzewostanów. Zdecydowanie mniejszą powierzchnię zajmują drzewostany częściowo zgodne z siedliskiem (9,4 % powierzchni).

W niektórych drzewostanach młodszych klas wieku, częściowo zgodnych i niezgodnych z TD zaprojektowano podsadzenia mające na celu przebudowę tych drzewostanów. Ich wykaz zostanie zamieszczony w elaboracie.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- drzewostany zgodne z siedliskiem: wzrost o 7,3 % powierzchni;
- drzewostany częściowo zgodne z siedliskiem: spadek o 6,6 % powierzchni;
- drzewostany niezgodne: spadek o 0,7 % powierzchni;

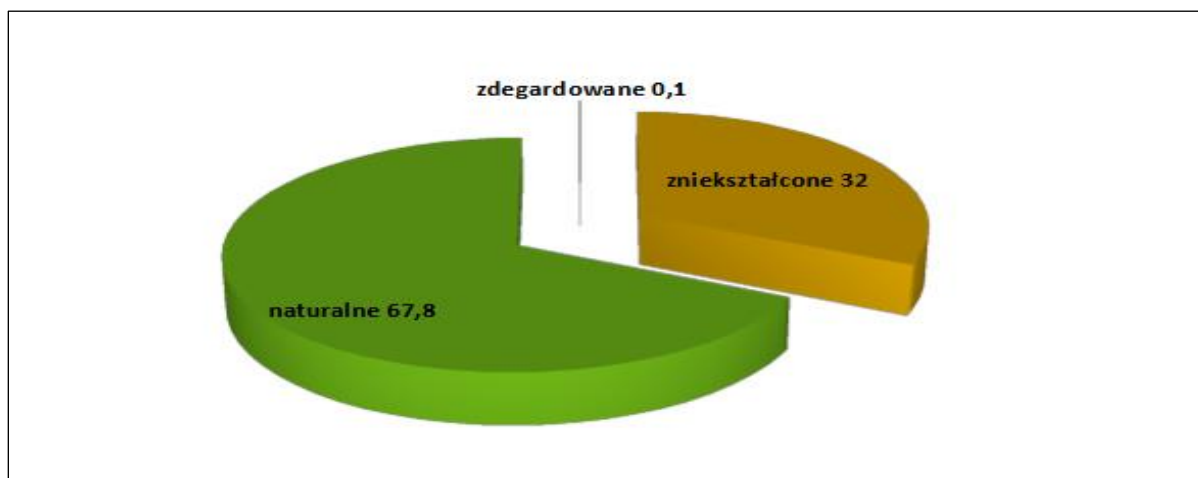
Z powyższego zestawienia wynika bardzo wyraźny trend wzrostowy drzewostanów zgodnych z siedliskiem i spadek niezgodnych z siedliskiem.

- **Formy aktualnego stanu siedliska**

Formy stanu siedliska zostały określone na podstawie prac glebowo – siedliskowych i bieżącej taksacji w terenie.

Tabela 29 Formy stanu siedliska.

Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Powierzchnia				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
bory	naturalne	645,98	445,05	261,01	1352,04	8,1
	znikształcone	23,39	23,93	7,13	54,45	0,3
	zdegardowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
	silnie zdegardowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
bory mieszane	naturalne	2214,29	1777,16	1418,54	5409,99	32,3
	znikształcone	190,68	1173,01	253,11	1616,80	9,6
	zdegardowane	0,00	11,11	0,00	11,11	0,1
	silnie zdegardowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
lasy mieszane	naturalne	1219,96	736,22	1158,30	3114,48	18,6
	znikształcone	375,59	2103,66	472,86	2952,11	17,6
	zdegardowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
	silnie zdegardowane	0,00	0,00	6,98	6,98	0,0
lasy	naturalne	460,64	177,81	677,03	1315,48	7,8
	znikształcone	134,52	324,56	181,91	640,99	3,8
	zdegardowane	0,00	2,49	0,00	2,49	0,0
	silnie zdegardowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Ogółem	naturalne	4554,03	3236,65	3584,07	11374,75	67,8
	znikształcone	726,27	3711,72	931,30	5369,29	32,0
	zdegardowane	0,00	13,60	0,00	13,60	0,1
	silnie zdegardowane	0,00	0,00	6,98	6,98	0,0

Rysunek 43 Formy stanu siedliska.

W Nadleśnictwie Sulęcín dominują siedliska naturalne – stanowią 67,8% powierzchni. Powierzchnia siedlisk zniekształconych jest niższa, stanowi 32,0% powierzchni. Na terenie Nadleśnictwa 0,1% powierzchni stanowią siedliska zdegradowane, a zaledwie 6,98 ha stanowią siedliska silnie zdegradowane.

• Formy degeneracji lasu

Dokonując oceny form degeneracji ekosystemów leśnych brano pod uwagę trzy elementy:

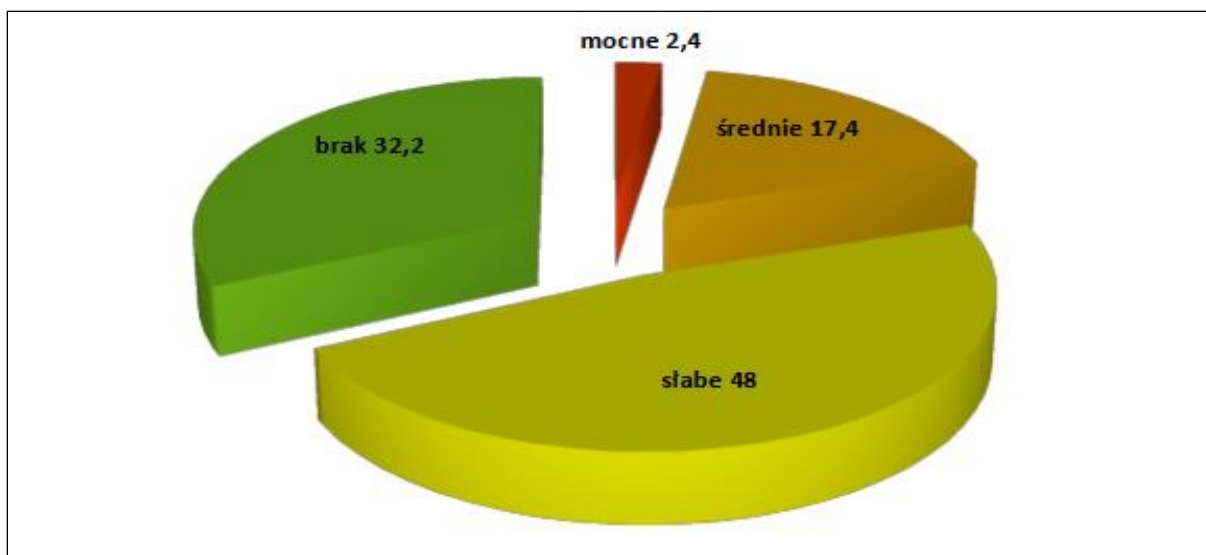
- borowacenie,
- monotypizację,
- neofityzację.

Borowacenie (pinetyzacja) wyróżnia się na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. W zależności od udziału sosny i świerka w górnej warstwie drzew wyróżnia się:

- **słabe**, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi:
 - ponad 80 % na siedliskach borów mieszanych
 - 50 - 80 % na siedliskach lasów mieszanych
 - 10 - 30 % na siedliskach lasowych
- **średnie**, jeżeli udział sosny lub świerka wynosi:
 - ponad 80 % na siedliskach lasów mieszanych
 - 30 - 60 % na siedliskach lasowych.
- **mocne**, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym wynosi na siedliskach lasowych ponad 60 %.

Tabela 30 Borowacenie w Nadleśnictwie Sulęcín.

Nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo SULECÍN	brak	2982,16	1488,11	933,73	5404,00	32,2
	słabe	1948,74	3793,55	2300,08	8042,37	48,0
	średnie	312,85	1501,22	1105,64	2919,71	17,4
	mocne	36,55	177,63	182,87	397,05	2,4

Rysunek 44. Borowacenie w Nadleśnictwie Sulęcín.

Z zestawień wynika, że ponad 32% powierzchni Nadleśnictwa zajmują drzewostany, w których pinetyzacja nie występuje. Powierzchnia drzewostanów ze słabym borowaceniem sięga ponad 48 % powierzchni Nadleśnictwa. Borowaceniowi mocnemu uległa nieznaczna powierzchnia (2,4%) Nadleśnictwa.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- brak borowacenia: wzrost o 2,8 % powierzchni;
- słabe borowacenie: spadek o 2,3 % powierzchni;
- średnie borowacenie: spadek o 0,7 % powierzchni;
- mocne borowacenie: wzrost o 0,2%.

Zmniejszania się skali tego zjawiska należy spodziewać się w wyniku dobierania odpowiedniego składu młodego pokolenia oraz przebudowy drzewostanów starszych.

Monotypizacja polega na ujednoliceniu składu gatunkowego lub struktury wiekowej. Jest jedną z głównych form degeneracji ekosystemów leśnych. Monotypizację określa się dla kompleksów powyżej 200 ha z uwzględnieniem grup wiekowych drzewostanów: 1- 40 lat, 41 - 80 lat, powyżej 80 lat oraz podziału drzewostanów na sosnowe + świerkowe i pozostałe. Monotypizację wyróżnia się, gdy drzewostany jednogatunkowe lub jednowiekowe występują w zasadzie na zwartych powierzchniach (ok. 100 ha). Formę tą należy wyróżniać głównie dla sosny i świerka oraz rozdzielać na:

a) monotypizację częściową, gdy:

- udział drzewostanów jednego gatunku i jednej (20-letniej) klasy wieku wynosi 50 – 80 %,
- udział jednej klasy wieku drzewostanów różnych gatunków w jednej klasie wieku przekracza 80 %,

b) monotypizację pełną, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi ponad 80 %.

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcina monotypizacja nie występuje.

Neofityzacja - sztuczna uprawa lub samoistne wnikanie gatunków drzew i krzewów obcych. Na terenie Nadleśnictwa stwierdzono w udziale drzewostanów 13 gatunków drzew i krzewów obcych, występujących w warstwie drzew, podsadzeń i podrostów (zapisane w bazie danych Taksator).

Tabela 31 Wykaz gatunków drzew i krzewów obcego pochodzenia stwierdzonych w Nadleśnictwie Sulęcina

Gatunek	Forma występowania									Razem
	gatunek panujący		ponad 5% w składzie d-stanu (od 1 w udziale)		do 5% w składzie d-stanu (poj,mjsc)	w II piętrze	w warstwie podrostu, nalołu, podsadzeń	w warstwie podszytu, samosiewu, zakrzewień	w warstwie przestoi i zadrzewień	
	Liczba wydz.	Pow. wydz. [ha]	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]	Liczba wydzieleń					
Nadleśnictwo SULECIN										
czeremcha późna (amerykańska)			2	1,02	21			881	3	907
daglezcja zielona	16	40,50	60	31,05	182	2	15	18	32	325
dąb czerwony	2	5,83	18	4,66	276	5	13	5	32	351
kasztan jadalny									1	1
kasztanowiec biały					41		5	1	8	55
orzech czarny								1		1
robinia akacjowa	27	41,09	160	56,28	607	7	15	702	84	1602
sosna Banksa					2					2
sosna czarna					4				3	7
sosna smołowa					3					3
sosna wejmutka			2	0,43	11				3	16
śnieguliczka biała								31		31
żywotnik zachodni					1					

Dominującym gatunkiem obcego pochodzenia jest robinia akacjowa, duży udział zaznacza również dagleźnia zielona oraz dąb czerwony.

4.10 Inne cenne obiekty przyrodnicze na terenie Nadleśnictwa Sulęcina.

• Drzewostany cenne przyrodniczo.

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcina wytypowano drzewostany, które wyróżniają się swoimi walorami przyrodniczymi – starodrzewy, drzewostany nawiązujące do naturalnych zbiorowisk leśnych, niekiedy ze stanowiskami gatunków rzadkich i chronionych.

Tabela 32 Wykaz drzewostanów cennych przyrodniczo.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
1.	Grochów 412g	2,74	Starodrzew dęba bezszypułkowego w wieku 185 lat, wykształcony na siedlisku LMśw. Potencjalne stanowisko jelonka rogacza. 9190(A)	PLH080008 Brak wskazań
2.	Grochów 412h	0,71	D-stan dęba bezszypułkowego w wieku 113 lata, wykształcony na siedlisku LMśw. Potencjalne stanowisko jelonka rogacza. 9190(B)	PLH080008 Brak wskazań

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
3.	Grochów 413d	14,37	D-stan dęba bezszypułkowego w wieku 112 lat, wykształcony na siedlisku Lśw Potencjalne stanowisko jelonka rogacza. 9190(B)	PLH080008 Brak wskazań
4.	Grochów 414f	12,71	D-stan dęba bezszypułkowego o składzie (8Dbb 100l, 1Dbb 65l, 1Dbb 170lat), wykształcony na siedlisku Lśw, Potencjalne stanowisko jelonka rogacza. 9190(B)	PLH080008 GDN Brak wskazań
5.	Grochów 515b	8,25	D-stan dęba bezszypułkowego w wieku 85 lat (7Dbb 85, 1Dbb 50, 2Dbb 185 lat), wykształcony na siedlisku Lśw. Potencjalne stanowisko jelonka rogacza. 9190(B)	PLH080008 Brak wskazań
6.	Grochów 515d	1,16	Starodrzew dęba bezszypułkowego w wieku 185 lat, (8Dbb185, 2Dbb 85 lat), wykształcony na siedlisku Lśw. Potencjalne stanowisko jelonka rogacza. 9190(A)	PLH080008 Brak wskazań.
7.	Grochów 515i	1,98	Starodrzew dębowy w wieku 185 lat (4Dbb 185lat, 3Dbb 80 lat, 1Bk 80lat, 1 Dbb 55lat, 1 Bk 55lat), wykształcony na siedlisku LMśw. Potencjalne stanowisko jelonka rogacza. 9190(A)	PLH080008 Brak wskazań.
8.	Grochów 553b	15,63	Starodrzew sosnowo-modrzewiowo-bukowy w wieku 155 lat (5Bk 155, 2So, 1 Md, 1Św, 1Bk 110lat), na siedlisku Lśw. Stanowisko roślin chronionych: marzanka wonna, grzybów: soplówka gałęzista. 9130(B).	PLH080008 Brak wskazań
9.	Długoszynek 419g	1,52	Starodrzew bukowy w wieku 145 lat (5Bk145, 4Bk, 1Ol 111lat), położony bezpośrednio przy jez. Buszno od –W-, na siedlisku Lw W cz. C. źródło. Stanowisko roślin chronionych i rzadkich: marzanka wonna, miodunka plamista. 9130(A)	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu
10.	Długoszynek 520f	1,68	Starodrzew bukowy w wieku 145 lat (4Bk145, 3Bk 96, 3Ol 81lat), położony bezpośrednio przy jez. Buszno od –N-, na siedlisku Lw, W cz. S-E źródło. 9130(A)	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu
11.	Długoszynek 521g	2,74	Malowniczy d-stan dębowy w wieku 110lat (3Dbb120, 3Bk110 lat, 1Md 90lat, 2Bk 80 lat, 1Bk 160 lat), położony w pasie d-stanów rozdzielających jez. Buszno od jez. Buszenko na siedlisku Lśw. Obiekt o walorach krajobrazowo - przyrodniczych.	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu
12.	Długoszynek 523j	3,70	Malowniczy starodrzew bukowy w wieku 125 lat (3Bk 125 lat, 3So 125 lat, 3Bk 55 lat, 1Bk 175 lat) położony na skarpie do jez. Buszenko na siedlisku Lśw. 9110(C)	PLH080008 Brak wskazań GDN W obszarze poligonu
13.	Długoszynek 524a	1,85	Oles z cechami łęgu jesionowo-olszowego <i>Fraxinus Alnetum</i> bezpośrednio przylegający do jez. Buszenko - od stony - W-. D-stan buduje Ol., w wieku 60-86 lat (5Ol, 1Brz 86 lat, 1Ol 60lat, 1Brz60 lat, 1Bk 165 lat, 1Bk 40 lat). Obiekt o walorach krajobrazowo - przyrodniczych.	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu
14.	Długoszynek 524b	14,13	Malowniczo położony na skarpie do jez. Buszenko, starodrzew bukowy w wieku 165 lat na siedlisku Lśw, w d-stanie liczne wąwozy i źródła. Ostoja ksylobiontów.	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
			9110(B)	
15.	Długoszynek 556c	0,78	Malowniczo położony wielogatunkowy las liściasty o składzie (3Ol 95l., 3Ol 55l, 2Dbs, 2Bk 155 lat), w bezpośrednim sąsiedztwie jez. Buszno - od strony E, na siedlisku Lw. Stanowiska roślin chronionych: marzanka wonna, grzybów: soplówka gałęzsta. 91E0-b (B)	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu
16.	Długoszynek 557	0,58	Malowniczo położony wielogatunkowy las liściasty o składzie (5Bk, 2 Dbb 130, 2Ol 85, 1Brz 85 lat), w bezpośrednim sąsiedztwie jez. Buszno - od strony E, na siedlisku LMśw. Stanowiska roślin chronionych: marzanka wonna, buławnik wielkokwiatowy, przylaszczka, grzybów: soplówka gałęzsta.	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu
17.	Długoszynek 558a	0,63	Malowniczo położony wielogatunkowy las liściasty o składzie (7Bk 155, 1Dbs 155, 2Ol 85 lat), w bezpośrednim sąsiedztwie jez. Buszno - od strony E Stanowiska roślin chronionych: marzanka wonna, buławnik wielkokwiatowy, przylaszczka posolita.	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu
18.	Długoszynek 559a	1,50	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> bezpośrednio przylegający do jez. Buszenko - od stony – E. D-stan buduje Dbs, Bk, Jw, Js w wieku 130 lat. 91E0-b (A)	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu
19.	Długoszynek 563a	1,21	Las przylegający do jez. Buszenko - od stony - S. D-stan buduje Ol., w wieku 76-116 lat .	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu
20.	Długoszynek 598f	1,35	Starodrzew bukowo-sosnowy, wykształcony na siedlisku LMśw, o składzie (4Bk, 3So 157, 3Bk 117 lat) 9110(A).	PLH080008 Trzebież późna W obszarze poligonu
21.	Długoszynek 599g	5,66	Starodrzew bukowy w wieku 137 lat, na siedlisku Lśw. 9110(A), 9130(A).	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu
22.	Trzemeszno 632i	2,65	Malowniczo położony na skarpie do jez. Trześniowskiego d-stan bukowy, wykształcony na siedlisku Lśw. Stanowiska roślin chronionych: storczyk, marzanka wonna, barwinek. 9110(A).	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu
23.	Trzemeszno 632o	3,92	Malowniczo położony w głębokim wąwozie uchodzącym do jez. Trześniowskiego, starodrzew bukowy w wieku 156 lat. Stanowiska roślin chronionych: storczyki. 9110(A).	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu
24.	Trzemeszno 632r	0,66	Oles z cechami łęgu jesionowo-olszowego <i>Fraxinus Alnetum</i> bezpośrednio przylegający do jez. Trześniowskiego- od strony - W. D-stan buduje Ol, w wieku 90 lat.	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu
25.	Trzemeszno 667a	5,58	Malowniczo położony w trzech głębokich wąwozach uchodzących do jez. Trześniowskiego, d-stan bukowy w wieku 110 lat. 9130(B).	PLH080008 Trzebież późna W obszarze poligonu
26.	Trzemeszno 667k	0,65	Malowniczo położony w głębokim wąwozie uchodzącym do jez. Trześniowskiego, starodrzew bukowy w wieku 100-136 lat na	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
			siedlisku LMśw. Stanowiska roślin chronionych: storczyki. 9110(A).	
27.	Trzemeszno 667l	1,68	Malowniczo położony w głębokim wąwozie uchodzącym do jez. Trześniowskiego, d-stan bukowy w wieku 100 lat 9110(B).	PLH080008 Brak wskazań W obszarze poligonu
28.	Lipa 395a	3,38	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> bezpośrednio przylegający do rzeki Postomii od stony - E. D-stan Ol 86 lat o walorach lokalnych. 91E0b(B)	Brak wskazań W obszarze poligonu
29.	Sulęcín 397j	0,41	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> D-stan buduje Ol w wieku 95 - 70lat. D-stan o walorach lokalnych. 91E0b(B)	Brak wskazań W obszarze poligonu
30.	Sulęcín 273a	2,89	Starodrzew dębowy w wieku 146 lat, wykształcony na siedlisku Lśw. 9190(A)	Brak wskazań W obszarze poligonu
31.	Sulęcín 402g	1,72	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> położony w kotlinie bezodpływowej. D-stan 4So 129 lat, 3Ol, 2So, 1Bk 96 lat. D-stan o walorach lokalnych. 91E0(B)	Brak wskazań W obszarze poligonu
32.	Sulęcín 441g	3,41	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> położony w większym kompleksie olsów. D-stan buduje Ol w wieku 86 lat. Liczne źródłiska. D-stan o walorach lokalnych. 91E0(B)	Brak wskazań W obszarze poligonu
33.	Sulęcín 443a	2,76	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> położony przy rzece Postomii. D-stan buduje Ol w wieku 121lat. D-stan o walorach lokalnych. 91E0(B)	Brak wskazań W obszarze poligonu
34.	Sulęcín 443g	1,17	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> położony przy rzece Postomii. D-stan buduje Ol w wieku 121lat. D-stan o walorach lokalnych. 91E0(B)	Brak wskazań W obszarze poligonu
35.	Sulęcín 444c	0,98	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> położony przy rzece Postomii. D-stan buduje Olcz w wieku 65 lat. Występują źródłiska. D-stan o walorach lokalnych. 91E0(B)	Brak wskazań W obszarze poligonu
36.	Jemiołów 695g	1,55	Oles jesionowy o cechach łęgu jesionowo-olszowego <i>Fraxinus Alnetum</i> położony na S od śródleśnego jez. bez nawy. D-stan buduje Ol w wieku 90 lat. D-stan o walorach lokalnych.	Brak wskazań W obszarze poligonu
37.	Jeziora 24a	1,64	Malowniczy starodrzew sosnowy położony w bezpośrednim sąsiedztwie jez. Lubniewsko, wykształcony na siedlisku lasu mieszanego świeżego. D-stan buduje So w wieku 160 lat.	Brak wskazań
38.	Jeziora 49a	0,89	Oles z cechami łęgu jesionowo-olszowego <i>Fraxinus Alnetum</i> bezpośrednio przylegający do jez. Lubniewsko- od stony - W. D-stan 8Ol 101 lat o walorach lokalnych.	Brak wskazań
39.	Jeziora 49f	0,89	Starodrzew bukowy w wieku 170 lat na siedlisku Lśw, starodrzew położony w głębokim jarze polodowcowym. 9110(A)	Brak wskazań
40.	Jeziora 71i	1,98	Wąski pas starodrzewiu sosnowego (145 lat) malowniczo położony na –W brzegu jez. Lubniewsko, wykształcony na siedlisku lasu mieszanego świeżego.	Brak wskazań

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
41.	Jeziora 72j	1,41	Wąski pas olsu-100lat o cechach łęgu jesionowo-olszowego <i>Fraxinus Alnetum</i> bezpośrednio przylegający do jez. Lubniewsko.	Brak wskazań
42.	Jeziora 73i	0,82	Starodrzew bukowy w wieku 175 lat położony w jarze. 9110(A)	Brak wskazań
43.	Jeziora 73k	0,80	Wąski pas d-stanu dębowego 130 lat, malowniczo położony na –W- brzegu jez. Lubniewsko, wykształcony na siedlisku lasu wilgotnego. 9170(B)	Brak wskazań
44.	Jeziora 110f	1,00	Starodrzew bukowy w wieku 135 lat. 9110(C)	Brak wskazań Obszar proponowanego rezerwatu
45.	Jeziora 110j	2,41	Starodrzew bukowy 130 położony w głębokim wąwozie na siedlisku LMśw, liczne źródłiska.	Brak wskazań Obszar proponowanego rezerwatu
46.	Jeziora 110k	3,90	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> położony wzdłuż śródleśnego ciek u uchodzącego do jez. Lubniewsko. D-stan buduje Ol w wieku 110 lat. 91E0(A)	Brak wskazań Obszar proponowanego rezerwatu
47.	Jeziora 111a	4,25	Starodrzew bukowy 120 lat położony w wąwozie. 9110(A)	Brak wskazań Obszar proponowanego rezerwatu
48.	Jeziora 111f	1,50	Starodrzew bukowy 130 lat położony w wąwozie, liczne źródłiska. 9110(A)	Brak wskazań Obszar proponowanego rezerwatu
49.	Jeziora 112h	5,81	Starodrzew bukowy 135 lat położony w wąwozie. 9110(A)	Brak wskazań Obszar proponowanego rezerwatu
50.	Jeziora 113i	7,35	Starodrzew bukowy 135 lat położony w wąwozie.. 9110(A)	Brak wskazań Obszar proponowanego rezerwatu
51.	Jeziora 130g	1,53	Starodrzew bukowy 140 lat położony w wąwozie. 9110(A)	Brak wskazań Obszar proponowanego rezerwatu
52.	Jeziora 130i	2,53	Starodrzew bukowy 165 lat położony w wąwozie. 9110(A)	Brak wskazań Obszar proponowanego rezerwatu
53.	Glisno 103a	1,72	Wielogatunkowy starodrzew grabowo-wiązowo-olchowo-jaworowy wykształcony na siedlisku lasu wilgotnego, w wieku 120 lat. W podszycie leszczyna, bez czarny, wiąz szyp., jawor, porzeczka czarna. W d-stanie źródłiska.	Brak wskazań
54.	Glisno 107m	3,17	Starodrzew bukowy w wieku 165 lat na siedlisku Lśw, położony w jarze. 9110(A)	Brak wskazań
55.	Glisno 108f	2,10	Drzewostan bukowy w wieku 130 lat położony w jarze, na stromym stoku wywroty buka w wieku 170 lat. 9110(A)	Brak wskazań
56.	Glisno 109h	3,81	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> położony wzdłuż śródleśnego ciek u uchodzącego do jez. Lubniewsko. D-stan buduje Ol. w wieku 62 lat. 91E0(B)	Trzebież późna
57.	Glisno 123k	1,82	Oles typowy z cechami łęgu jesionowo-olszowego, położony wzdłuż śródleśnego ciek u uchodzącego do jez. Lubniewsko.	Brak wskazań

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
			D-stan buduje Ol. w wieku 48 lat. D-stan stanowi ochronę dla ciek zasilającego jez. Lubniewsko.	
58.	Glisno 124h	2,13	Oles typowy z cechami łągu jesionowo-olszowego, położony wzdłuż śródlęsnego ciek uchoźącego do jez. Lubniewsko. D-stan buduje Olcz. w wieku 56 lat. D-stan stanowi ochronę dla ciek zasilającego jez. Lubniewsko.	Brak wskazań
59.	Glisno 108l	3,87	Starodrzew bukowy w wieku 55-160 lat Źródlika w d-stanie. 9110(A)	Brak wskazań
60.	Glisno 127h	3,41	D-stan daglezjowy wyształcony na siedliiku lasu świeżego, w wieku 110 lat. D-stan jest WDN, w d-stanie drzewa doborowe. Obiekt o walorach krajobrazowych.	Brak wskazań
61.	Glisno 129a	0,95	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> położony wzdłuż śródlęsnego ciek. D-stan buduje Olcz. w wieku 90 lat.	Brak wskazań Obszar proponowanego rezerwatu
62.	Glisno 129h	3,71	Starodrzew bukowy 155 położony wzdłuż śródlęsnego ciek, na siedliiku LMśw, Liczne źródlika, trasy rowerowe. 9110(A)	Brak wskazań Obszar proponowanego rezerwatu
63.	Glisno 152d	0,84	Drzewostan bukowy 115 lat, na siedliiku Lśw, w wieku 95 lat, miejsc. D-stan położony na stromym zboczu, wzdłuż śródlęsnego ciek. 9110(A)	Brak wskazań Obszar proponowanego rezerwatu
64.	Żubrów 153a	1,12	Starodrzew bukowy 130 lat na na siedliiku Lśw położony na stromym zboczu, wzdłuż śródlęsnego ciek. 9110(A)	Brak wskazań Obszar proponowanego rezerwatu
65.	Żubrów 153i	1,47	Starodrzew dębowo- bukowy 160 lat wykształcony na siedliiku Lśw. D-stan położony pośród jarów. 9110(C)	Brak wskazań Obszar proponowanego rezerwatu
66.	Glisno 200k	3,08	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> . D-stan buduje Olcz. w wieku 62-90 lat. 91E0(B)	Brak wskazań
67.	Żubrów 18f	1,76	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> położony wzdłuż rzeki Postomii. D-stan buduje Olcz. w wieku 60-89 lat. 91E0(B)	Brak wskazań
68.	Żubrów 19a	2,61	Oles z cechami łągu jesionowo-olszowego, położony wzdłuż rzeki Postomii. D-stan buduje Olcz. w wieku 114 lat.	Brak wskazań
69.	Żubrów 19h	1,66	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> położony wzdłuż rzeki Postomii. D-stan buduje Olcz. w wieku 95 lat. 91E0(B)	Brak wskazań
70.	Żubrów 41d	3,93	D-stan dębowy o cechach grądu środkowoeuropejskiego /na fragmentach/, położony wzdłuż rzeki Postomii. Źródlika w cz. N.	Brak wskazań
71.	Żubrów 42c	2,36	D-stan grabowy-brzozowo-sosnowy o fizjonomii grądu środkowoeuropejskiego /na fragmentach/, położony wzdłuż rzeki Postomii. Źródlika – naturalne wycieki.	Brak wskazań
72.	Żubrów	2,71	D-stan grabowy o fizjonomii grądu	Brak wskazań

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
	42d		środkowoeuropejskiego /na fragmentach/, położony wzdłuż rzeki Postomii.	
73.	Żubrów 90c	0,87	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> położony w sąsiedztwie UE „Bagno Żubrów”. D-stan buduje Olcz. w wieku 67 lat. 91E0(B)	Brak wskazań
74.	Żubrów 91b	1,10	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> położony w sąsiedztwie UE „Bagno Żubrów” /od strony -E-/ i wzdłuż śródleśnego cieku uchodzącego do rzeki Postomii. D-stan buduje Olcz. w wieku 86 lat. 91E0(B).	Brak wskazań
75.	Żubrów 101a	1,26	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> położony bezpośrednio przy rzece Postomii. D-stan buduje Olcz. w wieku 70 lat. 91E0(B).	Brak wskazań
76.	Żubrów 101h	1,05	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> położony bezpośrednio przy rzece Postomii D-stan buduje Olcz. w wieku 70 lat. 91E0(B).	Brak wskazań
77.	Żubrów 115a	0,59	Łęg jesionowo-olszowy <i>Fraxinus Alnetum</i> . D-stan buduje Olcz. w wieku 40 lat. 91E0(B).	Brak wskazań
78.	Lubień 318c	3,28	Wielogatunkowy las liściasty wykształcony na siedlisku lasu mieszanego świeżego D-stan w części centralnej o fiizjonomii grądu środkowoeuropejskiego.	Brak wskazań
79.	Lubień 502h	1,40	Starodrzew sosnowy wykształcony na siedlisku lasu mieszanego świeżego, w wieku 135 lat. Starodrzew jest otuliną WDN sosnowego.	Brak wskazań
80.	Lubień 503c	5,26	Starodrzew sosnowy II-piętrowy, wykształcony na siedlisku lasu mieszanego świeżego, I-piętro So w wieku 145 lat. Starodrzew jest WDN sosnowym.	Brak wskazań
81.	Lubień 504a	2,82	Starodrzew sosnowy II-piętrowy, wykształcony na siedlisku lasu mieszanego świeżego, I-piętro So w wieku 145 lat. Starodrzew jest otuliną WDN sosnowego	Brak wskazań
82.	Długoszynek 632j	1,20	Drzewostan daglezji zielonej w wieku 106 lat, (6Dg, 1Bk, 1Sow 106 lat, 2Bk 85lat), wykształcony na siedlisku Lśw.	PLH080008 Brak wskazań
83.	Długoszynek 632k	3,81	Drzewostan bukowy przyległy do jeziora Ciecz (5Bk, 1Dbb 71 lat, 2Bk, 2So 96 lat), wykształcony na siedlisku Lśw. 9110(B)	PLH080008 Brak wskazań
N-ctwo Sulęcín		237,96		

Poza wyżej wymienionymi drzewostanami na terenie Nadleśnictwa Sulęcín znajdują się inne, których nie sposób wymienić, a które mają duże znaczenie przyrodnicze, są to w szczególności pozostałe siedliska bagienne. Są też drzewostany pozostawione jako pasy ochronne nad brzegami wód, drogami publicznymi, które mają ważne znaczenie przyrodnicze i krajobrazowe.

- **Drzewostany o charakterze parkowym.**

Na terenie Nadleśnictwa podczas prac urządzeniowych stwierdzono 2 wydzielienia mające fizjonomię parku, tzn. okazałe i stare drzewa, ciekawe krzewy - często obcego pochodzenia; rozluźnione zwarcie; wyraźną odrębność od otoczenia; położenie w sąsiedztwie domostw, ruin, nad jeziorami. Są to obiekty zasługujące na uwagę i opiekę.

Tabela 33 Wykaz drzewostanów o charakterze parkowym.

Lp.	Leśnictwo. Oddział.	Pow. [ha].	Opis ogólny, gatunki, walory.	Zabiegi.	Uwagi, zagrożenia.
1.	Trzemeszno 632j	1,20	D-stan obcego pochodzenia wejmutkowo-bukowo-daglezjowy, wykształcony na siedlisku Lśw, o składzie 6Dg, 1Bk, 1Sow 106 2Bk 85 lat. W d-stanie odmiana buka purpurowa. W cz. S ruiny po zabudowaniach – słabo widoczne. Stanowisko szmaciaka gałęzistego. Obiekt o wysokich walorach krajobrazowo – historyczno-przyrodniczych.	Brak wskazań	PLH080008
2.	Lubień 318w	1,63	D-stan położony we wiosce Rychlik o wielogatunkowym składzie (3Bk, 3Kl, 2Dbs 100, 2Kl 60 lat), wykształcony na siedlisku LMśw. Obiekt o walorach krajobrazowo – historycznych.	Brak wskazań	-
Razem		2,83			

- **Siedliska przyrodnicze w Nadleśnictwie Sulęcín.**

Wykaz typów siedlisk przyrodniczych wymagających ochrony (Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia MŚ w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r. poz. 1713) zinwentaryzowanych w Nadleśnictwie Sulęcín przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34 Wykaz siedlisk w Nadleśnictwie Sulęcín podlegających ochronie

Siedlisko		Powierzchnia [ha]
Kod	Nazwa	
3150	Naturalne jeziora eutroficzne i starorzecza	3,51
4030	Suche wrzosowiska	108,12
7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	0,90
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	15,61
Razem siedliska nieleśne:		128,14
9110	Kwaśne buczyny	702,14
9130	Żyzne buczyny	144,39
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	10,07
9190	Kwaśne dąbrowy	264,67
91D0	Bory i lasy bagienne.	6,14

Siedlisko		Powierzchnia [ha]
Kod	Nazwa	
91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe	175,89
<i>Razem siedliska leśne:</i>		<i>1303,30</i>
<i>Razem siedliska przyrodnicze:</i>		<i>1431,44</i>

* - siedliska priorytetowe

Fakultatywne wskazania ochronne²⁵:

3150 – zarządzanie siedliskiem wymaga działań na poziomie obszaru wodnego – zlewni bezpośredniej i pośredniej. Na całym obszarze wodnym mieszczącym siedlisko zaleca się jego ochronę poprzez: oczyszczanie ścieków zanieczyszczających, ochronę stref brzegowych, wyznaczenie stref działań ochronnych, ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów, ograniczanie zamulania i rozwoju halofitów (roślin bagiennych częściowo zanurzonych w wodzie).

4030 – ochrona wrzosowisk zwykle nie wymaga szczególnych działań, a tylko kontynuacji funkcjonowania dotychczasowych czynników, które ten krajobraz kształtują. Utrzymanie pełnej zmienności wrzosowisk wymaga podjęcia zabiegów ochrony czynnej, polegającej na niedopuszczaniu do zacienienia wrzosowisk i odsłanianiu obrzeży lasów. Konieczne jest przede wszystkim okresowe usuwanie drzew i krzewów pojawiających się na wrzosowiskach i w najbliższym sąsiedztwie, które powodują zacienienie. Stałym elementem ochrony każdego wrzosowiska powinna być skrupulatna i skuteczna ochrona przed działaniami dewastacyjnymi – jak eksploatacja piasku lub składowanie śmieci.

7120, 7140 – uzyskanie efektu regeneracji roślinności torfowiskowej z reguły wymaga stymulacji procesu poprzez zabiegi ochrony czynnej. Rodzaj i sposób ich przeprowadzenia musi być każdorazowo opracowany dla konkretnego obiektu, na podstawie jego aktualnej sytuacji hydrologicznej i stanu roślinności. Działania ochronne powinny zmierzać przede wszystkim do podniesienia poziomu wód gruntowych do stanu pierwotnego, m. in. przez stopniowe zmniejszanie oddziaływania istniejącej infrastruktury melioracyjnej aż do jej likwidacji, jak również sukcesywne wycinanie pojawiających się krzewów i podrostów drzew, niekiedy także koszenie (głównie trzciny).

9110, 9130 – w lasach gospodarczych zalecane jest stosowanie rębni złożonych oraz pozostawienie do naturalnej śmierci wybranych drzew czy też fragmentów ekosystemu siedliska. Z punktu widzenia ochrony kwaśnych buczyn niekorzystne jest wprowadzanie do nich gatunków obcych.

9170 – w lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych

²⁵ Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000- podręcznik metodyczny.

składów gatunkowych. W lasach gospodarczych zaleca się ograniczanie wprowadzania buka na siedliskach grądowych i hodować na nich drzewostany dębowo-grabowe.

9190 - w lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania – w tym nawet rębni zupełnych – jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia unaturalniającej przebudowy: przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych i odstąpienia od preferowania świerka.

91D0* – podstawą wszystkich działań ochronnych jest zachowanie lub przywrócenie stosunków wodnych właściwych dla siedliska. Zaleca się wyłączenie najlepiej zachowanych fragmentów z gospodarki leśnej (włączenie do gospodarstwa specjalnego). Na siedliskach o zmienionych warunkach wodnych, po ich korekcie i w zależności od celu planowanego do osiągnięcia, zabiegi czynnej ochrony mogą polegać na usunięciu z drzewostanu gatunków niepożądanych.

91E0* – podstawą zachowania lasów łęgowych jest przede wszystkim zapewnienie warunków siedliskowych, w których funkcjonuje ten typ ekosystemu, poprzez utrzymanie właściwych warunków wodnych. W lasach gospodarczych zalecane jest wyłączenie z użytkowania rębego. Z punktu widzenia ochrony niekorzystne jest wprowadzanie do siedliska gatunków obcych.

Przytoczone wskazania ochronne są wskazaniami ogólnymi o charakterze kierunkowym. Zapisy odnoszą się do siedlisk wykształconych prawidłowo, z optymalnym poziomem uwilgotnienia.

Rysunek 45 Kwaśne buczyny (9110) w oddz. 562f - najliczniej reprezentowane siedlisko przyrodnicze w Nadleśnictwie (*Fot. Radosław Parkoła*).

Rysunek 46 Kwaśne dąbrowy (9190) w oddz. 414f (*Fot. Radosław Parkoła*).

Rysunek 47 Żyzne buczyny (9130) w oddz.419f (*Fot. Radosław Parkoła*).

Zaplanowane zabiegi powinny mieć na celu zachowanie ciągłości istniejących siedlisk.

Dla siedlisk przyrodniczych zinwentaryzowanych w obszarach Natura 2000 z Dyrektywy Siedliskowej (SOO), oraz dla części siedlisk przyrodniczych poza tymi obszarami przyjęto TD, orientacyjne składy upraw oraz rodzaje rębni przedstawione w tabeli poniżej (zgodnie z załącznikiem do aneksu Nr 3/2014 z dnia 27 sierpnia 2014 r. do Porozumienia nr 1/2010 z dnia 15 stycznia 2010 r., zawartym pomiędzy Dyrektorem RDLP w Szczecinie a Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim).

Tabela 35 Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw, oraz rodzaje rębni dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
9110-1	<i>Kwaśna buczyna niżowa</i>	BMśw	So Bk**	Bk 60 So 30 Db i inne 10	II/III/IV/V	Orientacyjne składy gatunkowe z So zaleca się stosować w przypadku odnawiania powierzchni, na których w składzie d-stanu macierzystego występowała So, w udziale min. 30%. Gatunki domieszkowe – Dbb, So (na uboższych siedliskach LM), Dbs
		LMśw LMw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
			Bk*	Bk 70 Db, So i inne 30		
			So Bk*	Bk 50 So 30 Db i inne 20		
		Lśw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
			Db Bk*	Bk 70 Db i inne 30		
9130-1	<i>Żyzna buczyna niżowa</i>	BMśw	So Bk**	Bk 60 So 30 Db i inne 10	II/III/IV/V	Orientacyjne składy gatunkowe z So zaleca się stosować w przypadku odnawiania powierzchni, na których w składzie d-stanu macierzystego występowała So, w udziale min. 30%. Gatunki domieszkowe – Dbb, Dbs, Js, Ol, Wz, Gb, Czeresnia ptasia
		LMśw	Bk	Bk 80 Db i inne 20		
		Lśw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
		Lw	Db Bk*	Bk 60 Db 30 Wz i inne 10		
			Bk	Bk 90 Db i inne 10		
9160	<i>Grąd subatlantycki</i>	BMśw	Db	Db 80 Gb i inne 20	II/III/IV/V	Grab wprowadzić w zmieszaniu grupowym lub kępowym. Dopuszcza się udział Gb w późniejszych fazach rozwojowych d-stanu. Gatunki domieszkowe – Js, Os, Brz, Np., Lpd, Czeresnia ptasia, Jrz brekinia, Ol, Wz
		BMw	So Db Bk**	Bk 50 Db 30 So i inne 20		
		LMśw	So Gb Db**	Db 40 Gb 30 So i inne 30		
		LMw	Db	Db 80 Gb i inne 20		
			Gb Db	Db 60 Gb 30 Lp i inne 10		
		Lśw	Db	Db 80 Gb i inne 20		
			Gb Db	Db 50 Gb 30 Lp i inne 20		
			Gb Bk	Bk 50 Gb 30 Lp i inne 20		
			Lp Db	Dbs 50 Lp 30 Gb i inne 20		
			Gb Bk Db	Db 40 Bk 30 Gb i inne 30		
			Gb Db Bk	Bk 40 Db 30 Gb i inne 30		
			Db Gb	Gb 50 Db 30 Lp i inne 20		
			Bk Gb	Gb 50 Bk 30 Lp i inne 20		
		Lw	Db	Db 80 Gb i inne 20		
			Gb Db	Db 60 Gb 30 Lp i inne 10		
			Db Gb	Gb 50 Db 30 Wz i inne 20		
9170-1	<i>Grąd środkowoeuropejski</i>	LMśw	GbDb	Db 50 Gb 30 Bk, Lp i inne 20	III/IV/V	Grab wprowadzić w zmieszaniu grupowym lub kępowym. Dopuszcza się udział Gb
		LMw	Gb Db	Db 50 Gb 30 Bk, Lp i inne 20		
		Lśw	LpGbDb	Db 40 Gb 30 Lp 20 Kl.P i inne 10		
		Lw	LpGbDb	Db 40 Gb 30 Lp 20 Kl.P i inne 10		

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
						udział Gb w późniejszych fazach rozwojowych d- stanu. Gatunki domieszkowe – Klp, Lpd, Wz, Js, Ol, Brz, Os, Np., Jrz brekinia
9190-1	<i>Pomorski kwaśny las brzozowo-dębowy</i>	Bez względu na TSL	Brz Db	Db 60 Brz 30 So i inne 10	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Bk, Ol, Os, Brz omszona
			SoDbBrz	Brz 40 Db 30 So 30		
			Db Brz	Brz 60 Db 30 i inne 10		
			So Db	Db 60 So 40		
			SoBrzDb	So 30 Brz 30 Db 30 i inne 10		
			Bk Db	Db 60 Bk 30 Brz i inne 10		
9190-2	<i>Śródlądowa kwaśna dąbrowa</i>	BMśw	Db So **	So 50 Db 30 Bk i inne 20		Gatunki domieszkowe – Bk, Ol, Os, Brz, Np.
			So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20		
		LMśw	Bk Db	Db 50 Bk 30 So i inne 20		
			So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20		
		LMw	So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20		
			Bk Db	Db 50 Bk 30 So i inne 20		
			Db	Db 80 Bk i inne 20		
			Db Bk	Bk 50 Db 30 Np. I inne 20		
91D0-1*	<i>Brzezina bagienna</i>	BMb	So Brz	Brzom 60 So 40	-	-
		LMb	So Brz	Brzom 60 So 30 Ol i inne 10		
91D0-2*	<i>Sosnowy bór bagienny</i>	Bb	So	So 90 Brzom i inne 10		
		BMb	Brz So	So 60 Brzom i inne 40		
91D0-3	<i>Ols torfowcowy</i>	Bez względu na TSL	Brz Ol	Ol 70 Brz i inne 30		
			SoBrzOl	Ol 60 Brz 30 So i inne 10		
91E0-1*	<i>Nadrzeczny łęg wierzbowy</i>	Bez względu na TSL	Wb	Wb 70 Ol i inne 30	-	-
91E0-2*	<i>Nadrzeczny łęg topolowy</i>	Bez względu na TSL	Tp	Tp 70 Ol i inne 30	-	-
91E0-3*	<i>Niżowy łęg jesionowo-olszowy</i>	LMw	Ol Js	Js 50 Ol 30 Brz i inne 20	I/II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Wz, Dbs, Brz, Js, Ol, Gb, Bk
			Js Ol	Ol 50 Js 30 Brz i inne 20		
		Lw	Ol Js	Js 50 Ol 30 Brz i inne 20		
			Js Db	Db 50 Js 30 Wz i inne 20		
			Db Js	Js 50 Db 40 Ol i inne 10		
			Db Ol	Ol 50 Db 30 Wz i inne 20		
			Ol Db	Db 50 Ol 30 Wz i inne 20		
		OlJ	Js Ol	Ol 60 Js 30 Brz i inne 10		
			Ol Js	Js 60 Ol 30 Brz i inne 10		
		Ol	Ol	Ol 90 Js i inne 10		
91E0-4*	<i>Źródłiskowy las olszowy na niżu</i>	OlJ	Ol	Ol 90 Js i inne 10	-	-
91E0-5*	<i>Podgórski łęg jesionowy</i>	Bez względu na TSL	Js	Js 90 Ol i inne 10	-	-
91F0-1	<i>Łęg dębowo-wiązowo-jesionowy typowy</i>	Lw	JsWzDb	Db 40 Wz 30 Js i inne 30	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Ol, Gb

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
91F0-2	<i>Łęg dębowo-wiązowo-jesionowy śledziennicowy</i>	LMw	Js Wz	Wz 40 Js 30 Db i inne 30		
		Lw				
91I0-1*	<i>Świetlista dąbrowa</i>	Bez względu na TSL	So Db	Dbb 50 So 30 Brz i inne 20	IV/V	Gatunki domieszkowe – So, Jrz brekinia, Wz
			Db	Dbb 90 Lp i inne 10		
91T0	<i>Sosnowy bór chrobotkowy</i>	Bśw	So	So 90 Brz 10	I/IV	-
9180*	<i>Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach</i>	Lśw Lw	Wz Np.	Np. 60 Wz 20 Lp i inne 20	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Lp, Db, Bk

* - siedliska przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

** - TD dopuszczone do zastosowania dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania „C”

1. w przypadkach uzasadnionych uwarunkowaniami terenowymi dla wszystkich TD wymienionych w w/w tabeli dopuszcza się zmiany w składach gatunkowych upraw w granicach +/- 10%.
2. Na siedliskach przyrodniczych zlokalizowanych na stokach o stromym nachyleniu odstąpić od użytkowania rębego, natomiast w obrzeżach wód i cieków wodnych, obrzeżach źródeł, torfowisk przejściowych, wysokich, nakredowych oraz alkalicznych kształtować strefy przejściowe – zwane ekotonami.
3. W przypadku TD oraz orientacyjnych składów gatunkowych upraw, w których występuje Js, do czasu ustąpienia choroby tego gatunku należy zastępować go innymi gatunkami, takimi jak, np. Db, Wz, Np., Ol.
4. w przypadku, gdy dane siedlisko przyrodnicze przypisane jest dla całego wydzielienia, a występuje tylko na jego części (w płatach na powierzchni co najmniej 0,25 ha) zaleca się stosowanie TD oraz orientacyjnych składów gatunkowych tylko dla płatów tego siedliska przyrodniczego.

• Drzewa cenne.

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcín znajduje się wiele cennych drzew, które ze względu na swe położenie (oddalone od dróg, rosnące wewnątrz drzewostanów) nie przedstawia się, jako proponowanych pomników przyrody.

Tabela 36 Wykaz cennych drzew znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Sulęcín

Lp.	Oddz., pododdz.	Leśnictwo	Gatunek	Lokalizacja	Liczba
1.	548 c	Grochów	Czereśnia ptasia	C	-
2.	463 l	Długoszynek	Czereśnia ptasia	C	1
3.	563 c	Długoszynek	Cis pospolity	S	2
4.	209 b	Lipa	Dąb szypułkowy	S	1
5.	711 h	Walewice	Cis pospolity	N	2
6.	721 i	Walewice	Cis pospolity	C	1
7.	464 h	Trzemeszno	Buk zwyczajny	NE	1
8.	572 a	Trzemeszno	Lipa szerokolistna	S	1
9.	5 l	Jeziora	Dąb szypułkowy	NW	1
10.	13 a	Jeziora	Czereśnia ptasia	E	1
11.	13 a	Jeziora	Kasztan jadalny	E	1
12.	124 i	Glisno	Lipa szerokolistna	N	3
13.	40 n	Żubrow	Żywotnik zachodni	W	2
14.	448 a	Brzeźno	Cis pospolity	C	1
15.	448 m	Brzeźno	Cis pospolity	N	1
16.	359 k	Lubień	Cis pospolity	N	1

- **Zadrzewienia i remizy.**

Zadrzewienia i remizy pełnią ważną funkcję biocenotyczną. Jako nie użytkowane enklawy stanowią spokojne miejsca bytowania zwierząt oraz miejsca spontanicznego rozwoju roślinności.

W Nadleśnictwie Sulęcín stwierdzono 3 zadrzewienia o łącznej powierzchni 7,62 ha.

Tabela 37 Wzór nr 17. Zestawienie zbiorcze zadrzewień i remiz.

Lp.	Leśnictwo Oddział	Pow. [ha]	Opis obiektu
Zadrzewienia			
1.	Grochów 624 a	1,63	Zadrzewienie położone 3 km na południowy zachód od miejscowości Templewo przy rzece Struga Jeziorna, porśnięte Ol w wieku 50 lat. Zakrzewienie śliwy tarniny, wierzby, bzu czarnego na 40 %.
2.	Grochów 623 ax	4,51	Zadrzewienie położone 3 km na południowy zachód od miejscowości Templewo przy rzece Struga Jeziorna, porśnięte Ol w wieku 80 lat, Ol w wieku 50 lat. Zakrzewienie wierzby, śliwy tarniny na 40 %.
3.	Grochów 623 cx	1,48	Zadrzewienie położone 3 km na południowy zachód od miejscowości Templewo przy rzece Struga Jeziorna, porśnięte Ol w wieku 80 lat. Zakrzewienie wierzby, śliwy tarniny, bzu czarnego, głogu na 40 %.
Ogółem		7,62	

W Nadleśnictwie Sulęcín nie stwierdzono remiz stanowiących odrębne wydzielienia. Remiz, jako powierzchni nie tworzących osobnych wydzieleni stwierdzono 45 szt., o łącznej powierzchni 6,81 ha.

Tabela 38 Zestawienie remiz jako powierzchni nie tworzących wydzieleni.

Lp.	Oddz., pododdz.	Lokalizacja	Pow. [ha]	Opis
1.	407 -a	NW	0,22	Śl.t, Czar – 30 lat
2.	526 -h	SW	0,15	Łg, Gb- 30 lat
3.	214 -g	C	0,14	Dbb- 15 lat
4.	634 -a	NW	0,3	Głg.- 30 lat
5.	524 -c	NW	0,05	Śl.t,- 20 lat, Głg- 40 lat
6.	279 -d	SW	0,43	Głg, śl.t- 28 lat
7.	327 -g	SW	0,1	Śl.t – 30 lat, Dbs - 110 lat
8.	571 -f	N	0,08	Śl.t, Bez.c- 20 lat
9.	607 -a	W	0,32	Śl.t, leszcz- 10 lat
10.	5 -k	SE	0,11	Jrz, ksz, Bk, Db- 20 lat
11.	422 -n	C	0,17	Śl.t, Gr-10 lat
12.	423 -a	N	0,48	Śl.t. głg- 20 lat
13.	450 -d	W	0,09	Czmp, Jrz, Dbb- 30 lat
14.	227 -p	SW	0,07	Głg, Db, Jrz, Bez c.- 20 lat
15.	228 -i	NW	0,16	Głg- 8 lat
16.	747 -a	E	0,07	Śl.t - 20 lat
17.	655 -b	C	0,09	Jrz – 25 lat
18.	378 -f	S	0,31	Śl.t, głg, Jb, Gr - 20 lat
19.	196 -b	NW	0,07	Jw., śl.t, głg- 30 lat
20.	58 -f	E	0,03	Jrz -14 lat
21.	51 -c	C	0,07	Jrz- 20 lat
22.	509 -g	N	0,08	Wb – 50 lat, Czm.p – 15 lat
23.	115 -j	N	0,1	Głg., bez.c., gb.- 20 lat
24.	116 -g	SE	0,08	Bez.c, czm.- 20 lat
25.	115 -f	C	0,13	Głg.- 20 lata
26.	120 -h	SE	0,02	Jb 25 lat
27.	457 -a	E	0,04	Czp - 35 lat

Lp.	Oddz., pododdz.	Lokalizacja	Pow. [ha]	Opis
28.	500 -c	NE	0,06	Śl.t.- 15 lat
29.	457 -b	N	0,13	Czm- 34 lat
30.	224 -f	C	0,16	Śl.t, leszcz, śnieg. b.- 20 lat
31.	283 -h	NE	0,17	Śl.t, głąg, Os – 30 lat
32.	282 -f	SW	0,32	Bez. c, śl.t- 10 lat
33.	374 -a	SE	0,28	Gr– 49 lat, Jb– 9 lat, Dbb, Jw. 90 lat
34.	395 -b	W	0,27	Głąg - 40 lat
35.	483 -d	NE	0,06	Jrz – 25 lat
36.	529 -i	SW	0,31	Śl.t, głąg – 15 lat
37.	729 -a	C	0,1	Dbb, Jrz, Brz – 20 lat
38.	741 -b	W	0,1	Jrz, Ksz – 20 lat
39.	629 -c	S	0,06	Bez.c, Śl.t – 20 lat
40.	623 -w	N	0,25	Głąg,- 58 lat, śl.t, leszcz – 28 lat
41.	669 -b	SE	0,06	Głąg, Śl.t – 15 lat
42.	422 -a	SE	0,06	Głąg, – 30 lat
43.	422 -o	N	0,22	Głąg, Śl.t – 20 lat
44.	277 -b	N	0,16	Jkl, Bez c. – 30 lat
45.	285 -c	NE	0,08	Jw., Dbs – 70 lat
SUMA N-ctwo			6,81	

Zadrzewienia i remizy pełnią ważną funkcję biocenotyczną, będąc jednocześnie miejscem bytowania lokalnej awifauny, zalecana jest ich ochrona oraz nieingerowanie.

- **Grunty pozostawione do naturalnej sukcesji.**

Grunty pozostawione do naturalnej sukcesji obejmują powierzchnie leśne niezalesione, gdzie nie planuje się zabiegów gospodarczych z uwagi na ich rolę w ekosystemie oraz uwarunkowania lokalne, zwłaszcza związane z lokalizacją na poligonie wojskowym.

W Nadleśnictwie Sulęcín pozostawiono grunty do naturalnej sukcesji w 267 wydzieleniach o łącznej powierzchni 2353,12 ha

- **Ekosystemy referencyjne**

Ekosystemy referencyjne to reprezentatywne przykłady istniejących ekosystemów zachowane w stanie naturalnym bądź zbliżonym do naturalnego.

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcín wyznaczono ekosystemy referencyjne na łącznej powierzchni 680,79 ha.

- **Bagna**

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcín występują 42 osobno wydzielone ewidencyjnie bagna. Tereny bagienne zajmują ogólną powierzchnię **48,33 ha**, co stanowi **0,2%**, ogólnej pow. Nadleśnictwa.

Tabela 39 Wykaz bagien ewidencyjnych w Nadleśnictwie Sulęcín.

Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
62 -h	0,78	448 -b	0,23	591 -f	2,77
134 -j	0,15	448 -h	0,50	591 -h	0,48
202 -i	1,69	519 -f	0,51	591 -j	1,74
204 -b	1,65	520 -d	0,34	594 -a	0,57
205 -b	1,10	521 -d	0,33	598 -c	1,05
267 -b	1,28	522 -d	0,67	598 -d	1,71
283 -n	0,55	522 -g	0,21	605 -c	0,87
285 -d	0,17	522 -j	0,29	623 -f	0,68
318 -r	0,67	523 -f	0,68	623 -o	1,63
318 -y	0,22	545 -a	3,98	623 -r	0,62
344 -g	0,63	555 -i	1,67	624 -d	3,97
344 -k	3,26	562 -i	0,63	631 -c	0,79
372 -d	2,35	562 -k	0,30	658 -o	1,47
318 -y	0,22	571 -i	0,55	736 -d	1,33

Prócz bagien ewidencyjnych występują bagna nie tworzące wydzieleń taksacyjnych. Jest ich w całym N-ctwie 249 szt. na łącznej powierzchni 33,05 ha. Ważność tych biogtopów i ich znaczenie dla ekosystemu jest oczywista. Bagna najczęściej położone są w nieckach terenowych, w przedłużeniach rynien jeziornych itp. stanowią enklawy wśród leśnych siedlisk świeżych.

Fakultatywne wskazania ochronne:

- wokół bagien zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego.

• Źródłiska.

Źródłiska, naturalne wycieki wodne występują w formie enklaw na olsach, olsach jesionowych, lasach wilgotnych, na zboczach, skarpach itp.

W Nadleśnictwie Sulęcín źródłiska zinwentaryzowano w następujących wydzieleniach:

- leśnictwo Glisno, oddz.: 104b, 106c, 109l, 129h;
- leśnictwo Lipa, oddz.: 301i;
- leśnictwo Długoszynek, oddz.: 420h;
- leśnictwo Brzeźno, oddz.: 449b.

Fakultatywne wskazania ochronne dla źródeł :

- na tych niewielkich powierzchniach rezygnować z zabiegów trzebieżowych i czyszczeń;
- wokół źródeł należy pozostawiać pas ochronny w przypadku drzewostanów przeznaczonych do użytkowania rębnego.
- ochrona w czasie zrywki drewna.

- Retencje**

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcín występują grunty zajmujące powierzchnię 25,62 ha objęte zadaniami związanymi z retencją wody, są to powierzchnie z całorocznym rezerwuarem wody.

Tabela 43 Zestawienie gruntów objętych retencją wody

Lp.	Leśnictwo Oddział	Pow. [ha]	Opis
1.	Długoszynek 599 h	0,82	-
2.	Długoszynek 631 g	0,30	-
3.	Sulęcín 397n	0,73	-
4.	Sulęcín 397 d	2,16	zastawka
5.	Sulęcín 441 b	1,22	przepust z zastawką
6.	Sulęcín 442 d	6,03	przepust z zastawką
7.	Sulęcín 445 b	0,61	przepust
8.	Sulęcín 442 h	3,63	przepust z zastawką
9.	Sulęcín 443 j	10,12	zbiornik wodny z groblą i zastawką
Ogółem		25,62	

- Nasiennictwo i selekcja**

Szczegółowe zestawienia i wykazy bazy nasiennej leśnego materiału podstawowego zamieszczone zostały w Elaboracie.

4.11 Cenne obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie Nadleśnictwa Sulęcín

Tabela 40 Wykaz obiektów kultury materialnej.

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo Oddz.	pow [ha]	Ogólny opis obiektu, rok powstania, walory	Zagrożenia	Proponowane zabiegi	Uwagi
1.	Drogowskazy i słupki oddziałowe	Rozmieszczone miejscami na terenie całego N-ctwa m.in. 375b, 416b, 568d,	-	Granitowe przedwojenne drogowskazy przydrożne oraz kamienne słupki oddziałowe.	Potencjalne wywrócenie i uszkodzenie w czasie prac związanych z transportem i wywozem drewna.	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	-
2.	Stare cmentarze	Jeziora 51	-	Przedwojenny cmentarz ewangelicki położony w –N- cz. pododz., na –S- od wsi Jarnatów. Granice czytelne, nagrobki zniszczone. Cmentarz zdewastowany i zaniedbany.	Dewastacja.	Otoczyć ochroną.	-
		Brzeźno 352a	0,52	Przedwojenny cmentarz poewangelicki położony nieopodal wsi Brzeźno. Granice czytelne, nagrobki odrestaurowane. Cmentarz ogrodzony płotem z kamieni, zadbane.	Dewastacja.	Otoczyć ochroną.	-

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo Oddz.	pow [ha]	Ogólny opis obiektu, rok powstania, walory	Zagrożenia	Proponowane zabiegi	Uwagi
		Lipa 212g	0,35	Przedwojenny cmentarz żydowski położony na S-W od wsi Trzemeszno Lubuskie. Granice czytelne, nagrobki zniszczone, zarośnięty.	Dewastacja.	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	-
		Trzemeszno 258a	0,66	Przedwojenny cmentarz ewangelicki położony na S od wsi Trzemeszno Lubuskie. Granice czytelne, nagrobki zniszczone, zarośnięty.	Dewastacja.	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	Teren poligonu
		Lipa 395d	0,22	Przedwojenny cmentarz ewangelicki. Granice cmentarza czytelne, nagrobki zniszczone, zarośnięty.	Dewastacja.	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	Teren poligonu
		Lipa 535g	-	Przedwojenny cmentarz ewangelicki, wraz z kościołem. Granice cmentarza czytelne, nagrobki zniszczone, zarośnięty.	Dewastacja.	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	Teren poligonu
		Trzemeszno 603b	-	Przedwojenny cmentarz ewangelicki, wraz z kościołem /ruiny/. Granice cmentarza czytelne, nagrobki zniszczone, zarośnięty.	Dewastacja.	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	Teren poligonu
		Jemiołów 692d	0,48	Przedwojenny cmentarz ewangelicki. Granice cmentarza czytelne, nagrobki zniszczone, zarośnięty	Dewastacja.	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	Teren poligonu
3.	Miejsce pamięci	Grochów 519b	-	Kamień pamiątkowy z wygrawerowanym napisem Wilhelm Kube 28.11.33r., położony w N-E cz.	Dewastacja.	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	-
		Długoszynek 420g	-	Kamień pamiątkowy z wygrawerowanym napisem Otto Weddigen 26.08.1915r., położony w N-E cz.	Dewastacja.	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	-
		Długoszynek 559b	-	Kamień pamiątkowy z wygrawerowanym napisem Vater Oblasser - 1932r., położony w C. cz.	Dewastacja.	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	-
4.	Drogi brukowane	Żubrow 61/60 99/100	-	Droga brukowana z k. XIX wieku	-	Konszerwować	początek drogi na W-brzegu jez. Buszno
		Lubień 230-233/ Brzeźno 180-182	-	Droga brukowana z k. XIX wieku			
		Grochów 516-519	-	Droga brukowana z k. XIX wieku			
		Długoszynek 417-419, 520	-	Droga brukowana z k. XIX wieku			
		Jemiołów 729/741 728/740 727/739 726,725,724/738 732/736,737	-	Droga brukowana z k. XIX wieku			

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo Oddz.	pow [ha]	Ogólny opis obiektu, rok powstania, walory	Zagrożenia	Proponowane zabiegi	Uwagi
		Walewice 704, 709/710, 718/719	-	Droga brukowana z k. XIX wieku			Droga Małuszó w-Walewice
5.	Historyczne miejsca poboru węgla brunatnego	Trzemeszno 331c	-	Wyrobiska po kopalni odkrywkowej węgla brunatnego z II poł. XIX i pocz. XX wieku.	-	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	Teren poligonu
6.	Miejsce po dawnych osadach	Jeziora 46f	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	-	-
		Jeziora 67d	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	-	-
		Jeziora 110o	-	Ruiny po dawnym młynie z XVII w.	-	-	-
		Glisno 119b	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	-	-
		Glisno 122j	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	-	-
		Glisno 124a	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	-	-
		Glisno 124d	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	-	-
		Żubrów 169d	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	-	-
		Glisno 199n	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	-	-
		Żubrów 16i	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	-	-
		Żubrów 41d	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	-	-
		Długoszynek 417f	-	Ruiny po dawnej leśniczówce „Bechy”, wśród d-stanu brzoźowo-olchowo-sosnowego w wieku 50-56 lat. Przestoje Ksz, Lp, 120, Dg w wieku 140 lat. Krzewy buka, kruszyny na 60%. pow. Stanowisko barwinka.	-	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	-
		Trzemeszno 327g	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	-	Teren poligonu
		Długoszynek 374a	-	Ruiny po dawnej leśniczówce z kamieniem pamiątkowym rodziny Winkler 1933 - 1945	-	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	
		Trzemeszno 378b	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	-	Teren poligonu
		Długoszynek 421b	-	Ruiny po dawnej osadzie (majątku)	-	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	-
		Trzemeszno 632n	-	Ruiny po dawnej leśniczówce.	-	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	-
		Trzemeszno 632j	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	-
		Trzemeszno 667m	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	-
		Trzemeszno 667h	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	-
		Trzemeszno 571d	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	-	Teren poligonu
		Trzemeszno 670b	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	-	Teren poligonu
		Jemiołów 743i	-	Ruiny po dawnej osadzie.	-	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	-

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo Oddz.	pow [ha]	Ogólny opis obiektu, rok powstania, walory	Zagrożenia	Proponowane zabiegi	Uwagi
7.	Grodzisko wczesnośredniowieczne	Glisno 107h	2,94	Grodzisko wczesnośredniowieczne VII-VIII wieku, XIIIw., ze śladami osadnictwa związanego z zakonem Joannitów. Owalny gród wewnętrzny typu wklęsłego. Kotlinka i fosa zamknięte są wałem zewnętrznym o wys. 4m. Powierzchnia grodu wewnętrznego 40x50 – uznany zabytek – nr decyzji 314/83 z dn. 14.01.1983r.	-	Otoczyć ochroną.	-
8.	Cmentarzysko kultury łużyckiej	Żubrow 40k	0,46	Cmentarzysko kultury łużyckiej z czasów epoki brązu. Pagórek stanowi miejsce pochówków ludności kultury łużyckiej. Uznany zabytek nr dec. 256/70 z dn 26.02.70r. SOZ delegatura w Gorzowie Wlkp.	-	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	-
9.	Osady kultury łużyckiej	Jeziora 46o	0,57	Osada kultury łużyckiej z epoki brązu, położona na -E- brzegu jez. Łubniewsko.	Dewastacja	Wyeksponować, otoczyć ochroną.	-

Rysunek 49 Schronisko głowic raketowych w 2005 r. (Fot. B. Borusewicz)

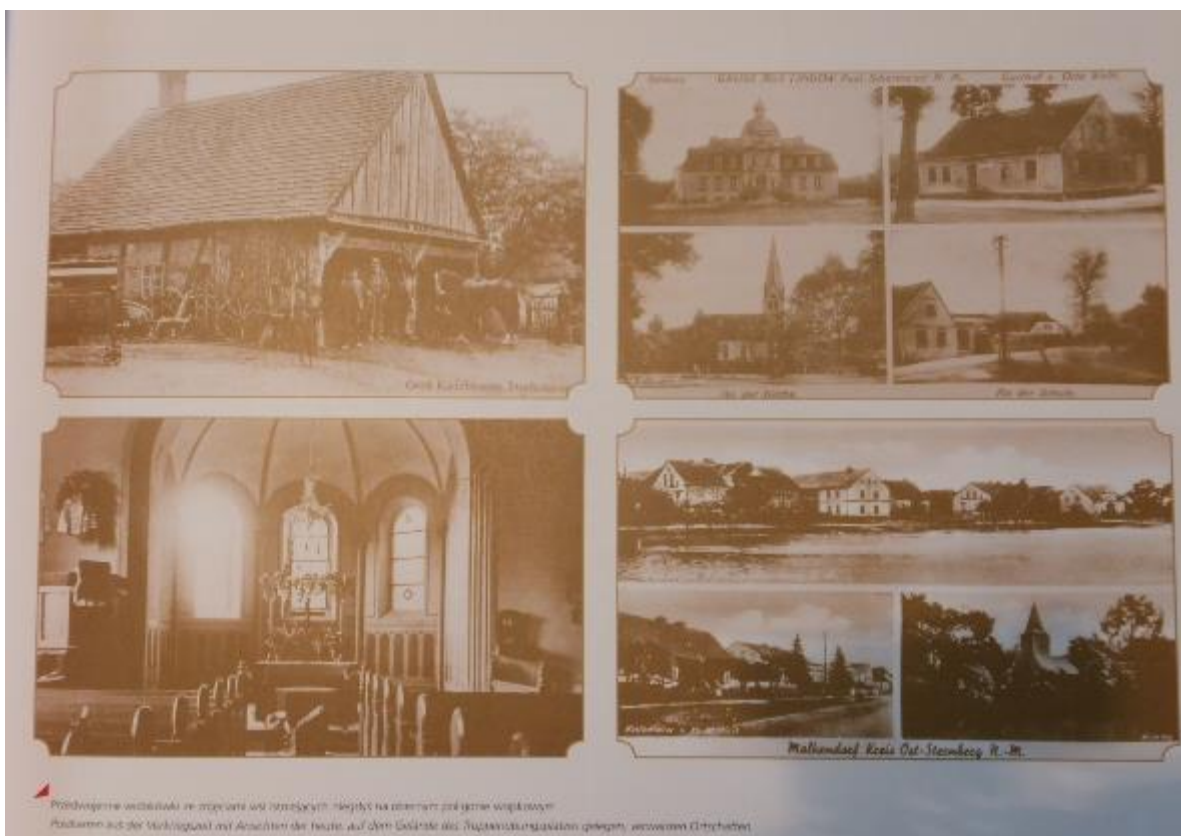

Rysunek 50 Głaz pamiątkowy z wygrawerowanym napisem Otto Weddigen 26.08.1915 rok (Fot. Radosław Parkoła).

Rysunek 51 Makieta tajnej radzieckiej bazy wojskowej Wołkodaw-3003²⁶

²⁶ „Sekrety Łagowskiego Parku Krajobrazowego” Stefan Wiernowolski. Sulęcín 2011

²⁷ „Sekrety Łagowskiego Parku Krajobrazowego” Stefan Wiernowolski. Sulęcín 2011

Rysunek 54 Ruiny po dawnej leśniczówce z kamieniem pamiątkowym rodziny Winkler w oddz. 374a. (Fot. Radosław Parkoła).

Rysunek 55 Cmentarz ewangelicki na gruntach Nadleśnictwa Sulęcín (Fot. Radosław Parkoła).

4.12 Obiekty przyrodnicze objęte ochroną prawną, zlokalizowane w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sulęcina, inne niż te położone na gruntach nadleśnictwa.

Pomniki przyrody:

Aleja:

- Gmina Sulęcina (3):
 - Lipa szerokolistna (*Tilia platyphyllos*). 12 sztuk. Cmentarz w Żubrowie.
 - Aleja żywotników zachodnich (*Thuja occidentalis*) – 14 obiektów i cyprysników groszkowych (*Chamaecyparis pisifera*) - 2 obiekty. Cmentarz komunalny w Sulęcinie.
 - Lipa szerokolistna (*Tilia platyphyllos*). 7 szt. Rosną przy prokuraturze w Sulęcinie.

Grupy drzew (2):

- Gmina Sulęcina (8):
 - Dąb szypułkowy (*Qercus robur*). 3 szt. Miechów.
 - Dąb szypułkowy (*Qercus robur*). 3 szt. Wzdłuż drogi- Miechów.
 - Klon jawor (*Acer pseudoplatanus*). 2 szt. Rośnie na terenie Parku Szkolnego w Sulęcinie.
 - Buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*). 2 szt. Rośnie na terenie Parku Szkolnego w Sulęcinie.
 - Dąb szypułkowy (*Qercus robur*). 2 szt. Rosną przy ul. Chrobrego w Sulęcinie.
 - Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*). 2 szt. Rosną w Parku Jordanowskim w Sulęcinie.
 - Grupa cyprysików groszkowych (*Chamaecyparis lawsoniana*). Skupienie drzew – 7 szt. Rosną na terenie Parku przy Kajzerówce w Sulęcinie.
 - Robinia akacjowa (*Robinia pseudoacacia*). 2 szt. Rosną na terenie Cmentarza Żydowskiego w Sulęcinie.
- Gmina Lubniewice (1):
 - Głaz narzutowy. Umiejscowiony ok. 1 km na południowy wschód od osady Sobieraj, na wyniesieniu pod lasem.

Pojedyncze drzewa (21):

- Gmina Sulęcina (21):
 - Dąb szypułkowy (*Qercus robur*). Wzdłuż drogi- Miechów.
 - Cis pospolity (*Taxus baccata*). Wielowieś.
 - Klon polny (*Acer campestre*). Rośnie za szkołą - Wielowieś.
 - Dąb szypułkowy (*Qercus robur*). Na terenie wiejskiego parku- Trzemeszno.
 - Klon srebrzysty (*Acer saccharinum*). Na terenie wiejskiego parku- Trzemeszno.
 - Dąb szypułkowy (*Qercus robur*). Na placu przy kościele- Trzemeszno.
 - Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*). Rośnie w pasie drogi wojewódzkiej w Grochowie.
 - Żywotnik zachodni (*Thuja occidentalis*). Rośnie na poboczu drogi gminnej w Grochowie.
 - Lipa szerokolistna (*Tilia platyphyllos*). Rośnie na łuku drogi powiatowej w Rychliku.

- Żywotnik zachodni (*Thuja occidentalis*). Cmentarz komunalny w Sulęcinie.
- Modrzew europejski (*Larix decidua*). Rośnie na terenie Parku Szkolnego w Sulęcinie.
- Lipa szerokolistna (*Tilia platyphyllos*). Rośnie na terenie Parku Szkolnego w Sulęcinie.
- Dąb czerwony (*Quercus rubra*). Rośnie na terenie Parku Szkolnego w Sulęcinie.
- Dąb szypułkowy (*Quercus robur*). Rośnie na terenie Parku Szkolnego w Sulęcinie.
- Buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*). Rośnie przy ul. Pałacowej w Sulęcinie.
- Platan klonolistny (*Platanus acerifolia*). Rośnie przy ul. Wiejskiej w Sulęcinie.
- Żywotnik zachodni (*Thuja occidentalis*). Rośnie na terenie Parku przy Kajzerówce w Sulęcinie.
- Klon srebrzysty (*Acer saccharinum*). Rośnie na terenie Parku przy Kajzerówce w Sulęcinie.
- Cyprysik groszkowy (*Chamaecyparis lawsoniana*). Rośnie na terenie Parku przy Kajzerówce w Sulęcinie.
- Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*). Rośnie na terenie Cmentarza Żydowskiego w Sulęcinie.
- Lipa szerokolistna (*Tilia platyphyllos*). Rośnie w Parku Paderewskiego w Sulęcinie.

4.13 Obiekty kultury materialnej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sulęcín.

- **Sulęcín.**

Sulęcín - stara osada słowiańska przy szlaku handlowym wiodącym z Poznania do Lubusza. Po rozbiciu dzielnicowym Polski w 1138 r. , wraz z całą Ziemią Lubuską we władaniu książąt śląskich. Najstarszy zachowany dokument dotyczący Sulęcína pochodzi z 1241 r. W innym, z 1244 r. Sulęcín nazwany jest już „miastem”, a sam dokument dotyczy podarowania Sulęcína (z przyległościami) zakonowi templariuszy przez wielmożę Mrocza z Pogorzeli. Do Ziemi Sulęcínskiej rościli sobie prawo margrabiowie brandenburscy wybudowali nawet obok miasta zamek, który jednak książę kaliski Bolesław Pobożny w 1269 r. spalił. Margrabiowie w roku 1286 uznali pozostawienie własności w rękach zakonnych. W XIV wieku zakon templariuszy został skasowany, a Sulęcín przejęli joannici, pozostając właścicielami aż do XIXw. W latach 1419 -1436 miasto ucierpiało od wojen husyckich. W 1574 r. polscy dostojnicy witali króla Henryka Walezego. W okresie „potopu szwedzkiego”, w 1656r. zawarto w Sulęcínie rozejm brandenbursko-polski, a w 1658 odbył się przemarsz wojsk hetmana Czarnieckiego. W 1733 r. odwiedza miasto król pruski Fryderyk Wilhelm I. Następuje rozwój sukiennictwa. W latach 1806 -1814 stacjonują tu wojska napoleońskie. Po rozwiązaniu joannitów, od 1810 do 1875 r. (z przerwą 1852 - 73) Sulęcín był stolicą powiatu. W I poł. XIX w. rozpoczęto wydobywanie węgla brunatnego, a w 1890 – 92 roku budowę kolei.

- gotycki kościół pod wezwaniem św. Mikołaja w Sulęcínie wzniesiony przez templariuszy, pierwotnie jako jednonawowa budowla z kostki granitowej, nakryta sklepieniem krzyżowym; po licznych zniszczeniach zachował się tylko cokół granitowy ścian na długości trzech przęseł zachodnich oraz ostrołukowe okna, portale i blendy z profilowanej cegły - uznany zabytek – rej. nr 35 z 25.10.76r.

- układ urbanistyczny starego miasta z zabytkowymi kamienicami z XVIII i XIX w. - uznany zabytek – rej. nr 8 z 22.10.76r.
 - dom ul. Czarneckiego 12 - uznany zabytek – rej. nr 1960 z 04.05.71r.
 - dom ul. Czarneckiego 15 - uznany zabytek – rej. nr 1961 z 26.05.71r.
 - dom ul. Czarneckiego 13 - uznany zabytek – rej. nr 1958 z 26.04.71r.
 - dom – siedziba Joanitów ul. Młynarska - uznany zabytek – rej. nr 1962 z 04.05.71r.
 - fragmenty murów miejskich - uznany zabytek – rej. nr 36 z 25.10.76r.
- **Ostrów**
 - późnogotycki kościół filialny pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Ostrowie z kamiennym epitafium J.Ch. Simonsa (zm. 1753 r.) w formie barokowego kartusza z cmentarzyskiem przykościelnym – uznany zabytek – rej nr 30 z 23.10.76r.
- **Brzeźno**
 - Neoromański kościół filialny pod wezwaniem św. Antoniego w Brzeźnie z poł. XVIII w. (obecny z 1773-74 r.), z bogatym wyposażeniem: ołtarz z pierwszej połowy XVII w. (zawiera elementy starszego gotyckiego z XV w. - peneaptyku), drewniany krucyfiks (z około połowy XIX w.), mensa skrzyniowa, murowana z cegły, drewniana, sześcioboczna chrzcielnica z końca XVIII w. (uwieńczona w niej misa chrzcielna, cynowa z 1681 r.), spiżowy dzwon z XIX w., z cmentarzyskiem przykościelnym - uznany zabytek – rej nr 184 z 30.11.76r.
- **Długoszyn**
 - Neoromański (z elementami neobarokowymi) kościół parafialny pod wezwaniem Matki Boskiej Różańcowej z lat 1733-36, wraz z wyposażeniem. Drewniany krucyfiks (w zakrystii) z około pierwszej połowy XIX w., płyta nagrobna z piaskowca J. S. Hufhagela (miejscowego pastora, zm. w 1795 r.).
- **Wielowieś**
 - Negotycki kościół filialny pod wezwaniem Matki Boskiej Różańcowej 1889r., z zabytkowym ołtarzem, ośmioboczna ambona z polichromią figur ewangelistów z XIX .;
- **Grochowo**
 - Neogotycki kościół filialny pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża, z 1888 r. wyposażony w fisharmonię z początku XX w. (wykonana w cesarsko-królewskiej harmonii Spaethe).
 - Park dworski z pocz. XIX wieku z zachowanym dworem. Na terenie parku okazałe gat. drzew liściastych i iglastych /lipy, dęby, buki, świerk w wieku ok. 150 lat/.

- **Maluszów**

- Park dworski, dwór rozebrany po 1945r. Na terenie parku okazałe gat. drzew liściastych i iglastych /kasztanowiec, wierzby białe, lipy, dęby/. Na uwagę zasługuje jesion wyniosły odm. zwisająca. Najstarsze i najokazalsze drzewa rosną poza parkiem na terenie cmentarza.

- **Miechów**

- Neogotycki kościół filialny pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela, z 1862-64r., wyposażony w cynowe świeczniki z 1717r.

- **Trzemeszno Lubuskie**

- Neogotycki kościół parafialny pod wezwaniem Matki Boskiej Królowej Polski, z 1866r. pierwotne wyposażenie zaginęło w niewyjaśnionych okolicznościach i znajduje się w Markischer Museum w Berlinie (są to m.in. drewniany krzyż ze śladami polichromii z XVI w., srebrny, złożony kielich z XV w., srebrny pojemnik na hostie o średnicy 9,5 cm z ornamentem akantowym (na odwrocie data z 1699 r.), cynowa chrzcielnica ufundowana przez Wenceslause Allerleya i jego żonę w 1667 r., fragmenty dzwonu z przełomu XIV i XV w.

- **Tursk**

- Neogotycki kościół filialny pod wezwaniem Stanisława Biskupa, z 1862 r., zbudowany na miejscu starego (z około 1598 r.), z którego przemieszczono elementy wyposażenia, m.in. dzwony z XIV/XV w. i 1600 r. oraz świeczniki z XV w. – uznany zabytek – rej nr 1966 z 04.05.71r.

- **Rychlik**

- Neogotycki kościół filialny – uznany zabytek – rej nr 558 z 30.03.63r.

- **Smogóry**

- Neogotycki kościół filialny pod wezwaniem Naj. Serca Jezusa, z cmentarzyskiem przykościelnym – uznany zabytek – rej nr 187 z 30.11.76r

- **Glisno**

- Wieś, stara osada słowiańska, w XVI w. własność Baltazara Gliszczyńskiego, w XVIII i XIX w. - rodziny Henochów.
- Zespół pałacowy (klasycystyczny pałac z 1793 roku, oficyna i piękny park krajobrazowy ze sztuczną ruiną i mauzoleum Henochów z 1837r.) – uznany zabytek- nr. rej. 13 z dn. 22.10.76r.
- W środku wsi klasycystyczny kościół z 1837 roku, z cmentarzyskiem przykościelnym – uznany zabytek- nr. rej. 61 z dn. 2.10.76r.

- **Jarnatów.**
 - Wieś, barokowy kościół z 1770 r. z oryginalną wieżą i z cmentarzyskiem przykościelnym – uznany zabytek- nr. rej. 185 z dn. 30.11.76r.
 - Pałac– uznany zabytek- nr. rej. 340 z dn. 31.12.90r.
 - Założenie pałacowo-parkowe z XIX w – uznany zabytek- nr. rej. 350 z dn. 30.01.91r.
- **Żubrów.**
 - Wieś, barokowy pałac zbudowany w 1698 r., przebudowywany, obecnie zrujnowany– uznany zabytek- nr. rej. 57 z dn. 20.10.76r.
 - Park z ciekawym drzewostanem– uznany zabytek- nr. rej. 75 z dn. 20.07.48r.
 - Barokowy kościół z 1700 r. założony na planie ośmioboku, na dachu latarnia, obok kościoła cmentarzysko przykościelne– uznany zabytek- nr. rej. 56 z dn. 28.10.76r.
 - Na południowy zachód od wsi, przy ścieżce do Osiedla Żubrów, na zadrzewionej kępie wśród pól, głaz narzutowy Żubrowski Kamień o wys. 1,15 m i obwodzie 14 m. Pomnik przyrody.
- **Lubień**
 - Kościół filialny p.w. Niepokalanego Serca NMP z cmentarzyskiem przykościelnym– uznany zabytek – rej nr 1954 z 26.04.71r.

Rysunek 56 Sulęcín- gotycki kościół pod wezwaniem św. Mikołaja (Fot. Radosław Parkoła).

Rysunek 57 Miechów- neogotycki kościół filialny pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela, z 1862-64r. (Fot. Radosław Parkoła).

Rysunek 58 Żubrów- Barokowy kościół z 1700 r. (Fot. Radosław Parkoła).

Rysunek 59 Tursk- neogotycki kościół filialny pod wezwaniem Stanisława Biskupa, z 1862 roku. (Fot. Radosław Parkoła).

5. ZAGROŻENIA

Rysunek 60 Zabezpieczenie drzew przed bobrami nad jeziorem Buszno. (Fot. Radosław Parkoła).

Lasy narażone są na ujemne oddziaływanie kilku czynników, które mają pochodzenie:

- biotyczne,
- abiotyczne,
- Antropogeniczne.

5.1 Czynniki biotyczne.

Spośród czynników przyrody ożywionej największe szkody wyrządzają:

- grzyby,
- owady,
- zwierzyzna płowa.

- **Grzyby.**

Najbardziej podatne na zagrożenia od grzybów patogenicznych są drzewostany na gruntach porolnych zagrożone przede wszystkim przez korzeniowca wieloletniego.

Całkowitą powierzchnię występowania chorób powodowanych przez grzyby patogeniczne na terenie nadleśnictwa trudno jest ustalić, gdyż szkody występują z reguły pojedynczo i widoczne są w dłuższym przedziale czasowym.

Na terenie nadleśnictwa zinwentaryzowano uszkodzenia powodowane przez grzyby na ogólnej powierzchni 13,88 ha (2 wydzielenia).

- **Owady.**

Podczas prowadzenia prac terenowych na terenie Nadleśnictwa zainwentaryzowano szkody spowodowane przez owady na powierzchni 35,01 ha (16 wydzieleń). Szczegółowo są one opisane w elaboracie.

- **Zwierzyna płowa.**

Zwierzyna płowa wyrządza największe szkody w lasach w wieku do 20 lat, polegające na zgryzaniu sadzonek i spałowaniu drzew. Ważnym elementem jest utrzymywanie populacji na odpowiednim poziomie, co uczyni powstałe szkody gospodarczo znośnymi. Głównymi sprawcami szkód są jeleniowate. Szkody powodowane przez zwierzynę płąwą są zauważalne na terenie całego Nadleśnictwa.

Na terenie Nadleśnictwa zinwentaryzowano uszkodzenia powodowane przez zwierzynę na ogólnej powierzchni 158,81 ha (55 wydzielania).

5.2 Czynniki abiotyczne.

Spośród czynników przyrody nieożywionej największe zagrożenia wywołują silnie wiejące wiatry (huragany, trąby powietrzne), opady śniegu, zmiany stosunków wodnych, susze wiosenno-letnie, w mniejszym stopniu zagrożenia związane z ekstremami temperatur (przymrozki wczesne, późne, okiść, listwy mrozowe itd.).

W czasie prac taksacyjnych zinwentaryzowano uszkodzenia powodowane przez czynniki abiotyczne w 340 wydzieleniach na ogólnej powierzchni 1160,83 ha.

- **Wiatry**

W ostatnich latach bardzo zauważalne są zmiany klimatyczne będące następstwem zakłócenia bilansu dwutlenku węgla w atmosferze. Zmiany te przyczyniają się do powstania licznych fal huraganowych wiatrów: gwałtownych burz połączonych z bardzo silnymi wiatrami i gradobiciem.

- **Opady śniegu**

Śnieg najgroźniejsze szkody wyrządza w postaci okiści. Okiść powstaje podczas bezwietrznej pogody i przy temperaturze powyżej 0° C, kiedy mokry śnieg pada dużymi płatami i powoduje nadmierne obciążanie koron drzew. Skutkiem okiści jest łamanie wierzchołków i gałęzi, przyginanie drzew cienkich, nadrywanie korzeni, wreszcie łamanie pni i wywracanie drzew. Okiść może spowodować duże szkody zwłaszcza w niepielęgowanych młodnikach. Osłabione drzewa stanowią dogodne warunki rozwoju szkodników wtórnych i grzybów patogenicznych. Aby zapobiec okiści korzystniej jest wykonywać trzebieże częściej i o słabszym nasileniu.

- **Zmiany stosunków wodnych.**

Głównym czynnikiem wpływającym na kondycję drzewostanów jest ilość opadów. Susza szczególnie niebezpieczna jest na nowo zakładanych uprawach wiosną i wczesnym latem, powodując znaczne ubytki wysadzanych drzew. W starszych drzewostanach susze letnie są bardzo groźne ze względu na zwiększone zagrożenie pożarowe szczególnie w drzewostanach iglastych. Zmiana stosunków wodnych przyczynia się do osłabienia kondycji drzew szczególnie starszych, o mniejszych zdolnościach przystosowawczych, które stają się podatne na ataki ze strony szkodników wtórnych oraz grzybów patogenicznych. Dążyć należy do hamowania spływu i parowania wody z ekosystemów leśnych poprzez wprowadzanie podsadzeń, pozostawianie pasów ochronnych przy jeziorach, rzekach, bagnach, źródłiskach oraz utrzymywanie naturalnego charakteru brzegów wód powierzchniowych.

Poziom wody gruntowej, szczególnie na siedliskach wilgotnych i mokrych, ściśle związany jest z prawidłowym funkcjonowaniem urządzeń wodno-melioracyjnych. Na powierzchniach zagrożonych zbyt dużą ilością wody należy zadbać przede wszystkim o właściwe funkcjonowanie urządzeń wodno-melioracyjnych, dbać tak, aby te urządzenia nie zagrażały siedliskom przyrodniczym, a przy doborze gatunków do przyszłych upraw mieć na uwadze ich odporność na niekorzystne warunki (nadmiar wody, huraganowe wiatry, zbyt silne zachwaszczenie).

W ostatnim dziesięcioleciu (2015 – 2024) miały miejsce ekstremalne zjawiska meteorologiczne – od ulewnych deszczy wywołujących podtopienia i zalania do susz glebowych połączonych ze zgorzelą słoneczną oraz oparzeniami.

- **Przymrozki**

Dość poważnym zagrożeniem dla upraw, podrostów i szkółek są późne przymrozki (wiosenne). Powodują obumieranie młodych pędów i liści, szczególnie dębów i buków. Zagrożenie występuje corocznie, ale w ostatnich latach nasila się w związku z przesuwaniem się (w kierunku późnej wiosny, a nawet wczesnego lata) terminów występowania pierwszych i ostatnich przymrozków wiosennych.

5.3 Czynniki antropogeniczne

- **Pożary**

Najbardziej zagrożone są drzewostany sosnowe, głównie na siedlisku Bśw i BMśw. Zagrożenie znacznie wzrasta na terenach atrakcyjnych wypoczynkowo, przy torach kolejowych, drogach publicznych. Warto wspomnieć, że na obszarach sąsiadujących z lasami dochodzi stosunkowo często, szczególnie w okresie przedwiośnia do wypalania suchej roślinności trawiastej.

Na przestrzeni ubiegłego 10-lecia [2015-2024] na terenie Nadleśnictwa Sulęcín miało miejsce 70 pożarów o łącznej powierzchni 10,30 ha.

W poszczególnych latach przedstawia się to następująco:

Tab. 45 Wykaz pożarów Nadleśnictwa Sulęcín

Rok	Liczba pożarów	Powierzchnia (ha)
2015	6	0,55
2016	4	0,14
2017	2	0,06
2018	11	1,13
2019	15	6,22
2020	6	0,84
2021	9	0,16
2022	10	0,47
2023	5	0,23
2024	2	0,5
Razem	70	10,3

- **Zanieczyszczenie powietrza²⁸**

Wypełniając obowiązek wynikający z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. Urz. 2024r. poz. 54), Główny Inspektor Ochrony Środowiska wykonał ocenę jakości powietrza za rok 2023 i na jej podstawie dokonał klasyfikacji stref w województwie lubuskim. Ocenie podlegają zanieczyszczenia, dla których w prawie krajowym i w dyrektywach unijnych określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych, docelowych, poziomu celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzkiego i ochronę roślin.

Klasyfikację przeprowadzono dla poszczególnych zanieczyszczeń, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzkiego i ochrony roślin. Odrębnie dla każdej substancji dokonuje się klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji – klasa C,
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji – klasa B,
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego – klasa A,
- przekracza poziom docelowy – klasa C,
- nie przekracza poziomu docelowego – klasa A,
- przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy stężeń ozonu) – klasa D2,
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy stężeń ozonu) – klasa D1.

Klasyfikacji dokonano dla trzech stref na terenie województwa lubuskiego: miasta Gorzów Wielkopolski, miasta Zielona Góra i strefy lubuskiej.

Nadleśnictwo Sulęcín należy do strefy lubuskiej (PL0803).

Przeprowadzone analizy wykazały, iż rok 2023 był rokiem, w którym nastąpiła znaczna poprawa parametrów jakości powietrza – szczególnie pod kątem stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. Stężenia średnioroczne B(a)P w województwie lubuskim na każdej stacji,

²⁸ Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim. Raport wojewódzki za rok 2023 . Zielona Góra. 2024. www.powietrze.gios.gov.pl

wskazują na dotrzymanie wartości normatywnej i dzięki temu wszystkie trzy strefy (strefa miasto Gorzów Wielkopolski, strefa miasto Zielona Góra i strefa lubuska) zostały zakwalifikowane do klasy A.

W porównaniu z oceną jakości powietrza wykonaną dla roku 2022 również w strefie lubuskiej nie odnotowano przekroczenia poziomu docelowego ozonu w powietrzu ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Największa liczba dni z ośmiogodzinną średnią ozonu wyższą niż 120 µg/m³ (uśredniona dla 3 lat) była taka sama jak w roku poprzednim i wyniosła 21. Natomiast w przypadku poziomu celu długoterminowego, w porównaniu do roku 2022 utrzymało się przekroczenie tego parametru w każdej ze stref – ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz w strefie lubuskiej ze względu na ochronę roślin. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego wyznaczony został na 2020 rok.

Powyższa ocena i wynikająca z niej klasyfikacja stref wykazała, iż na terenie województwa lubuskiego nastąpiła poprawa jakości powietrza w stosunku do lat ubiegłych – na wszystkich stanowiskach pomiarowych zanotowano niższe (nie przekraczające wartości normatywnej) średnioroczne stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym w powietrzu.

Mimo zauważalnej poprawy jakości powietrza zasadna jest kontynuacja działań na rzecz poprawy jakości powietrza, zawartych w programach ochrony powietrza oraz w ich aktualizacjach, gdyż wdrożone działania naprawcze przyczynią się do dalszego polepszania się stanu jakości powietrza na obszarze województwa lubuskiego. Zaplanowane działania naprawcze opisane są w zaktualizowanych programach ochrony powietrza dla stref województwa lubuskiego obowiązujących od dnia 9 października 2023 r., są to: Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza dla strefy miasto Zielona Góra wraz z planem działań krótkoterminowych, Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza dla strefy miasto Gorzów Wielkopolski wraz z planem działań krótkoterminowych oraz Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza dla strefy lubuskiej wraz z planem działań krótkoterminowych.

- **Stan czystości wód²⁹**

Największe zagrożenia nieosiągnięcia celu środowiskowego, w postaci dobrego stanu wód rzecznych, stanowią: gospodarka komunalna, głównie ścieki komunalne oraz rolnictwo, substancje priorytetowe w dziedzinie polityki wodnej, w tym zidentyfikowane jako niebezpieczne, ponadto presja hydromorfologiczna w wyniku zabudowy poprzecznej rzek uniemożliwiającej migrację organizmów wodnych. Dla jezior zagrożenia wynikają: ze spływów zanieczyszczeń obszarowych z terenów użytkowanych rolniczo, szczególnie azotu i fosforu oraz z rozproszonej zabudowy wiejskiej i rekreacyjnej (położonej w zlewni bezpośredniej jezior), a ponadto z zanieczyszczeń pochodzących z punktowych źródeł zanieczyszczeń w postaci zrzutów ścieków komunalnych, odprowadzanych głównie do dopływów jezior oraz na obszarze ich zlewni.

²⁹ Praca zbiorowa. „Stan środowiska w województwie lubuskim”. Raport Zielona Góra 2020. www.gios.gov.pl

Rozproszone i obszarowe źródła zanieczyszczeń to: rolnictwo, ścieki pochodzące od ludności niekorzystającej z systemu kanalizacji sanitarnej, głównie z rozproszonej zabudowy wiejskiej i rekreacyjnej położonej w zlewni bezpośredniej wód oraz depozycja atmosferyczna mogąca prowadzić do zakwaszenia wód. Zanieczyszczenia pochodzą z powszechnie stosowanych nawozów.

Zanieczyszczenia pochodzą także z przemysłu, w tym zakładów chemii organicznej i nieorganicznej, produkcji papieru, przemysłu tekstylnego, hutnictwa, produkcji żywności itp. Ścieki przemysłowe, prócz substancji biogennych nasilających eutrofizację wód, mogą być źródłem substancji toksycznych dla organizmów wodnych. Zrzuty pochodzące ze stawów rybnych są źródłem substancji biogennych, a jednocześnie mogą zawierać substancje toksyczne pochodzące z produktów weterynaryjnych, natomiast zrzuty z odwadniania kopalń wnoszą do wód płynących znaczną ilość zawiesiny, powodują również zwiększenie zasolenia.

Zrzuty ścieków komunalnych, czyli głównie zrzuty ścieków bytowych z oczyszczalni ścieków, należą do punktowych źródeł zanieczyszczeń. Wprowadzanie do wód substancji biogennych zawartych w ściekach komunalnych, jest czynnikiem przyspieszającym eutrofizację wód, czyli wzbogacanie w substancje biogenne (azot i fosfor). Wynikiem jest wzrost żyzności wód oraz zmiany w liczebności i różnorodności gatunkowej, a także zakwity glonów, powstawanie odtlenionych martwych stref i wymywanie azotanów do wód podziemnych. Ma to wpływ na usługi ekosystemowe, takie jak zapewnienie źródeł wody do spożycia, rybołówstwo czy rekreację.

- **Negatywne oddziaływanie człowieka na las i środowisko przyrodnicze**

- znaczna presja ludzka na lasy;
- istnienie barier ekologicznych, utrudniających migracje zwierząt;
- wypalanie ściernisk, poboczy dróg, łąk, trzcinowisk;
- zaśmiecanie lasu oraz istnienie dzikich wysypisk śmieci;
- niepełne skanalizowanie miejscowości, gromadzenie ścieków w szambach o wątpliwej szczelności oraz ich wylewanie do rowów i rzek;
- spływ do wód środków ochrony roślin i nawozów sztucznych;
- niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy oraz ich zwiększone dawkowanie na polach;
- niszczenie tablic i urządzeń;
- nielegalne pozyskanie drewna;
- kłusownictwo;
- działalność wojskowa na poligonie wojskowym.

6. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO ORAZ WYKONYWANIA PRAC W NADLEŚNICTWIE.

Rysunek 61 Oddział 127b, c w leśnictwie Glisno (Fot. Radosław Parkoła).

6.1 Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego.

Pełną charakterystykę podstaw gospodarki leśnej przedstawia Elaborat Nadleśnictwa Sulęcín.

Na podstawie dominujących funkcji pełnionych przez lasy a także przyjętych celów gospodarowania z uwzględnieniem zdolności produkcyjnych siedlisk zastosowano jednostki regulacyjne zwane gospodarstwami (Instrukcja Urządzania Lasu 2012).

Tab. 46 Podział lasów na gospodarstwa

Gospodarstwo	Nadleśnictwo Sulęcín	
	Powierzchnia [ha]	%
S - specjalne	10746,92	55,5
O - wielofunkcyjnych lasów ochronnych	1894,86	9,7
GZ - wielofunkcyjnych lasów gospodarczych - zrębowych	2955,97	15,3
GPZ - wielofunkcyjnych lasów gospodarczych - przerębowo-zrębowych	3771,26	19,5
Razem	19 369.01	100,0

6.2 Wytyczne w sprawie wykonywania prac leśnych.

W celu poprawy stanu środowiska przyrodniczego w trakcie wykonywania prac leśnych szczególną uwagę należy zwrócić na:

- ✓ wytyczanie i wykorzystywanie stałych szlaków zrywkowych;
- ✓ stosowanie olei biodegradowalnych jako smarów silnikowych oraz do smarowania urządzeń ścinkowych;
- ✓ ochronę stanowisk gatunków wymienionych w Rozporządzeniu MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408), Rozporządzeniu MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409) oraz Rozporządzeniu MŚ z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r., poz. 2183) podczas trzebieży i innych zabiegów, m. in. poprzez zwracanie uwagi na miejsca obalania drzew, przebieg szlaków zrywkowych, pozostawianie kęp starodrzewu;
- ✓ stałe podnoszenie wiedzy przyrodniczej pracowników nadleśnictwa, zwracając szczególną uwagę na rozpoznawanie chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt;
- ✓ prowadzenie ewidencji występowania nowych stanowisk gatunków chronionych, obiektów cennych przyrodniczo;
- ✓ zachowanie wybranych elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego (parki, aleje, cmentarze, groby, itp.);
- ✓ otoczenie opieką istniejących i proponowanych do objęcia ochroną prawną obiektów przyrodniczych;
- ✓ podjęcie starań o uznanie proponowanych form ochrony przyrody;
- ✓ w trakcie prowadzenia gospodarki leśnej uwzględniać zagadnienia i wytyczne zawarte w Rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej

7. PLAN DZIAŁAŃ – ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY.

Rysunek 62 Pozostawione martwe drewno - Leśnictwo Jeziora (Fot. Radosław Parkoła).

7.1 Obligatoryjne zadania z zakresu ochrony przyrody.

Szczegółowo przedstawiono w Załączniku nr 2. Tabela XXIII - Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody.

7.2 Fakultatywne wskazania ochronne

7.2.1 Ochrona różnorodności biologicznej.

Ochrona różnorodności biologicznej w lasach realizowana jest na podstawie obowiązujących w Lasach Państwowych zasad, zarządzeń i instrukcji.

W celu ochrony różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa Sulęcín zaleca się:

- dla zachowania leśnych zasobów genowych należy ściśle realizować zadania w zakresie ochrony genotypów rodzimych gatunków drzew leśnych;
- promować gatunki rodzime;
- dostosowywać skład gatunkowy upraw do odpowiednich typów siedliskowych lasu;

- przebudowę drzewostanów w kierunku zgodnym z typem siedliskowym i typem drzewostanu z zachowaniem zasad selekcji, hodowli oraz ochrony lasu stosowanych w wielofunkcyjnej gospodarce leśnej;
- w odpowiednich warunkach siedliskowych dążenie do powstawania drzewostanów zróżnicowanych pod względem wieku, składu gatunkowego i struktury;
- pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej, z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia;
- zachowanie w lasach starych, okazałych, często o ciekawych formach drzew lub kęp starodrzewi, drzew owocowych, klonów, lipy drobnolistnej, topól rodzimych, jarzębów, drzewiastych form: głogów, czeremchy zwyczajnej, jałowca, trzmielin, szakłaka;
- w maksymalnym stopniu wykorzystywać w odnowieniach dolne warstwy – naloty, podrosty, także na siedliskach uboższych – jeśli przedstawiają dobrą jakość i są zgodne z założonymi celami hodowlanymi;
- w koniecznych przypadkach usuwanie czeremchy amerykańskiej przy planowanych zabiegach gospodarczych;
- w celu zachowania różnorodności ekosystemów należy jak najszerzej wykorzystywać zmienność w ramach mikrosiedlisk wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki;
- na terenie nadleśnictwa unikać zalesiania śródleśnych łąk, skarp oraz niewielkich otwartych powierzchni (w celu zachowania bogactwa i różnorodności krajobrazowej);
- wywieszanie, w miarę potrzeb, drewnianych budek dla ptaków i nietoperzy;
- nie zalesiać powierzchni pozostawionych do naturalnej sukcesji.

7.2.2 Działania dotyczące prawnych form ochrony przyrody

Zaleca się:

- otoczenie opieką istniejących i proponowanych do objęcia ochroną prawną obiektów przyrodniczych;
- podjęcie starań o uznanie prawne proponowanych form ochrony przyrody;
- stale podnosić wiedzę przyrodniczą pracowników Nadleśnictwa, zwracając szczególną uwagę na rozpoznawanie chronionych gatunków roślin, zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych;
- prowadzenie ewidencji występowania nowych stanowisk gatunków chronionych, siedlisk chronionych, obiektów cennych przyrodniczo;
- proponowanie do wyznaczenia kolejnych stref ochrony dla zwierząt, systematyczne monitorowanie już istniejących.

7.2.3 Zalecenia w zakresie ochrony cennych gatunków roślin naczyniowych

W stosunku do gatunków roślin, których stanowiska są wymienione w niniejszym Programie, zaleca się:

- upowszechnienie wiedzy o wymienionych gatunkach roślin, ich wymagań ekologicznych, stwierdzonych stanowisk wśród pracowników służby leśnej w Nadleśnictwie;
- aktualizowanie waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa o nowe stanowiska chronionych gatunków roślin;
- podczas prowadzenia zabiegów gospodarczych sukcesywnie eliminować gatunki ekspansywne (czeremcha amerykańska) zagrażające bezpośrednio stanowiskom cennych roślin;
- podczas projektowania szlaków zrywkowych (ciągów technologicznych) na etapie sporządzania szacunków brakarskich uwzględniać wszystkie elementy związane z ochroną przyrody, w tym stanowiska rzadkich i chronionych gatunków roślin – ich stanowiska zaznaczyć na szkicu powierzchni manipulacyjnej. Przy użytkowaniu rębnym pozostawiać biogrupy i/lub kępy z wszystkimi warstwami lasu.

7.2.4 Zalecenia w zakresie ochrony cennych roślin zarodnikowych

- Kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i drzew biocenotycznych.

7.2.5 Zalecenia w zakresie ochrony starych i cennych drzew

- Zaleca się zachowywać drzewa cenne o rozmiarach pomnikowych oraz drzewa o szczególnych cechach (tworzące określone układy przestrzenne np. aleje, stanowiące pamiątkę kultury leśnej np. pojedyncze drzewa egzotyczne, uznane za lokalnie rzadkie lub ginące, reprezentujące unikatowe formy np. szczudłowe świerki oraz będące przykładami unikatowych zjawisk biologicznych np. zrosty drzew).
- Zaleca się monitorowanie stanu zachowania drzew będących uznanymi pomnikami przyrody i w zależności od potrzeb, po uzgodnieniu z organem ochrony przyrody podjęcie odpowiednich działań ochronnych.
- Zakazuje się wprowadzania istotnych zmian w otoczeniu drzew pomnikowych. Nie należy niszczyć roślinności epifitycznej, nie składować pozostałości zrębowych i innych odpadów w promieniu 10 m. od drzewa. Drzew pomnikowych nie należy wycinać, uszkadzać, należy je pozostawiać na pniu, aż do naturalnego ich rozkładu, z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu.
- Należy dążyć do zachowania w lasach nadleśnictwa jak największej liczby drzewiastych form głogów, czeremchy zwyczajnej, jałowca, trzmielin, szakłaka.

7.2.6 Zalecenia z zakresu ochrony fauny kręgowców

- Zgłaszanie do służb ochrony przyrody kolejnych stref ochrony dla ujawnionych stanowisk gatunków chronionych.
- Należy przestrzegać regulacji prawnych obowiązujących w strefach ochrony gatunków chronionych (strefy ochronne gniazd). Zabiegi gospodarcze prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Zaleca się pozostawiać drzewa dziuplaste. W zależności od potrzeb w drzewostanach sosnowych dążyć do rozwieszenia skrzynek lęgowych, w tym skrzynek dla nietoperzy. Skrzynki dla nietoperzy należy koncentrować na skraju lasu, oraz w pobliżu skraju bagien, zrębów i upraw.

7.2.7 Zalecenia w zakresie ochrony fauny bezkręgowców

- Zaleca się pozostawiać wszystkie pozostałości alei śródleśnych. W miarę możliwości, np. w uprawach dochodzących do ważniejszych dróg leśnych, wprowadzić przy tych drogach jedno- lub dwustronne śródleśne zadrzewienia alejowe. Stosować do tego materiał o charakterze zadrzewieniowym. Wprowadzać m. in. Db, Lp, Kl, Wz, Jrz, Js, Wb, Cz.p stosownie do stwierdzonych na gruncie warunków mikrosiedliskowych.
- Zaleca się pozostawiać drzewa owocowe.
- Zapewnienie w ekosystemach leśnych materii organicznej, przede wszystkim ilości martwego i rozkładającego się drewna. Martwe drzewa pozostawia się w celu zapewnienia ciągłości występowania martwego drewna, przy czym jego ilość nie może w szczególności stwarzać zagrożenia pożarowego lub ryzyka wystąpienia szkodliwych czynników biotycznych.
- Pozostawiać drzewa biocenotyczne.

7.2.8 Zalecenia w zakresie ochrony pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach

- Pozostawiać pozostałości dawnych cmentarzy. Obszar cmentarzy wyłączyć z użytkowania. Na ich obszarze można tolerować obecność gatunków egzotycznych (lilaka, śnieguliczki). Dopuszcza się zabiegi ograniczające rozwój krzewów zarastających mogiły. Uporządkować w przypadku konieczności. Proponuje się oznakowanie tych miejsc przez ustawienie tablic informacyjnych. Wszelkie czynności dotyczące obiektów wpisanych do rejestru zabytków należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
- Zaleca się zbieranie, gromadzenie i propagowanie informacji dotyczących historycznego i zwyczajowego nazewnictwa terenowego (nazwy dróg, alei, fragmentów lasu, jezior), informacje o dawnych leśnikach, właścicielach lasu itp.)
- W waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa zamieszczać informacje o przydrożnych kapliczkach, obeliskach, tablicach pamiątkowych, starych słupach podziału powierzchniowego i innych podziałów będących pamiątkami kultury powszechnej i leśnej.
- Pozostawiać stare drzewa owocowe spotykane na terenach leśnych, szczególnie w miejscach dawnych osad.

7.2.9 Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogeniczných w lasach

Zaleca się:

- poprawę stosunków wodnych na terenie Nadleśnictwa poprzez:
 - utrzymywanie naturalnego charakteru brzegów bagien, jezior, cieków, rzek;
 - zachowanie istniejących torfowisk;
 - wokół bagien stanowiących osobne wydzielenia zaleca się w trakcie wykonywania cięć rębnych zachowywanie i kształtowanie stref pasa ochronnego, z wyłączeniem sytuacji kłaskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia;
 - wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów na zabagnionych, trudno dostępnych siedliskach Bb, BMb, LMb, Ol i OIJ.

Nie stosuje się:

- cięć zupełnych bezpośrednio przy źródłach, torfowiskach i źródłiskach,
- rębni zupełnych oraz rębni gniazdowych w pasie o szerokości 25 m od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych.

W miejscach tych zaleca się pozostawianie naturalnych stref ekotonowych lub ich tworzenie poprzez sadzenie krzewów – w razie ich braku, oraz pielęgnowanie.

7.2.10 Kształtowanie strefy ekotonowej

W lasach Nadleśnictwa Sulęcín zaleca się niestosowanie cięć zupełnych w obrębie siedlisk bagiennych oraz w strefie buforowej o szerokości 1 wysokości drzewostanu wokół wydzielen taksacyjnych ze zdiagnozowanym siedliskiem bagiennym, naturalnych zbiorników wodnych, wzdłuż rzek oraz wybranych ciągów komunikacyjnych, z wyłączeniem sytuacji kłaskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia. Ponadto zaleca się dążyć do tego, aby strefy ekotonowe były maksymalnie wypełnione przez roślinność zielną, krzewy i drzewa w układzie pionowym i poziomym. Ma to na celu wytworzenie pełnej ściany lasu tzw. ściany okrajkowej ograniczającej wnikanie i penetrację wielu czynników wnętrza lasu, szczególnie z przelotowych tras komunikacyjnych, pól uprawnych oraz terenów zabudowanych.

7.2.11 Zalesienia porolne

Racjonalna gospodarka leśna i ochrona przyrody ściśle powiązana jest z wielkością i kształtem kompleksu leśnego. Jednym ze sposobów ochrony szaty roślinnej jest planowanie w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zalesień i zadrzewień.

W Nadleśnictwie Sulęcín nie planuje się zalesień porolnych.

7.2.12 Promocja i edukacja ekologiczna³⁰.

➤ Obiekty edukacji leśnej nadleśnictwa:

Na terenie Nadleśnictwa Sulęcín funkcjonuje szkołka leśna w Ostrowie, na której terenie znajdują się:

- *Izba edukacji leśnej* mieszcząca się w budynku leśniczówki gotowa przyjąć jednorazowo około 35 osób. Została wyposażona w liczne eksponaty i pomoce dydaktyczne, do których można zaliczyć biblioteczkę, gabloty i plansze tematyczne nawiązujące do zagadnień z zakresu leśnictwa, spreparowane zwierzęta oraz sprzęt audiowizualny.
- *Leśna wiata edukacyjna („Zielona klasa”)* powstała w 2006 roku. Znajdują się w niej drewniane ławy i stoły służące prowadzeniu prelekcji związanych z tematami leśnymi. „Zielona klasa” stała się stałym punktem edukacyjnym, a frekwencja uczestników z roku na rok rośnie.
- *Leśna ścieżka edukacyjna „Widlak”* o długości 1 km, poprowadzona w sąsiedztwie szkoły leśnej, w celu zwiększenia jej atrakcyjności. Wzdłuż ścieżki edukacyjnej umieszczonych jest 12 tablic poglądowych opisujących rolę i znaczenie lasu, składniki fauny i flory ekosystemu leśnego oraz zasady zachowania się w lesie.

Dodatkowo w zasięgu działania nadleśnictwa znajduje się punkt edukacji leśnej, który funkcjonuje w oparciu o szkołę leśną, obiekty „Małej retencji”, teren wypoczynkowy „Uroczysko Lubniewsko”, Plantację nasienną Modrzewia europejskiego oraz Aleję dagleziową, wykorzystywane niejednokrotnie przez placówki edukacyjne do prowadzenia lekcji w terenie w obecności pracowników nadleśnictwa, pozwalają rozwijać wiele tematów związanych z ochroną lasu.

➤ Plan działalności edukacyjnej Nadleśnictwa Sulęcín na lata 2025-2034:

- Nowe obiekty edukacji leśnej:
 - Nadleśnictwo nie planuje budowy nowych obiektów edukacyjnych.
- Planowane remonty, uzupełnienie i wzbogacenie istniejących obiektów edukacji:
 - Nadleśnictwo przewiduje doposażenie wnętrza izby edukacyjnej w materiały dydaktyczne niezbędne w prowadzeniu zajęć oraz wykonanie bieżących prac konserwatorskich na ścieżce dydaktycznej „Widlak”. Planuje się wzbogacenie otoczenia szkoły w nowe gatunki drzew i krzewów oraz montaż nowych tabliczek informacyjnych z ich nazewnictwem.
- Planowane przedsięwzięcia z zakresu edukacji leśnej:
 - Upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym oraz o wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarce leśnej;

³⁰ Program edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Sulęcín na lata 2025-2034

- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie racjonalnego odpowiedzialnego korzystania z wszystkich funkcji lasu.
- Budowa zaufania społecznego dla działalności zawodowej leśników.

Opracował:
mgr inż. Radosław Parkoła

PIŚMIENNICTWO.

- Atlas hydrologiczny Polski.* IMiGW. Wyd. Geolog. Warszawa 1987.
- Elaborat Nadleśnictwa Sulęcín.* BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2014.
- Elaborat Nadleśnictwa Sulęcín* BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2024.
- Głowaciński Z. (red.). *Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce.* PWN. Warszawa 2002.
- Głowaciński Z., Nowacki J. (red.) *Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce.* Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie Akademia, Rolnicza im. A. Cieszkowskiego w Poznaniu. 2004.
- Jackowiak B., Żukowski W. *Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski.* Bogucki Wyd. Nauk., Poznań 1995.
- Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie.* Warszawa 1996.
- Instrukcja urządzania lasu.* Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa 2012.
- Jańczak J. (red.). *Atlas jezior Polski.* Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Poznań 1999.
- Jasnowska J., Jasnowski M. *Zagrożone Gatunki Flory Torfowisk.* (w:) *Chrońmy Przyr. Pol.* 33. (4), 1977.
- Kleczkowski A.S. *Objaśnienia mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony.* AGH Kraków. 1990
- Kondracki J. *Polska. Geografia fizyczna Polski.* PWN. Warszawa 1988.
- maps.google.pl
- Matuszkiewicz J. M. *Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2500000, 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony botaniczne (42.5)* (w:) *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej.* Główny Geodeta Kraju. IgiPZ PAN. Warszawa 1994.
- Matuszkiewicz W. *Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa.* PAN. Warszawa 1995.
- Matuszkiewicz W. *Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski.* PWN Warszawa 2001.
- Mojski J. E. *Objaśnienia do Mapy Geologicznej Polski 1:200000.* Wydawnictwo Geologiczne. Warszawa 1977.
- Pawlaczyk P. (red.). *Zasady ochrony przyrody w lasach gospodarczych – propozycja społeczna.* 2008. <http://www.kp.org.pl/instrukcja/index.html>.
- Podział hydrograficzny Polski.* ImiGW, Warszawa 1983.
- Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000, Lasy i bory – praca zbiorowa.* Warszawa 2004.
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim. Raport wojewódzki za rok 2023 .* Zielona Góra. 2024. www.powietrze.gios.gov.pl
- Praca zbiorowa. „Stan środowiska w województwie lubuskim”. Raport Zielona Góra 2020.* www.gios.gov.pl
- Praca zbiorowa. „Strategia rozwoju województwa lubuskiego do roku 2030”. Zielona Góra 2021r.*
- Podkład mapy: mapa podkładowa BDOO i BDOT 10k*
- Podkład mapy: cieniowanie mapy.* geoportal.gov.pl
- Rejestr zabytków województwa lubuskiego.* www.kobidz.pl
- Standardowy Formularz Danych Buczyny- Łagowsko- Sulęcińskie*
- Wiernowolski Stefan. *Dwie historie Sulęcín* 2013
- Wiernowolski Stefan *Sekrety Łagowskiego Parku Krajobrazowego.* Sulęcín 2011
- www.sulęcín.pl
- www.wikipedia.pl
- www.gdos.gov.pl
- www.amzp.pl
- www.mapywig.pl
- www.maps.google.pl
- www.weatherbase.com

www.szczecin.lasy.gov.pl/web/Sulęcín

www.wikipedia.org/

Zarzycki K., Kaźmierczakowa R., (red.). *Polska Czerwona Księga Roślin*. Instytut Ochrony Przyrody PAN. Kraków 1993.

Zarzycki K., Szelać Z. *Czerwona Lista Roślin Naczyniowych Zagrożonych w Polsce*. (w:) K. Zarzycki, W. Wojewoda, Z. Heinrich (red.), *Lista Roślin Zagrożonych w Polsce* (wyd. 2). Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków 1992.

Zasady Hodowli Lasu. Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy Lasów Państwowych w Bedoniu. Warszawa 2003.

Zielony R., Kliczkowska A. 2012. *Regionalizacja przyrodniczo – leśna Polski 2010*. CILP. Warszawa

Spis rycin:

Rysunek 1 Sulęcín dawniej	8
Rysunek 2 Okolice Sulęcína (Zielentzig) Gilly_Spezialkarte_von_Suedpreussen_150k_BCUL_02_A1 (1803r) .	9
Rysunek 3 Okolice Wędrzyna (Wandern) w zasięgu obecnego poligonu wojskowego. Messtichblätter (1870-1945).	10
Rysunek 4 Okolice Sulęcína (Zielentzig) 52_ZBASZYN-FRANKFURT_1935r	10
Rysunek 5 Stara „dawna” siedziba Nadleśnictwa przy ulicy Lipowej 20 w Sulęcínie. (Fot. Radosław Parkoła)	12
Rysunek 6 Początek prac budowlanych nowej siedzib Nadleśnictwa w Sulęcínie przy ulicy Daszyńskiego 56. (Fot. Archiwum Nadleśnictwa)	13
Rysunek 7 Obecna siedziba Nadleśnictwa przy ulicy Daszyńskiego 56 w Sulęcínie. (Fot. Radosław Parkoła).	14
Rysunek 8 Umieszczenie Nadleśnictwa Sulęcín na tle Nadleśnictw z RDLP Szczecin	15
Rysunek 9 Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Gorzowie Wlkp.	18
Rysunek 10. Urozmaiconą strukturą gatunkową (Fot. Radosław Parkoła)	24
Rysunek 11 Położenie Łagowsko- Sulęcíńskiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną.....	27
Rysunek 12 Położenie obszarów Chronionego Krajobrazu na terenie Nadleśnictwa Sulęcín	28
Rysunek 13 Położenie obszaru Buczyny Łagowsko- Sulęcínskie PLH080008.	31
Rysunek 14 Klasy siedlisk przyrodniczych (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Buczyny Łagowsko- Sulęcínskie PLH080008 (wg SDF).	32
Rysunek 15 Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLH080008.	33
Rysunek 16 Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH080008.	33
Rysunek 17 Rozmieszczenie przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 PLH080008 na gruntach Nadleśnictwa Sulęcín.	37
Rysunek 18 Rozmieszczenie pomników przyrody na terenie Nadleśnictwa Sulęcín.....	38
Rysunek 19 Pomniki przyrody na cmentarzu ewangelickim –oddz. 352a (Fot. Radosław Parkoła)	42
Rysunek 20 Pomnik przyrody- głaz narzutowy – oddz. 168j (Fot. Radosław Parkoła)	43
Rysunek 21 Pomnik przyrody- głaz narzutowy „Głaz przy wylocie” (Fot. Radosław Parkoła)	43
Rysunek 22 Położenie stanowiska dokumentacyjnego wraz z przedstawieniem urzeźbienia terenu.....	44
Rysunek 23 Fragment stanowiska dokumentacyjnego „Żebra” (Fot. Radosław Parkoła)	45
Rysunek 24 Fragment stanowiska dokumentacyjnego „Żebra” (Fot. Radosław Parkoła)	46
Rysunek 25 Fragment stanowiska dokumentacyjnego „Żebra” (Fot. Radosław Parkoła)	46
Rysunek 26 Położenie użytków ekologicznych na terenie Nadleśnictwa Sulęcín	47
Rysunek 27 W zagłębieniu fragment użytku ekologicznego „Żurawina” (Fot. Radosław Parkoła)	53
Rysunek 28 Położenie zespołu przyrodniczo- krajobrazowego „Uroczysko Lubniewsko”	55
Rysunek 29 Jezioro Lubniewsko stanowiące fragment zespołu przyrodniczo- krajobrazowego „Uroczysko Lubniewsko” (Fot. Radosław Parkoła)	55
Rysunek 30 Kwaśne buczyny (9110) na terenie zespołu przyrodniczo- krajobrazowego „Uroczysko Lubniewsko” (Fot. Radosław Parkoła)	56
Rysunek 31 Położenie siedlisk przyrodniczych (jasnozielonu kolor) na terenie zespołu przyrodniczo- krajobrazowego „Uroczysko Lubniewsko”.....	56
Rysunek 32 Zestawienie powierzchni siedlisk przyrodniczych na terenie zespołu przyrodniczo- krajobrazowego „Uroczysko Lubniewsko”	57
Rysunek 33 Położenie proponowanego zespołu przyrodniczo- krajobrazowego „Dolina Postonii”	58
Rysunek 34 Mapa krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA	67
Rysunek 35 Widok na jezioro Lubniewsko (Fot. Radosław Parkoła)	68
Rysunek 36 Fragment mapy hydrograficznej Polski.....	69
Rysunek 37 Fragment mapy potencjalnej roślinności Polski	71
Rysunek 38 Udział procentowy typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Sulęcín.	73
Rysunek 39 Bogactwo gatunkowe [% z ha] w Nadleśnictwie Sulęcín.	74
Rysunek 40 Zestawienie powierzchni [%] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.	75
Rysunek 41 Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych ...	77
Rysunek 42 Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.	78
Rysunek 43 Formy stanu siedliska	79
Rysunek 44. Borowacenie w Nadleśnictwie Sulęcín.	81

Rysunek 45 Kwaśne buczyny (9110) w oddz. 562f - najliczniej reprezentowane siedlisko	92
Rysunek 46 Kwaśne dąbrowy (9190) w oddz. 414f (Fot. Radosław Parkoła)	93
Rysunek 47 Żyzne buczyny (9130) w oddz. 419f (Fot. Radosław Parkoła)	94
Rysunek 48 Schronisko głowic rakietowych w 2005 r. (Fot. B. Borusewicz)	104
Rysunek 49 Głaz pamiątkowy z wygrawerowanym napisem Otto Weddigen 26.08.1915 rok (Fot. Radosław Parkoła)	105
Rysunek 50 Makietę tajnej radzieckiej bazy wojskowej Wołkodaw-3003	105
Rysunek 51 Przedwojenne widokówki ze zdjęciami wsi istniejących niegdyś na obecnym poligonie	106
Rysunek 52 Fragment grodziska wczesnośredniowiecznego VII-VIII wiek (Fot. Radosław Parkoła)	106
Rysunek 53 Ruiny po dawnej leśniczówce z kamieniem pamiątkowym rodziny Winkler w oddz. 374a. (Fot. Radosław Parkoła)	107
Rysunek 54 Cmentarz ewangelicki na gruntach Nadleśnictwa Sulęcina (Fot. Radosław Parkoła)	107
Rysunek 55 Sulęcina- gotycki kościół pod wezwaniem św. Mikołaja (Fot. Radosław Parkoła)	112
Rysunek 56 Miechów- neogotycki kościół filialny pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela, z 1862-64r. (Fot. Radosław Parkoła)	113
Rysunek 57 Żubrow- Barokowy kościół z 1700 r. (Fot. Radosław Parkoła)	113
Rysunek 58 Tursk- neogotycki kościół filialny pod wezwaniem Stanisława Biskupa, z 1862 roku. (Fot. Radosław Parkoła)	114
Rysunek 59 Zabezpieczenie drzew przed bobrami nad jeziorem Buszno. (Fot. Radosław Parkoła)	115
Rysunek 60 Oddział 127b, c w leśnictwie Glisno (Fot. Radosław Parkoła)	121
Rysunek 61 Pozostawione martwe drewno - Leśnictwo Jeziora (Fot. Radosław Parkoła)	123

Spis tabel

Tabela 1 Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Gorzowie Wlkp.	18
Tabela 2 Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Rzepinie.	19
Tabela 3 Porównanie wybranych cech drzewostanów Nadleśnictwa Sulęcina	21
Tabela 4 Zestawienie powierzchni Łagowsko- Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego.	27
Tabela 5 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „8B – Dolina Jeziornej Strugi” ..	29
Tabela 6 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Lubniewicko- Sulęcińskie”	29
Tabela 7 Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu „10 – Dolina Postomii”	30
Tabela 8 Zestawienie powierzchni Buczyny Łagowsko- Sulęcińskiej PLH080008.	32
Tabela 9 Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w granicach obszaru Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskiej PLH080008 (wg SDF) (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).	35
Tabela 10 Zestawienie gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Buczyny Łagowsko-Sulęcińskiej PLH080008	36
Tabela 11 Wykaz istniejących pomników przyrody.	38
Tabela 12 Wykaz istniejących stanowisk dokumentacyjnych.	45
Tabela 13 Wzór 7a. Wykaz istniejących użytków ekologicznych.	48
Tabela 14 Wykaz istniejących zespołów przyrodniczo – krajobrazowych.	54
Tabela 15 Wykaz proponowanych zespołów przyrodniczo – krajobrazowych	57
Tabela 16 Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków grzybów i porostów w Nadleśnictwie Sulęcina.	59
Tabela 17 Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków roślin w Nadleśnictwie Sulęcina ...	59
Tabela 18 Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt (bezkręgowców i kręgowców) w Nadleśnictwie Sulęcina.	62
Tabela 19 Powierzchnia stref ochrony zwierząt w Nadleśnictwie Sulęcina	64
Tabela 20 Gospodarstwo specjalne	65

Tabela 21 Lasy ochronne	65
Tabela 22 Elementarny podział wód w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa	69
Tabela 23 Większe jeziora występujące na terenie n-ctwa przedstawiono poniżej /Atlas Jezior Polskich tom I /.....	70
Tabela 24 Zestawienie powierzchni leśnej zalesionej i nie zalesionej wg typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Sulęcín	72
Tabela 25 Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Sulęcín.....	73
Tabela 26 Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.....	75
Tabela 27 Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych*	76
Tabela 28 Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.....	78
Tabela 29 Formy stanu siedliska	79
Tabela 30 Borowacenie w Nadleśnictwie Sulęcín.	80
Tabela 31 Wykaz gatunków drzew i krzewów obcego pochodzenia stwierdzonych w Nadleśnictwie Sulęcín.....	82
Tabela 32 Wykaz drzewostanów cennych przyrodniczo.	82
Tabela 33 Wykaz drzewostanów o charakterze parkowym.	89
Tabela 34 Wykaz siedlisk w Nadleśnictwie Sulęcín podlegających ochronie	89
Tabela 35 Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw, oraz rodzaje rębni dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych	95
Tabela 36 Wykaz cennych drzew znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Sulęcín	97
Tabela 37 Wzór nr 17. Zestawienie zbiorcze zadrzewień i remiz.....	98
Tabela 38 Zestawienie remiz jako powierzchni nie tworzących wydzieleń.....	98
Tabela 39 Wykaz bagien ewidencyjnych w Nadleśnictwie Sulęcín.	100
Tabela 41 Wykaz obiektów kultury materialnej.	101

ZALĄCZNIKI

Załącznik nr 1

Tabela XXII. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach nadleśnictwa lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Liczba wydzieleń z siedliskiem oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
1	2	3	4	5	6
1. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008- siedliska przyrodnicze:					
1.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska A	18 wydzieleń Pow.: 15,61 ha.	Wysoki poziom wód umożliwiający proces torfotwórczy i zapobiegający murszeniu gleb oraz utrzymanie się charakterystycznych kompozycji gatunkowej roślin	<ul style="list-style-type: none"> Nadmierne odwodnienie terenu, zarastanie roślinnością krzewiastą lub drzewiastą, zmiana sposobu użytkowania. 	<ul style="list-style-type: none"> Wynikające z potrzeb okresowe koszenie fitocenozy opanowanych przez krzewy i drzewa.
2.	9110 Kwaśne buczyny B	98 wydzieleń Pow.: 455,18 ha	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (w tym z domieszką dębów) i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzanie gatunków drzew obcych geograficznie i ekologicznie do drzewostanów; mała ilość martwego drewna. 	<ul style="list-style-type: none"> Nie wprowadzanie - przynajmniej w obszarze występowania siedliska, obcych gatunków. Nie introdukowanie gatunków inwazyjnych. Faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk. Kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew.
3.	9130 Kwaśne buczyny B	28 wydzieleń Pow.: 118,33 ha	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (w tym z domieszką dębów) i zróżnicowaną strukturą przestrzenną	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzanie gatunków drzew obcych geograficznie i ekologicznie do drzewostanów; mała ilość martwego drewna. 	<ul style="list-style-type: none"> Nie wprowadzanie - przynajmniej w obszarze występowania siedliska, obcych gatunków. Nie introdukowanie gatunków inwazyjnych.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Liczba wydziałów z siedliskiem oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
			drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.		<ul style="list-style-type: none"> Faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk. Kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew.
4.	9190 Kwaśna dąbrowa B	48 wydziałów Pow.: 203,59 ha	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania, lasy wolne od udziału gatunków inwazyjnych (dąb czerwony, czeremcha amerykańska), ze zmniejszającym się udziałem sosny w drzewostanie; utrzymanie nie pomniejszonych zasobów starych drzew i utrzymanie lub odtworzenie struktury wiekowej starodrzewiu gwarantujących zachowanie udziału starych dębów w lasach.	<ul style="list-style-type: none"> Rozprzestrzenianie się gatunków ekspansywnych i inwazyjnych (dąb czerwony, robinia akacjowa, czeremcha amerykańska); niski udział odnowień naturalnych; 	<ul style="list-style-type: none"> Nie wprowadzanie, w obszarze występowania siedlisk, gatunków obcych; kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew; faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk przy podejmowaniu działań utrzymujących dominację dębów w drzewostanie; systematyczne zwalczanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych i odnowieniach, w ramach innych prac;
5.	91D0* Bory i lasy	5 wydziałów	Właściwy poziom uwodnienia oraz	<ul style="list-style-type: none"> Nadmierne odwodnienie terenu, zmiana sposobu użytkowania. 	<ul style="list-style-type: none"> Nie planowanie użytkowania;

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Liczba wydziałów z siedliskiem oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
	bagienne C	Pow.:6,14 ha	charakterystyczna kompozycja gatunkowa.		<ul style="list-style-type: none"> w przyległych wydzieleniach leśnych nie wprowadzanie i ograniczanie obecności świerka.
6.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe C	12 wydziałów Pow.: 13,40 ha.	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksyllobiontycznej, z obecnością gatunków typowych i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu (w tym z lukami i okrajkami umożliwiającymi współwystępowanie ziołorośli okrajkowych) o zróżnicowanym reżimie użytkowania.	<ul style="list-style-type: none"> Zmiany stosunków wodnych; upraszczanie składu gatunkowego łęgów olszowo-jesionowych (promowanie samej olszy, zamieranie jesionów); niski udział odnowień naturalnych; ubogi skład gatunkowy drzewostanów; mało martwego drewna. 	<ul style="list-style-type: none"> Nie wprowadzanie, w obszarze występowania siedlisk, gatunków obcych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego); nie introdukowanie gatunków inwazyjnych; kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew; faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk oraz tolerowanie obecności graba w podroście i drzewostanie.
2. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008- - gatunki roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków):					
7.	1166 Traszka grzebieniasta C	Liczba stan.: 8	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Zanik miejsc odpowiednich do rozrodu; opadanie poziomu wód gruntowych i wysychanie małych zbiorników wodnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku.

Załącznik nr 2.

Tabela XXIII. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
1	2	3	5	6
1.	<p><u>Obszar Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008¹</u></p> <p>Cały obszar Natura 2000.</p>	Poinformowanie właścicieli i/lub zarządców nieruchomości	Poinformowanie właścicieli i/lub zarządców Nieruchomości o ustaleniu na danym terenie występowania przedmiotu ochrony obszaru, a także o formalnych zasadach jego ochrony. Zadanie należy wykonać w pierwszym roku obowiązywania planu zadań ochronnych.	
2.	<p><u>Obszar Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008¹</u></p> <p>Parkingi, miejsca postoju pojazdów oraz miejsca biwakowania i rekreacji Zlokalizowane w odległości do 100 m od zbiorników wodnych stanowiących siedlisko przyrodnicze 3140 i 3150 z wyłączeniem części obszaru w granicach poligonu wojskowego, zgodnie z rysunkiem planu – stanowiącym załącznik nr 6 do zarządzenia¹</p>	Zabezpieczenie parkingów, miejsc postoju	Zabezpieczenie parkingów, miejsc postoju pojazdów oraz miejsc biwakowania i rekreacji (organizacja toalet), a także bieżące utrzymywanie czystości ww. terenów, poprzez zapewnienie zbioru odpadów (śmieci) oraz ich regularny wywóz.	
3.	<p><u>Obszar Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008¹</u></p> <p>Drzewostany graniczące z siedliskiem 3140 i 3150 w granicach obszaru, nagruntach stanowiących</p>	Wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów (z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i drzewostanów	Wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów (z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i drzewostanów w klasie do odnowienia) graniczących	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	własność Skarbu Państwa w zarządzie PGL Lasy Państwowe, zgodnie z rysunkiem planu – stanowiącym załącznik nr 6 do zarządzenia	w klasie do odnowienia) graniczących z siedliskiem przyrodniczym 3140 i 3150	z siedliskiem przyrodniczym 3140 i 3150 w pasie o szerokości jednej wysokości dojrzałego drzewostanu (tj. ok. 30 m) lub pozostawianie całych, nie użytkowanych rębnie wydzieleń leśnych. Dopuszcza się w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu ludzi, wycinkę pojedynczych drzew, z pozostawieniem pozyskanego drewna na powierzchni, z której ścięto drzewo. Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	
4.	<u>Obszar Natura 2000</u> <u>Buczyny Łagowsko-Sulecińskie PLH080008¹</u> Drzewostany graniczące z siedliskiem 7110 i 7140 w granicach obszaru, na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa w zarządzie PGL Lasy Państwowe, zgodnie z rysunkiem planu – stanowiącym załącznik nr 6 do zarządzenia	Wyłączenie z użytkowania rębnego drzewostanów (z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i drzewostanów w klasie do odnowienia) graniczących z siedliskiem przyrodniczym 7110 i 7140	Wyłączenie z użytkowania rębnego drzewostanów (z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i drzewostanów w klasie do odnowienia) graniczących z siedliskiem przyrodniczym 7110 i 7140 w pasie o szerokości jednej wysokości dojrzałego drzewostanu (tj. ok. 30 m) lub pozostawianie całych, nie użytkowanych rębnie wydzieleń leśnych. Dopuszcza się w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu ludzi, wycinkę pojedynczych drzew,	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			z pozostawieniem pozyskanego drewna na powierzchni, z której ścięto drzewo. Działanie ciągłe realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	
5.	<u>Obszar Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulecińskie PLH080008¹</u> Adres leśny: 10-33-1-06-518-a-00, 10-33-1-06-552-d-00, 10-33-1-06-553-b-00, 10-33-1-06-553-c-00, 10-33-1-07-419-g-00 ² , 10-33-1-07-420-i-00 ² , 10-33-1-07-597-g-00, 10-33-1-07-599-g-00, 10-33-1-12-632-i-00, 10-33-1-12-632-o-00, 10-33-1-12-667-a-00, 10-33-1-12-667-k-00, 10-33-1-12-667-l-00, 10-33-1-12-632-k-00,	Wyłączenie z użytkowania rębego płatów siedliska Przyrodniczego 9110.	Wyłączenie z użytkowania rębego płatów siedliska przyrodniczego, zlokalizowanych we wskazanym obszarze wdrażania. Dopuszcza się w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu ludzi, wycinkę pojedynczych drzew, z pozostawieniem pozyskanego drewna na powierzchni na której ścięto drzewo. Działanie ciągłe realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	
6.	<u>Obszar Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulecińskie PLH080008¹</u> Wszystkie płaty siedliska 9110 zlokalizowane w obszarze, na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa w zarządzie PGL Lasy Państwowe z wyłączeniem płatów wskazanych w zadaniu 5	W drzewostanach użytkowanych rębnie, pozostawiać fragmenty drzewostanów w formie grup i/lub kęp	W drzewostanach użytkowanych rębnie, pozostawiać fragmenty drzewostanów w formie grup i/lub kęp zajmujących, co najmniej 5% powierzchni drzewostanu do naturalnego rozpadu. Pozostawiać także, wszystkie drzewa miejscowo spróchniałe, drzewa z owocnikami grzybów, a także drzewa dziuplaste i wykroty. Działanie ciągłe realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	
7.	<u>Obszar Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulecińskie PLH080008¹</u>	Przy odnowieniu drzewostanów na siedlisku	Przy odnowieniu drzewostanów na siedlisku przyrodniczym	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	Wszystkie płaty siedliska 9110 zlokalizowane w obszarze, na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa w zarządzie PGL Lasy Państwowe	przyrodniczym 9110, promować metodę odnowienia naturalnego oraz nie wprowadzać do składu gatunkowego upraw, obcych ekologicznie geograficznie gatunków drzew.	9110, promować metodę odnowienia naturalnego oraz nie wprowadzać do składu gatunkowego upraw, obcych ekologicznie geograficznie gatunków drzew, a w szczególności: dębu czerwonego (<i>Quercus rubra</i>), robinii akacjowej (<i>Robinia pseudoacacia</i>), czeremchy amerykańskiej (<i>Prunus serotina</i>) oraz modrzewia europejskiego (<i>Larix decidua</i>) i daglezi zielonej (<i>Pseudotsuga menziesii</i>).	
8.	<u>Obszar Natura 2000</u> <u>Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008¹</u> Adres leśny: 10-33-1-06-555-k-00 ³ , 10-33-1-07-419-g-00, 10-33-1-07-419-h-00 ² , 10-33-1-07-520-f-00, 10-33-1-07-524-b-00, 10-33-1-07-563-b-00, 10-33-1-07-563-c-00,	Wyłączenie z użytkowania rębnych płatów siedliska Przyrodniczego 9130.	Wyłączenie z użytkowania rębnych płatów siedliska przyrodniczego, zlokalizowanych we wskazanym obszarze wdrażania. Dopuszcza się w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu ludzi, wycinkę pojedynczych drzew, z pozostawieniem pozyskanego drewna na powierzchni na której ścięto drzewo. Działanie ciągłe realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
9.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008¹</u></p> <p>Wszystkie płaty siedliska 9130 zlokalizowane w obszarze, na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa w zarządzie PGL Lasy Państwowe z wyłączeniem płatów wskazanych w zadaniu 8</p>	W drzewostanach użytkowanych rębnie, pozostawiać fragmenty drzewostanów w formie grup i/lub kęp	W drzewostanach użytkowanych rębnie, pozostawiać fragmenty drzewostanów w formie grup i/lub kęp zajmujących, co najmniej 5% powierzchni drzewostanu do naturalnego rozpadu. Pozostawiać także, wszystkie drzewa miejscowo spróchniałe, drzewa z owocnikami grzybów, a także drzewa dziuplaste i wykroty. Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	
10.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008¹</u></p> <p>Wszystkie płaty siedliska 9130 zlokalizowane w obszarze, na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa w zarządzie PGL Lasy Państwowe</p>	Przy odnowieniu drzewostanów na siedlisku przyrodniczym 9130, promować metodę odnowienia naturalnego oraz nie wprowadzać do składu gatunkowego upraw, obcych ekologicznie geograficznie gatunków drzew.	Przy odnowieniu drzewostanów na siedlisku przyrodniczym 9130, promować metodę odnowienia naturalnego oraz nie wprowadzać do składu gatunkowego upraw, obcych ekologicznie geograficznie gatunków drzew, a w szczególności: dębu czerwonego (<i>Quercus rubra</i>), robinii akacjowej (<i>Robinia pseudoacacia</i>), czeremchy amerykańskiej (<i>Prunus serotina</i>) oraz modrzewia europejskiego (<i>Larix decidua</i>) i daglezi zielonej (<i>Pseudotsuga menziesii</i>).	
11.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008¹</u></p> <p>Adres leśny: 10-33-1-06-412-g-00,</p>	Wyłączenie z użytkowania rębne płatów siedliska Przyrodniczego 9190.	Wyłączenie z użytkowania rębne płatów siedliska przyrodniczego, zlokalizowanych we wskazanym obszarze wdrażania. Dopuszcza	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	10-33-1-06-412-h-00, 10-33-1-06-413-d-00, 10-33-1-06-414-f-00, 10-33-1-06-515-a-00, 10-33-1-06-515-b-00, 10-33-1-06-515-d-00, 10-33-1-06-515-i-00, 10-33-1-06-515-j-00,		się w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu ludzi, wycinkę pojedynczych drzew, z pozostawieniem pozyskanego drewna na powierzchni na której ścięto drzewo. Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	
12	<u>Obszar Natura 2000</u> <u>Buczyny Łagowsko-Sulecińskie PLH080008¹</u> Wszystkie płaty siedliska 9190 zlokalizowane w obszarze, na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa w zarządzie PGL Lasy Państwowe z wyłączeniem płatów wskazanych w zadaniu 11	W drzewostanach użytkowanych rębnie, pozostawiać fragmenty drzewostanów w formie grup i/lub kęp	W drzewostanach użytkowanych rębnie, pozostawiać fragmenty drzewostanów w formie grup i/lub kęp zajmujących, co najmniej 5% powierzchni drzewostanu do naturalnego rozpadu. Pozostawiać także, wszystkie drzewa miejscowo spróchniałe, drzewa z owocnikami grzybów, a także drzewa dziuplaste i wykroty. Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	
13.	<u>Obszar Natura 2000</u> <u>Buczyny Łagowsko-Sulecińskie PLH080008¹</u> Wszystkie płaty siedliska 9190 zlokalizowane w obszarze, na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa w zarządzie PGL Lasy Państwowe	Przy odnowieniu drzewostanów na siedlisku przyrodniczym 9190, promować metodę odnowienia naturalnego oraz nie wprowadzać do składu gatunkowego upraw, obcych ekologicznie geograficznie gatunków drzew.	Przy odnowieniu drzewostanów na siedlisku przyrodniczym 9190, promować metodę odnowienia naturalnego oraz nie wprowadzać do składu gatunkowego upraw, obcych ekologicznie geograficznie gatunków drzew, a w szczególności: dębu czerwonego (<i>Quercus rubra</i>), robinii akacjowej (<i>Robinia pseudoacacia</i>), czeremchy amerykańskiej (<i>Prunus serotina</i>) oraz	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			modrzewia europejskiego (<i>Larix decidua</i>) i daglezi zielonej (<i>Pseudotsuga menziesii</i>).	
14.	<u>Obszar Natura 2000</u> <u>Buczyny Łagowsko-Sulecińskie PLH080008¹</u> Adres leśny: 10-33-1-06-555-k-00, 10-33-1-06-555-l-00, 10-33-1-06-592-g-00, 10-33-1-10-695-g-00, 10-33-1-10-738-m-00, 10-33-1-10-751-a-00, 10-33-1-10-751-c-00,	Wyłączenie z użytkowania rębego płatów siedliska Przyrodniczego 91E0.	Wyłączenie z użytkowania rębego płatów siedliska przyrodniczego, zlokalizowanych we wskazanym obszarze wdrażania. Dopuszcza się w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu ludzi, wycinkę pojedynczych drzew, z pozostawieniem pozyskanego drewna na powierzchni na której ścięto drzewo. Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	
15.	<u>Obszar Natura 2000</u> <u>Buczyny Łagowsko-Sulecińskie PLH080008¹</u> Wszystkie płaty siedliska 91E0 zlokalizowane w obszarze, na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa w zarządzie PGL Lasy Państwowe z wyłączeniem płatów wskazanych w zadaniu 14	W drzewostanach użytkowanych rębnie, pozostawiać fragmenty drzewostanów w formie grup i/lub kęp	W drzewostanach użytkowanych rębnie, pozostawiać fragmenty drzewostanów w formie grup i/lub kęp zajmujących, co najmniej 5% powierzchni drzewostanu do naturalnego rozpadu. Pozostawiać także, wszystkie drzewa miejscowo spróchniałe, drzewa z owocnikami grzybów, a także drzewa dziuplaste i wykroty. Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	
16.	Przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.	Zgodnie z tabelą XXII	Brak	Zgodnie z tabelą XXII
17.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 3140, 3150	Zarządzanie siedliskiem wymaga działań	-	Na całym obszarze wodnym mieszczącym siedlisko zaleca się jego ochronę poprzez:

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
		na poziomie obszaru wodnego – zlewni bezpośredniej i pośredniej.		oczyszczanie ścieków zanieczyszczających, ochronę stref brzegowych, wyznaczenie stref działań ochronnych, ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów, ograniczanie zamulania i rozwoju halofitów (roślin bagiennych częściowo zanurzonych w wodzie).
18.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 4030 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo- leśnych Nadleśnictwa oraz załącznikami nr 3,4	Zarządzanie siedliskiem wymaga kontynuacji funkcjonowania dotychczasowych czynników, które ten krajobraz kształtują	-	Stałym elementem ochrony każdego wrzosowiska powinna być skrupulatna i skuteczna ochrona przed działaniami dewastacyjnymi – jak eksploatacja piasku lub składowanie śmieci.
19.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 7120, 7140	Uzyskanie efektu regeneracji roślinności torfowiskowej z reguły wymaga stymulacji procesu poprzez zabiegi ochrony czynnej. Rodzaj i sposób ich przeprowadzenia musi być każdorazowo opracowany dla konkretnego obiektu, na podstawie jego aktualnej sytuacji hydrologicznej i stanu roślinności.	-	Maksymalne zabezpieczenie torfowiska przed utratą wody poprzez odpływ i nadmierną ewapotranspirację, a następnie spowodowanie stopniowego podniesienia lustra wody i jego stabilizację w pobliżu powierzchni.
20.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9110, 9130	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym	-	Zalecane jest stosowanie rębni złożonych z długim okresem odnowienia. Dla zachowania pełni zróżnicowania ekosystemu należy pozostawiać do naturalnej śmierci części drzew, fragmentów ekosystemu nietkniętych podczas cięć rębnych, a także zapewnić

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
		reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.		ciągłą obecność w każdym kompleksie starych, rębnych i przeszlorębnych drzewostanów. Z punktu widzenia ochrony kwaśnych buczyn niekorzystne jest do nich wprowadzanie gatunków obcego pochodzenia.
21.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9170	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	-	W lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych. Promować na siedlisku drzewostany dębowo-grabowe.
22.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9190	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	-	W lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych. Odstąpienia od sztucznego odnowienia świerka na płatach siedliska.
23.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 91D0	Zachowanie lub przywrócenie stosunków wodnych właściwych dla	-	Zaleca się wyłączenie z gospodarki leśnej. Na siedliskach o zmienionych warunkach wodnych, po ich korekcie i w zależności od

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
		siedliska.		celu planowanego do osiągnięcia, zabiegi czynnej ochrony mogą polegać na usunięciu z drzewostanu gatunków niepożądanych oraz zmniejszeniu zwarcia podszytu.
24.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 91E0	Ochrona warunków siedliskowych, w których funkcjonuje ten typ ekosystemu, przede wszystkim ochrona warunków wodnych	-	Zaleca się rezygnację z użytkowania rębnego. Unikać należy wprowadzania gatunków obcych siedliskom łągowym.
25.	Wszystkie bagna ewidencyjne.	Zachowanie enklaw wśród leśnych siedlisk świeżych	-	<ul style="list-style-type: none"> • nieodwadnianie; • wokół bagien stanowiących osobne wydzielienia zaleca się niestosowanie cięć zupełnych w obrębie siedlisk bagiennych oraz w strefie buforowej o szerokości 1 wysokości drzewostanu wokół wydzielen taksacyjnych ze zdiagnozowanym siedliskiem bagiennym, źródeł, wycieków i wysięków wód podziemnych zaleca się w trakcie wykonywania cięć rębnych zachowywanie lub kształtowanie stref pasa ochronnego, z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.
26.	Wszystkie źródliska	Zachowanie źródlisk	-	<ul style="list-style-type: none"> • na tych niewielkich powierzchniach rezygnowanie z zabiegów trzebieżowych i czyszczeń;

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
				<ul style="list-style-type: none"> wokół bagien zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego. ochrona w czasie zrywki drewna
27.	<p>Łagowsko – Sulęciński Park Krajobrazowy⁴</p> <p>Nadleśnictwo Sulęcín Adres leśny: 10-33-1-07-520-f-00, 10-33-1-07-524-b-00, 10-33-1-06-553-d-00, 10-33-1-07-556-c-00, 10-33-1-07-599-g-00, 10-33-1-12-632-o-00, 10-33-1-12-667-k-00, 10-33-1-12-667-l-00,</p>		Wyłączenie z użytkowania gospodarczego wybranych drzewostanów stanowiących siedliska przyrodnicze. Pozostawienie bez działań gospodarczych wybranych drzewostanów stanowiących siedliska przyrodnicze 9110, 9130, 9160, 9190 oraz 91E0, z wyjątkiem sytuacji zagrożenia bezpieczeństwu ludzi lub mienia, sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu.	
28.	<p>Łagowsko – Sulęciński Park Krajobrazowy⁴</p> <p>Nadleśnictwo Sulęcín Adres leśny: 10-33-1-06-519-f-00, 10-33-1-06-519-h-00, 10-33-1-07-522-d-00, 10-33-1-07-522-k-00, 10-33-1-07-523-f-00, 10-33-1-07-526-k-00, 10-33-1-07-598-c-00, 10-33-1-07-598-d-00,</p>		Wykonanie i wdrożenie projektu możliwości poprawy uwodnienia torfowisk. Wykonanie i wdrożenie projektu możliwości poprawy uwodnienia torfowisk stanowiących siedliska przyrodnicze 7110, 7140 np. poprzez działania retencyjne, zasypianie rowów bądź budowę piętrzeń na rowach.	
29.	<p>Łagowsko – Sulęciński Park Krajobrazowy⁴</p> <p>Nadleśnictwo Sulęcín Adres leśny:</p>		Usuwanie podrostu drzew zarastających otwarte torfowiska z siedliskami przyrodniczymi 7110,	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	10-33-1-07-522-k-00, 10-33-1-06-598-d-00,		7140. Usuwanie brzozy omszonej, sosny pospolitej, innych roślin drzewiastych z ekosystemów torfowisk stanowiących siedliska przyrodnicze 7110, 7140. Usunięte drzewa i krzewy wynieść poza misę torfowisk. Zabieg powtarzać w zależności od wyników monitoringu. W przypadku braku możliwości wykonania zabiegu stosowanie obrączkowania drzew.	
30.	Łagowsko – Sulęciński Park Krajobrazowy ⁴ Nadleśnictwo Sulęcín Adres leśny: 10-33-1-12-632-a-00, (w wydzielaniu w wschodniej części znajduje się bagno o pow. 0,40 ha nie stanowiące osobnego wydzielania)		Pogłębienie zbiornika stanowiącego stanowiska traszki grzebieniastej. Pogłębienie poprzez usunięcie warstw osadów dennych. Dno zbiornika powinno mieć różne strefy głębokości, z najgłębszym miejscem tzw. Głęboczkiem 1,20 -1,60 m. Prace należy prowadzić w sezonie jesienno-zimowym, kiedy zostanie on opuszczony przez zwierzęta udające się na zimowiska. Przy nieodpowiedniej ilości naturalnych kryjówek zimowych, jak np. martwe drewno, należy rozważyć przy okazji prac nad pogłębieniem przygotowanie przyzmy zimowiskowych. Wszelkie prace powinny być prowadzone pod nadzorem herpetologa.	
31.	Łagowsko – Sulęciński Park Krajobrazowy ⁴ Nadleśnictwo Sulęcín		Kontrolowanie poziomu wody i w razie konieczności pogłębienie zbiorników stanowiących	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	Adres leśny: 10-33-1-12-563-g-00, (w wydzielaniu znajduje się bagno o pow. 0,09 ha nie stanowiące osobnego wydzielania)		siedliska płazów. W przypadku spadku poziomu wody i zaniku zbiorników zaleca się rozważyć pogłębienie zbiorników poprzez usunięcie osadu z dna, który sukcesywnie przyrasta pogarszając również warunki tlenowe. Stanowiska zacienione należałoby doświetlić poprzez usunięcie części roślinności wysokiej w ich bezpośrednim otoczeniu. Przy okazji ewentualnych prac w zbiornikach, przy braku naturalnych schronień zimowych, można w jego najbliższej okolicy stworzyć zimowiska, w postaci pryzm z materiału zmieszanego – kamienie, karpy, liście czy inny materiał organiczny, tak, by we wnętrzu pryzmy utworzyły się nisze. Wszelkie prace powinny być prowadzone pod nadzorem herpetologa.	
32.	Łagowsko – Sulęciński Park Krajobrazowy ⁴ Nadleśnictwo Sulęcina Adres leśny: 10-33-1-07-556-a-00, (mały schron piechoty)		Inwentaryzacja schronień zimowych nietoperzy. Mały schron piechoty potencjalne miejsce hibernacji maksymalnie kilku mopek lub gacków.	
33.	Łagowsko – Sulęciński Park Krajobrazowy ⁴ Zlewnie leśne Pliszki, Łagowej, Jeziornej Strugi	Mikroretencja leśna, analiza potrzeby przechwytywania spływu w drobnych oczkach, zabudowa linii spływu.		W miarę możliwości, zaleca się sporządzenie ekspertyzy i wdrożenie działań dotyczących mikroretencji leśnej w postaci drobnych oczek przechwytyjących spływ, retencji korytowej na małych ciekach leśnych. Działania techniczne

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
				opóźniające odpływ ze zlewni w postaci tworzenia bystrzy i progów z naturalnych materiałów.
34.	Łagowsko – Sulęciński Park Krajobrazowy ⁴ Tereny leśne w całym obszarze parku	Stosowanie stref buforowych w przypadku wykonywania cięć rębnych w drzewostanach w sąsiedztwie torfowisk, naturalnych zbiorników wodnych i rzek.	Podczas cięć rębnych pozostawianie stref buforowych o szerokości około 30 m w sąsiedztwie torfowisk, naturalnych zbiorników wodnych i rzek, z wyłączeniem sytuacji kłaskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.	
35.	Łagowsko – Sulęciński Park Krajobrazowy ⁴ Tereny leśne w całym obszarze parku.	Stosowanie właściwych składów gatunkowych odnowień w leśnych siedliskach przyrodniczych.		Podczas wykonywania odnowień w płatach siedlisk przyrodniczych stosowanie składów gatunkowych właściwych dla struktury drzewostanu danego siedliska przyrodniczego.
36.	Łagowsko – Sulęciński Park Krajobrazowy ⁴ Obszary leśne parku – drzewostany sosnowe niezgodne z typem siedliskowym lasu.	Przebudowa drzewostanów niezgodnych z siedliskiem.		Kontynuowanie stopniowej przebudowy drzewostanów w kierunku zgodnym z typem siedliskowym lasu i typem drzewostanu z zachowaniem zasad selekcji, hodowli oraz ochrony lasu stosowanych w wielofunkcyjnej gospodarce leśnej.
37.	Łagowsko – Sulęciński Park Krajobrazowy ⁴ Tereny leśne w całym obszarze parku.	Ochrona drzew biocenotycznych (w tym dziuplastych, wykrotów, drzew z próchnowiskami) podczas zabiegów gospodarczych w lasach.		W trakcie realizacji zabiegów gospodarczych pozostawianie w drzewostanach drzew biocenotycznych (w tym drzew dziuplastych, wykrotów, drzew z próchnowiskami) z wyłączeniem sytuacji kłaskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.
38.	Łagowsko – Sulęciński Park Krajobrazowy ⁴	Montaż skrzynek lęgowych dla gąsiorów		Montaż skrzynek lęgowych dla gąsiorów w sąsiedztwie jezior i innych zbiorników

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	Tereny leśne w sąsiedztwie jezior.	w sąsiedztwie jezior.		(tylko z zabezpieczeniem przeciw drapieżnikom, rozmiar większy niż typ D).
39.	Łagowsko – Sulęciński Park Krajobrazowy ⁴ Tereny leśne w całym obszarze parku.	Ochrona chronionych i zagrożonych gatunków roślin w lasach.		Ochrona stanowisk roślin chronionych i zagrożonych podczas wykonywania zabiegów gospodarczych w lasach.
40.	Łagowsko – Sulęciński Park Krajobrazowy ⁴ Tereny leśne w całym obszarze parku.	Niezalesianie nieleśnych siedlisk przyrodniczych.		Wyłączenie z zalesień nieleśnych siedlisk przyrodniczych: 6510, 7110, 7140.
41.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona różnorodności biologicznej	Brak.	Część F, pkt. 1 POP
42.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona prawnych form ochrony przyrody	Brak	Część F, pkt. 2 POP
43.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona cennych gatunków roślin naczyniowych	Brak.	Część F, pkt. 3 POP
44.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona cennych gatunków roślin naczyniowych	Brak	Część F, pkt. 4 POP
45.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona starych i cennych drzew	Brak.	Część F, pkt. 5 POP
46.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona fauny kręgowców	Brak	Część F, pkt. 6 POP
47.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona fauny bezkręgowców	Brak.	Część F, pkt. 7 POP
48.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach	Brak	Część F, pkt. 8 POP
49.	Całe Nadleśnictwo	Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogeniczych w lasach	Brak.	Część F, pkt. 9 POP
50.	Całe Nadleśnictwo	Kształtowanie strefy ekotonowej.	Brak	Część F, pkt. 10 POP

¹ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 7 kwietnia 2014 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008 (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 11 kwietnia 2014r., poz. 898).

²Siedlisko przyrodnicze wymagające ponownej weryfikacji. Na gruncie brak cech identyfikujących jako typ siedliska przyrodniczego określony w Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 7 kwietnia 2014 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008.

³Siedlisko przyrodnicze błędnie określone w Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 7 kwietnia 2014 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008 jako 9130. Siedlisko to w zarządzeniu wpisane jest ponownie prawidłowo jako 91E0.

⁴Łagowsko - Sulęciński Park Krajobrazowy posiada obowiązujący plan ochrony zatwierdzony Uchwałą Nr LXIII/983/24 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 25 kwietnia 2024 roku w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 25 kwietnia 2024r., poz. 983).

Załącznik nr 3.

Wykaz siedlisk przyrodniczych zajmujących powierzchnię całego wydzielenia w Nadleśnictwie Sulęcín.

Kod siedliska Wydzielenie	A	B	C	Suma końcowa
3150		3,51		3,51
678 -l		3,51		3,51
4030	102,52		4,1	106,62
392 -f	2,66			2,66
393 -f	13,81			13,81
431 -f	14,87			14,87
476 -b	3,74			3,74
477 -a	11,25			11,25
478 -a	14,34			14,34
479 -a	5,71			5,71
384 -b	13,49			13,49
468 -h	2,13			2,13
469 -d	7,65			7,65
469 -f	5,33			5,33
529 -c	2,02			2,02
530 -a	5,52			5,52
530 -c			4,1	4,1
7120			0,90	0,90
160 -i			0,51	0,51
161 -f			0,39	0,39
7140	0,63	6,17	6,17	12,97
562 -i	0,63			0,63
418 -f		0,18		0,18
520 -d		0,34		0,34
523 -f		0,68		0,68
558 -d		0,29		0,29
562 -k		0,3		0,3

Kod siedliska Wydzielenie	A	B	C	Suma końcowa
598 -c		1,05		1,05
598 -d		1,71		1,71
652 -c		1,62		1,62
521 -b			0,42	0,42
521 -d			0,33	0,33
522 -d			0,67	0,67
522 -g			0,21	0,21
522 -j			0,29	0,29
522 -k			1,04	1,04
712 -f			3,21	3,21
9110	239,44	109,21	255,61	604,26
110 -j	0,77			0,77
110 -m	1,57			1,57
111 -a	4,39			4,39
111 -f	1,58			1,58
112 -h	5,84			5,84
113 -i	7,82			7,82
130 -g	1,53			1,53
130 -i	3,34			3,34
49 -f	0,89			0,89
50 -b	1,38			1,38
73 -i	0,82			0,82
107 -m	3,17			3,17
108 -f	2,1			2,1
109 -d	2,25			2,25
109 -l	3,87			3,87
127 -g	6,66			6,66
152 -d	0,84			0,84
153 -a	1,12			1,12
504 -c	5,7			5,7
505 -a	6,08			6,08
371 -g	2,86			2,86
416 -d	11,77			11,77
517 -h	0,92			0,92
518 -h	3,17			3,17
518 -i	6,64			6,64
628 -f	1,99			1,99
374 -d	4,37			4,37
417 -a	3,82			3,82
417 -i	6,68			6,68
418 -b	4,33			4,33
418 -g	6,18			6,18
418 -h	6,02			6,02
419 -a	5,86			5,86
419 -b	9,1			9,1
420 -d	5,15			5,15
420 -j	3,01			3,01

Kod siedliska Wydzielenie	A	B	C	Suma końcowa
463 -m	5,64			5,64
463 -n	8,29			8,29
556 -f	5,13			5,13
556 -h	1,88			1,88
557 -h	1,6			1,6
560 -d	6,51			6,51
561 -c	8,69			8,69
562 -a	5,03			5,03
562 -b	3,64			3,64
562 -c	1,89			1,89
562 -d	5,56			5,56
562 -f	4,75			4,75
562 -g	3,59			3,59
563 -d	4,31			4,31
564 -b	2,72			2,72
598 -f	1,35			1,35
599 -j	3,7			3,7
632 -i	2,65			2,65
632 -o	3,92			3,92
633 -d	3,71			3,71
667 -k	0,65			0,65
283 -l	4,56			4,56
283 -p	6,08			6,08
110 -i		0,83		0,83
49 -d		4,61		4,61
50 -a		0,87		0,87
108 -g		1,98		1,98
109 -c		1,71		1,71
109 -g		4,36		4,36
165 -m		1,46		1,46
552 -d		21,9		21,9
553 -a		4,56		4,56
554 -a		0,58		0,58
555 -b		1,65		1,65
420 -g		4,63		4,63
520 -b		2,73		2,73
520 -c		6,63		6,63
558 -f		3,53		3,53
558 -i		2,11		2,11
559 -b		3,7		3,7
559 -f		1,81		1,81
559 -g		3,33		3,33
559 -h		3,83		3,83
596 -b		4,19		4,19
632 -k		3,81		3,81
667 -a		5,58		5,58
667 -l		1,68		1,68

Kod siedliska Wydzielenie	A	B	C	Suma końcowa
616 -h		7,59		7,59
616 -i		1,2		1,2
617 -j		3,05		3,05
721 -b		3,72		3,72
283 -r		1,58		1,58
110 -f			1	1
110 -n			1,29	1,29
25 -b			0,98	0,98
50 -c			1,09	1,09
50 -d			3,41	3,41
71 -a			2,72	2,72
71 -b			6,55	6,55
72 -a			6	6
72 -h			4,58	4,58
73 -h			3,87	3,87
73 -j			1,22	1,22
74 -g			3,69	3,69
74 -h			3,03	3,03
74 -i			3,67	3,67
8 -a			4,7	4,7
8 -b			3,37	3,37
8 -d			3,28	3,28
9 -g			2,17	2,17
97 -o			0,98	0,98
97 -p			0,78	0,78
105 -d			2,28	2,28
106 -c			3,6	3,6
108 -i			1,24	1,24
108 -j			2,53	2,53
127 -a			8,37	8,37
127 -d			2,31	2,31
128 -b			2,7	2,7
128 -c			8,11	8,11
128 -d			1,43	1,43
128 -g			7,43	7,43
129 -c			1,17	1,17
129 -f			3,52	3,52
129 -i			2,66	2,66
129 -k			2,09	2,09
129 -l			2,63	2,63
129 -m			0,87	0,87
152 -b			3,56	3,56
153 -j			1,47	1,47
153 -k			3,47	3,47
166 -h			4,15	4,15
518 -d			3,67	3,67
518 -g			0,33	0,33

Kod siedliska Wydzielenie	A	B	C	Suma końcowa
519 -a			7,07	7,07
519 -b			3,11	3,11
553 -c			1,78	1,78
326 -d			10,58	10,58
375 -f			2,89	2,89
376 -a			10,51	10,51
417 -c			1,67	1,67
418 -a			2,63	2,63
418 -c			2,2	2,2
418 -i			3,3	3,3
421 -g			0,72	0,72
421 -i			1,63	1,63
521 -c			4,06	4,06
523 -j			3,7	3,7
556 -g			9,75	9,75
557 -a			0,58	0,58
557 -i			9,26	9,26
558 -a			0,63	0,63
558 -b			8,06	8,06
558 -j			9,38	9,38
558 -k			4,72	4,72
559 -i			1,21	1,21
596 -d			2,12	2,12
597 -a			2,15	2,15
597 -c			5,25	5,25
597 -g			2,29	2,29
211 -c			2,09	2,09
260 -c			3,87	3,87
283 -m			4,99	4,99
284 -k			1,41	1,41
284 -l			4,03	4,03
9130	45,88	55,36	32,11	133,35
419 -c	8,64			8,64
419 -f	9,53			9,53
419 -g	1,52			1,52
420 -h	0,91			0,91
522 -c	3,07			3,07
523 -h	4,31			4,31
523 -i	4,76			4,76
561 -b	8,4			8,4
563 -b	4,74			4,74
553 -b		15,63		
553 -d		1,89		
554 -c		1,21		
554 -d		12,46		
554 -g		1,58		
522 -i		3,33		

Kod siedliska Wydzielenie	A	B	C	Suma końcowa
523 -a		0,94		
523 -g		5,7		
560 -b		3,77		
560 -c		3		
211 -b		5,85		
419 -d			4,73	4,73
419 -h			0,52	0,52
522 -a			1,72	1,72
556 -a			2,48	2,48
563 -c			2,11	2,11
563 -g			3,62	3,62
211 -f			16,93	16,93
9170	1,25	4,10	4,72	10,07
72 -c	1,25			1,25
73 -k		0,8		0,8
271 -i		2,2		2,2
304 -b		1,1		1,1
74 -c			2,19	2,19
219 -a			2,53	2,53
9190	50,10	172,96	35,54	258,60
409 -c	8,21			8,21
412 -g	2,74			2,74
414 -a	8,14			8,14
416 -b	2,22			2,22
515 -d	1,18			1,18
515 -i	2			2
518 -j	3,02			3,02
463 -b	1,93			1,93
560 -g	0,82			0,82
561 -a	2			2
223 -h	1,2			1,2
226 -c	0,9			0,9
-226 -j	5,66			5,66
226 -k	5			5
272 -i	2,19			2,19
273 -a	2,89			2,89
373 -a		3,43		3,43
412 -h		0,71		0,71
413 -a		7,46		7,46
413 -c		3,21		3,21
413 -d		14,37		14,37
414 -b		4,75		4,75
414 -f		12,71		12,71
415 -a		5,74		5,74
415 -b		6,54		6,54
415 -c		7,3		7,3
415 -g		2,94		2,94

Kod siedliska Wydzielenie	A	B	C	Suma końcowa
416 -a		1		1
511 -c		10,69		10,69
512 -c		5,98		5,98
515 -b		8,28		8,28
515 -j		5,19		5,19
516 -a		8,49		8,49
516 -c		0,82		0,82
517 -a		5,5		5,5
517 -c		1,15		1,15
517 -g		1,25		1,25
518 -b		3,45		3,45
518 -f		2,11		2,11
551 -a		4,98		4,98
595 -g		0,93		0,93
375 -g		0,71		0,71
375 -i		1,24		1,24
417 -d		4,03		4,03
522 -h		9,24		9,24
559 -j		1,45		1,45
222 -c		2,81		2,81
225 -a		5,37		5,37
225 -j		2,16		2,16
227 -j		0,73		0,73
305 -f		1,66		1,66
305 -g		1,69		1,69
755 -g		5,75		5,75
408 -c		1,3		1,3
572 -g		3,88		3,88
573 -d		1,96		1,96
131 -m			4,81	4,81
515 -a			3,14	3,14
517 -d			8,22	8,22
519 -d			1,31	1,31
548 -h			2,01	2,01
420 -a			2,08	2,08
269 -b			1,19	1,19
225 -f			3,74	3,74
225 -i			3,57	3,57
228 -f			1,07	1,07
487 -h			1,25	1,25
406 -j			1,35	1,35
91D0		2,53	2,08	4,61
-713 -i		2,53		2,53
519 -f			0,51	0,51
519 -h			1,57	1,57
91E0	17,43	121,11	27,42	165,96
110 -l	3,9			3,9

Kod siedliska Wydzielenie	A	B	C	Suma końcowa
111 -k	1,68			1,68
107 -g	2,48			2,48
448 -c	2,16			2,16
449 -b	4,95			4,95
659 -g	0,54			0,54
208 -f	1,72			1,72
111 -h		0,8		0,8
112 -j		2,54		2,54
112 -k		2,26		2,26
23 -d		2,06		2,06
46 -g		5,59		5,59
107 -d		2,74		2,74
108 -b		1,78		1,78
109 -h		3,81		3,81
124 -h		2,13		2,13
199 -g		0,85		0,85
200 -k		3,08		3,08
101 -a		1,26		1,26
101 -h		1,05		1,05
115 -a		0,59		0,59
153 -h		0,71		0,71
18 -f		1,76		1,76
19 -h		1,66		1,66
40 -g		2,07		2,07
40 -l		8,3		8,3
40 -m		0,7		0,7
42 -c		2,36		2,36
90 -c		0,87		0,87
91 -b		1,1		1,1
555 -k		0,88		0,88
555 -l		2,21		2,21
590 -f		0,04		0,04
592 -g		1,19		1,19
659 -f		3,88		3,88
420 -i		2,11		2,11
219 -b		1,7		1,7
219 -j		3,03		3,03
301 -i		1,65		1,65
302 -g		0,96		0,96
303 -h		1,13		1,13
344 -b		4,53		4,53
344 -f		3,02		3,02
345 -b		0,27		0,27
345 -c		2,86		2,86
394 -f		0,94		0,94
395 -a		3,38		3,38
397 -j		0,46		0,46

Kod siedliska Wydzielenie	A	B	C	Suma końcowa
398 -d		2,69		2,69
398 -g		0,31		0,31
398 -h		0,59		0,59
403 -l		2,15		2,15
403 -n		1,1		1,1
403 -o		1,31		1,31
403 -s		1,26		1,26
404 -d		2,48		2,48
404 -f		7,03		7,03
441 -g		3,41		3,41
443 -a		2,76		2,76
443 -g		1,17		1,17
444 -a		1,7		1,7
444 -c		0,98		0,98
444 -d		3,19		3,19
445 -a		3,54		3,54
738 -m		1,13		1,13
111 -i			2,06	2,06
16 -c			3,2	3,2
89 -c			1,82	1,82
219 -g			7,01	7,01
269 -c			3,68	3,68
303 -a			1,5	1,5
442 -f			0,76	0,76
407 -a			7,39	7,39
Suma końcowa	457,25	474,12	368,65	1300,85

Załącznik nr 4.

Wykaz punktowych siedlisk przyrodniczych w Nadleśnictwie Sulęcín.

Kod siedliska Wydzielenie	A	B	C	Suma końcowa
4030	1,50			1,50
427 -c	1,50			1,50
7140		2,64		2,64
522 -f		0,16		0,16
726 -a		2,48		2,48
9110	20,57	8,13	45,24	58,47
129 -h	2,77			2,77
518 -a	2,6			2,6
521 -a	10,1			10,1
599 -g	5,1			5,1
128 -a		0,5		0,5
375 -h		1,5		1,5
417 -b		5,51		5,51
418 -d		1		1
524 -b		8,13		8,13
73 -b			0,5	0,5

Kod siedliska Wydzielenie	A	B	C	Suma końcowa
124 -a			1,4	1,4
124 -k			0,5	0,5
517 -f			6	6
519 -i			2,23	2,23
326 -a			1,8	1,8
420 -b			3	3
556 -d			19,74	19,74
557 -b			8,5	8,5
596 -a			17	17
9130	1,18	6,58	3,28	986
520 -f	1,18			1,18
521 -g		0,58		0,58
524 -b		6		6
210 -d			3,28	3,28
9190		3,58	2,49	6,07
512 -a		2,78		2,78
516 -h		0,8		0,8
76 -d			1,69	1,69
210 -d			0,8	0,8
91D0		1,4	0,13	1,53
726 -a		1,4		1,4
519 -i			0,13	0,13
91E0	1,20	4,04	4,69	9,93
559 -a	1,20			1,20
520 -f		0,5		0,5
556 -c		0,5		0,5
402 -g		1,04		1,04
751 -a		2		2
556 -d			0,44	0,44
220 -a			0,5	0,5
270 -a			2,55	2,55
695 -g			1,2	1,2
Suma końcowa	24,45	34,72	71,26	130,59